T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI BİLİM DALI

KADIN MECLİSLERİNİN KENT KONSEYLERİNDEKİ ETKİSİ VE TEMSİLİ: BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ İNCELEMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Melike YAKAR

BURSA-2024

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI BİLİM DALI

KADIN MECLİSLERİNİN KENT KONSEYLERİNDEKİ ETKİSİ VE TEMSİLİ: BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ İNCELEMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Melike YAKAR

DANIŞMAN:

Doç.Dr. Yasemin KAYA

BURSA-2024

TEZ ONAY SAYFASI

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim Dalı'nda 702215006 numaralı Melike Yakar'ın hazırladığı ''Kadın Meclislerinin Kent Konseylerindeki Etkisi ve Temsili: Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi İncelemesi'' başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili savunma sınavı, ……/……/20…. günü …… - ……..…….. saatleri arasında yapılmıştır. Alınan cevaplar sonunda adayın …….. (başarılı / başarısız) olduğuna ……. (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ ve KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 18/11/2024

Tez Başlığı / Konusu: ''Kadın Meclislerinin Kent Konseylerindeki Etkisi ve Temsili: Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi İncelemesi''

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 130 sayfalık kısmına ilişkin, 17/11/2024 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %18 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kaynakça hariç
2- Alıntılar hariç/dahil
3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

18/11/2024

Adı Soyadı:	Melike YAKAR
Öğrenci No:	702215006
Anabilim Dalı:	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı:	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
(Adı, Soyad, Tarih)
Doç. Dr. Yasemin KAYA
18/11/2024

*** Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum ‘’Kadın Meclislerinin Kent Konseylerindeki Etkisi ve Temsili: Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi İncelemesi’’ başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

18/11/2024

Adı Soyadı:	Melike YAKAR
Öğrenci No:	702215006
Anabilim Dalı:	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı:	Kentleşme ve Çevre Sorunları
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	:Melike Yakar
Üniversite	:Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	:Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	:Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Bilim Dalı	:Kentleşme ve Çevre Sorunları
Tezin Niteliği	:Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	:Doç. Dr. Yasemin KAYA

KADIN MECLİSLERİNİN KENT KONSEYLERİNDEKİ ETKİSİ VE TEMSİLİ: BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ İNCELEMESİ

Kent konseyi kadın meclisleri, kadınların yerel yönetimlerdeki katılımını, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendiren ve yerel yönetişimin uygulanmasında önemli mekanizmalardır. Bu çalışmada, kadın meclislerinin kent konseyleri içindeki etkinliği, temsili ve kadın temelli alınan kararları Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi örnekleri üzerinden incelenmiştir. Araştırma, kent konseyi kararlarında kadınlarla ilgili kararlara ne ölçüde yer verildiğini, kadın meclislerinin çalışmaları üzerinden aktifliğini ve bu süreçlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine katkısını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi, içerik analizi ve tematik analiz kullanılmıştır. İlgili kent konseylerinin belirli yıllara ait karar tutanakları, faaliyet ve çalışma raporu incelenerek, kadınlarla ilgili kararların içeriği, niteliği ve yıllara göre değişimi analiz edilmiştir. Veriler önce betimsel istatistiklerle değerlendirilmiş, ardından detaylı kodlama ve tema oluşturma süreçleriyle tematik bir analize tabi tutulmuştur. Araştırma sonuçları, kadınların kent konseylerindeki temsili ve karar alma süreçlerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Kadın meclislerinin daha etkin hale getirilmesi durumunda, alınan kararların toplumsal cinsiyet eşitliği açısından daha güçlü bir etkiye sahip olacağı tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışma, kadınların karar alma süreçlerindeki rollerine dair farkındalığı arttırmayı ve toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, kadın meclisi, kent konseyi, toplumsal cinsiyet eşitliği, yerel yönetişim

ABSTRACT

Name and Surname	:Melike Yakar
University	:Bursa Uludag University
Institution	:Social Science Institution
Field	:Political Science and Public Administration
Branch	:Urbanization and Environmental Problems
Degree Awarded	:Master
Supervisor	:Doç. Dr. Yasemin KAYA

THE INFLUENCE AND REPRESENTATION OF WOMEN'S ASSEMBLIES IN CITY COUNCILS: BURSA CITY COUNCIL AND NILUFER CITY COUNCIL REVIEW

Women's assemblies of the city council are important mechanisms for strengthening women's participation in local governments, gender equality and the implementation of local governance. In this study, the effectiveness of women's assemblies in city councils, representation and women-based decisions taken by Bursa City Council and Nilüfer City Council were examined through the examples. The research aims to assess the extent to which decisions related to women are included in city council decisions, the activity of women's councils through their work and the contribution of these processes to gender equality. For this purpose, document analysis, content analysis and thematic analysis were used as qualitative research methods. The decision minutes, activity and work reports of the relevant city councils for certain years were examined and the content, nature and changes in decisions related to women were analyzed according to the years. The data were first evaluated with descriptive statistics and then subjected to a thematic analysis with detailed coding and theme creation processes. The research results show that women's representation in city councils and their influence in decision-making processes are limited. It has been determined that if women's assemblies are made more effective, the decisions taken will have a stronger impact on gender equality. In this context, the study aims to increase awareness about the roles of women in decision-making processes and to contribute to gender equality.

Keywords: Feminism, women's assembly, city council, gender equality, local governance

TEŞEKKÜR

Bu tezin yazılmasında büyük bir emeğe sahip olan değerli hocam Doç. Dr. Yasemin KAYA'ya,

Hayatımda her daim yanımda olan ve bu süreçte sabırla, gururla bana destek ve emek veren annem Beyza YAKAR'a ve babam Muzaffer YAKAR'a, değerli arkadaşlarım Elvan TATIK, Eslem ŞAHİN, İlke MARULCU, Sezer KIZMAZ ve Rafet MORAVA'ya

Son olarak Bursa Kent Konseyi'ne, Nilüfer Kent Konseyi'ne ve yürütme kurulu üyelerine,

Sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **iii**
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... **iv**
YEMİN METNİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
TEŞEKKÜR ..... **viii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xii**
KISALTMALAR ..... **xiii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİŞİM, YEREL YÖNETİŞİM, YEREL DEMOKRASİ, KENT KONSEYİ VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİNİN KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVESİ

1.1. YÖNETİŞİM KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ 5
1.1.1 Yönetişim 5
1.1.2.Yönetişim Kavramının Ortaya Çıkışı 10
1.1.3. Yönetişimin Mekânsal Boyutları 13
1.1.3.1 Küresel Yönetişim 14
1.1.3.2.Ulusal Yönetişim 16
1.2. YEREL YÖNETİŞİM 17
1.3.KENT KONSEYİ, KADIN MECLİSİ VE YEREL GÜNDEM 21'E GENEL BİR BAKIŞ 22
1.3.1.Sürdürülebilir Kent Yönetimi 22
1.3.2. Yerel Gündem 21 26
1.3.3.Kentlerde Katılımcılığın Merkezi Kent Konseyleri 31
1.3.4. Kent Konseyleri Kadın Meclisi 34
1.3.5.Yerel Demokrasi 36

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN: FEMİNİST PERSPEKTİFTEN KENT KONSEYİ YAPILANMASI VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

2.1. KADINA FEMİNİST ÇERÇEVEDEN BAKIŞ 40
2.1.1. Feminizm 40
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet İhtiyaçları 50
2.2. TÜRKİYE'DE KADINLARIN YEREL SİYASETE KATILIMI VE YEREL SİYASETTE TEMSİLİ 54
2.2.1. Türkiye'de Kadınların Yerel Siyasete Katılımı ve Yerel Siyasette Temsili 54
2.2.2. Kadının Yerel Yönetim Süreçlerindeki Etkinliği 57
2.3.TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİ YAPILANMASI 59
2.3.1. Türkiye'deki Kent Konseyleri Yapılanmasına Yönelik Eleştiriler ve Sorunlar 67
2.4.TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİ VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYLERİ'NDE KADIN MECLİSLERİNİN ROLÜ VE ETKİNLİĞİ

3.1. ARAŞTIRMA ALANI BURSA KENTİNE YÖNELİK GENEL BİR BAKIŞ 75
3.2. BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ 78
3.2.1. Bursa Kent Konseyi 78
3.2.2. Nilüfer Kent Konseyi 81
3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI 84
3.4.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 85
3.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI 86
3.6.YEREL YÖNETİŞİM ÇERÇEVESİNDE BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ'NİN ETKİNLİĞİ: KARAR TUTANAKLARI VE FAALİYET RAPORLARINA DAYALI BİR ANALİZ 87
3.6.1. Çalışmanın Amacı 87
3.6.2. Veri Toplama Tekniği 87
3.6.3. Dokümanın Özelliği 88
3.6.4.Verilerin Analizi 88
3.7.ARAŞTIRMANIN BULGULARI 92
3.7.1. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi ile İlgili Alınan Kararların İstatistikleri 92

3.7.1.1. Zaman İçinde Etkinlik Değişimi 93
3.7.1.2. Kadın Meclisi'nin Etkinliği Üzerinde Etkili Olan Faktörler..... 94
3.7.2. Kadınlarla İlgili Alınan Kararların Nitelikleri 94
3.7.2.1. Nilüfer Kent Konseyi'nin Kararları 94
3.7.2.2. Bursa Kent Konseyi'nin Kararları 98
3.7.3. Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Faaliyet Raporu ve Nilüfer Kent Konseyi Çalışma Raporlarının Değerlendirilmesi 103
3.7.3.1. Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi 2020-2022 Faaliyet Raporu..... 103
3.7.3.2. Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 Çalışma Raporu 105
SONUÇ 115
KAYNAKÇA 121
EKLER 134
EK 1. BURSA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ HABER GÖRSELLERİ 134

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Klasik Yerel Yönetim ve Yerel Yönetişim....19
Tablo 2: Yerel Demokrasi İlkeleri....37
Tablo 3: Dünyadaki Ülkelerdeki Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının Verildiği Yıllar....43
Tablo 4: Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler....68
Tablo 5: 2023 Yılı Bursa Eğitim Durumu(6+yaş) Tablosu....76
Tablo 6: Bursa YG-21 Örgütlenme Yapısı....80
Tablo 7: Bursa YG-21 ve Nilüfer YG-21 Örgüt Yapısı....83
Tablo 8: Bursa Kent Konseyi'nde Yıllara Göre Alınan Kararlar....88
Tablo 9: Nilüfer Kent Konseyi'nde Yıllara Göre Alınan Kararlar....90
Tablo 10: Bursa Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Kararların İstatistikleri....92
Tablo 11: Nilüfer Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Kararların İstatistikleri....93
Tablo 12: Nilüfer Kent Konseyi'nin Kadınlara Yönelik Kararlarının İçeriği....94
Tablo 13: Nilüfer Kent Konseyi Kadınlara Yönelik Alınan Kararların Niteliği....96
Tablo 14: Bursa Kent Konseyi'nin Kararlarının Kodlanması....99
Tablo 15: Bursa Kent Konseyi Kadınlara Yönelik Alınan Kararların Niteliği....101
Tablo 16: Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Faaliyetleri....103
Tablo 17: Tüm Yılların Toplam Faaliyet Sayısı ve Oranları....105
Tablo 18:Yıllık Faaliyet Tablosu....106
Tablo 19:Nilüfer Kent Konseyi Faaliyetleri Tablosu....107
Tablo 20: Kadınlarla İlgili Faaliyetlerin Yıllara Göre Toplam Faaliyetlere Oranı....110
Tablo 21: Kadınlarla İlgili Faaliyetler -Yıllara Göre Dağılım....110
Tablo 22:Nilüfer Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Faaliyetler....112

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sürdürülebilirlikle İlişkili Kavramlar....23
Şekil 2: Yerel Gündem 21'in Kaynakları....28
Şekil 3: Yerel Gündem 21 Süreci....30
Şekil 4:Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi'nin Uygulamaya Geçirilen Etkinlik Türleri....61
Şekil 5: Bursa Kent Konseyi Organizasyon Yapısı....80
Şekil 6:Nilüfer Kent Konseyi....82
Şekil 7: Nilüfer Kent Konseyi Organizasyon Şeması....84

KISALTMALAR

AB	**:** Avrupa Birliği
A.Y.Y.Ö.Ş.	**:** Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesi
BM	**:** Birleşmiş Milletler
DB	**:** Dünya Bankası
ICLEI	**:** Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi
IMF	**:** Uluslararası Para Fonu
IPAC	**:** Uluslararası Politika Eylem Komitesi
IULA-EMME	**:** Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği-Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
LA21	**:** Local Agenda 21(Yerel Gündem 21)
OECD	**:** Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü
SEDAM	**:** Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi
UN	**:** Birleşmiş Milletler
UNCED	**:** Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı
UNEP	**:** BM Çevre Programı
WAA21	**:** Kadınların Eylem Ajandası 21
WB	**:** Dünya Bankası
WEDO	**:** Kadınların Çevre ve Kalkınma Organizasyonu
YG-21	**:** Yerel Gündem 21

GİRİŞ

Demokratik toplumların temel unsurlarından olan yönetişim, şeffaflığı, katılımcılığı, hesap verebilirliği esas alan bir yönetim anlayışıdır. Yönetişim kavramı, karar alma süreçlerine devlet dışındaki aktörlerin de katılımını vurgulayan bir yaklaşımı temsil etmektedir ve yerel düzeyde uygulanabilirliği açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. Yerel yönetişim ise bu ilkelere dayalı olarak, yerel yönetimlerin ve vatandaşların bir arada çalışmasını sağlayarak halkın karar alma süreçlerine doğrudan katılımını teşvik etmektedir. Bu sayede yerel yönetimlerdeki demokratikleşme süreci güçlendirilirken, sürdürülebilir bir kent yönetimi anlayışının oluşturulması sağlanmaktadır.

Sürdürülebilir kent yönetimi, kentlerin sosyal, ekonomik ve çevresel kaynaklarını koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda yerel yönetimler, kent sakinlerinin ihtiyaçlarına duyarlı, katılımcı bir yapıya sahip olmak zorundadır. Kent konseyleri, sürdürülebilir kent yönetimi anlayışını desteklemek amacıyla kurulmuş, kent sakinlerinin yerel yönetim süreçlerine katılımını sağlayan, demokratik bir yönetişim yapısı sunmaktadır. Kent konseyleri, kent içinde farklı sosyal grupların çıkarlarının temsil edilmesine imkân tanımasının yanında karar alma süreçlerinde yer almasını sağlamaktadır.

Kent konseyi kadın meclisleri ise, kent konseylerinin bünyesinde bulunan ve kadınların yerel yönetim süreçlerine doğrudan katılımını sağlayan en önemli birimlerden biridir. Kadın meclisleri, kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi alanlarda güçlendirilmesi, eşit haklara erişiminin sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi amacıyla yerel yönetim süreçlerine katkı sunmaktadır. Kadınların kamusal alanda görünürlüğünün artması ve yerel siyasete katılımının güçlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel yönetim düzeyinde sağlanması için ciddi bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, kadın meclisleri yalnızca kadınların çıkarlarını korumakla kalmamakta; aynı zamanda, kadınların kent yaşamına aktif katılımını sağlayarak demokratik bir yönetim anlayışına da katkıda bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, kent konseyleri ve kent konseyi kadın meclisleri arasındaki etkileşimi ve kadın meclislerinin kent konseylerindeki temsilini incelemektir. Çalışmada, Türkiye örneğinde Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi üzerinden

kadın meclislerinin karar alma süreçlerine katkıları, temsili ve etkinliği analiz edilmektedir. Çalışma, kadın meclislerinin yerel yönetim süreçlerinde etkinliğini, toplumsal cinsiyet eşitliğine olan katkısını ve kent konseyleri içinde kadınların temsilini güçlendirme işlevini ortaya koyarak, kadınların toplumsal yapıda daha güçlü bir konuma ulaşmalarına yönelik bir değerlendirme sunmaktadır.

Bu çalışmada çözülmek istenen temel problem, kent konseyleri içinde kadın meclislerinin aktifliği, temsili ve etki düzeyini anlamaktır. Kadın meclislerinin aldığı kararların toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik katkıları, karar alma süreçlerindeki temsili ve bu kararların yerel yönetimlerdeki önemi, çalışmanın çözüm aradığı konular arasında yer almaktadır. Bu tez çalışması, Bursa'da faaliyet gösteren iki kent konseyi özelinde kadın meclislerinin aktifliğini ve karar alma süreçlerine katılımlarını değerlendirerek bu alana katkı sağlamaktadır.

Kadınların yerel yönetim süreçlerine katılımı, demokratikleşme sürecine, toplumsal cinsiyet eşitliğine ve sürdürülebilir kent yönetimine olan katkılarından ötürü son derece önemlidir. Toplam nüfusun yarısının kadınlardan oluştuğu düşünülürse, kadınların yerel yönetimlerdeki varlığı, sadece toplumsal adalet ve eşitlik için değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin daha kapsayıcı ve temsil gücü yüksek yapılar olarak gelişmesi açısından da kritik öneme sahiptir. Yerel yönetimler, bireylerin günlük yaşamlarını doğrudan etkileyen kararların alındığı yönetim düzeyleridir ve kadınların bu süreçlere dahil olması, yönetimde çeşitlilik ve yönetime hassasiyet kazandırmaktadır. Kadın meclislerinin yerel yönetim süreçlerindeki etkinliğinin analiz edilmesi, yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşılmasını sağlayacak politikaların geliştirilmesine yönelik önemli veriler sunmaktadır.

Bu konunun seçilmesinin temel nedeni, kadınların yerel yönetimde temsili üzerine yapılacak çalışmaların hem toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine hem de yerel yönetimlerin demokratikleşme sürecine katkı sunma potansiyelidir. Türkiye'de kadınların yerel yönetimlerde ve kent konseylerinde temsil oranlarının düşük olması, bu konuda daha fazla akademik araştırma yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Kent konseyleri ve kadın meclislerinin kadınların kamusal alanda daha görünür hale gelmesine ve yerel yönetim süreçlerinde söz sahibi olmasına olanak tanıması, bu yapıları toplumsal cinsiyet eşitliği açısından araştırılması gereken önemli alanlar haline

getirmektedir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kadınların kamusal alanda güçlenmesi, yalnızca bireysel özgürlüklerini değil, aynı zamanda toplumun tüm kesimlerinin çıkarlarını temsil eden bir yönetim anlayışını desteklemektedir.

Bu çalışma, yerel yönetimde kadın temsilini temel bir yönetişim mekanizması olarak kurgulanan kent konseyleri üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın Türkiye'deki kadınların yerel yönetim süreçlerindeki varlığına dair önemli ipuçları sunacağı düşünülmektedir. Kadınların yerel yönetim süreçlerine katılımının teşvik edilmesi, toplumun tüm kesimlerinin yönetimde söz hakkına sahip olmasını destekleyecek; böylece daha demokratik ve eşitlikçi bir yönetişim anlayışı sağlanacaktır. Ayrıca bu çalışmada, kent konseyi kadın meclislerinin aktifliği ve karar alma süreçlerindeki rolü üzerine yapılan analiz, bu yapılar içinde kadın temsilini güçlendirmeye yönelik öneriler geliştirilmesine olanak tanıyacaktır. Çalışma, kent konseyi kadın meclislerinin etkinliğini arttırmak için gereken alanları tespit ederek, yerel yönetimler için öneriler sunacaktır.

Bu çalışmada, Bursa ve Nilüfer Kent Konseylerinde alınan kararlarda bu konseylerdeki kadın meclislerinin ne ölçüde etkili ve aktif olduğunun değerlendirilmesi amacıyla nitel bir araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi'nin belirli yıllara ait karar tutanakları, nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi, tematik analiz ve içerik analizi ile incelenmiştir. İlk olarak kararlar yıl, karar sayısı ve konusu gibi değişkenler üzerinden betimsel istatistiklerle analiz edilmiştir. Ardından, kadınlarla ilgili kararların niteliği, içeriği ve yıllara göre değişimi tematik analiz ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, kadınların kent konseylerindeki etkisi, kadın meclislerinin organizasyon yapılarındaki yeri ve kadınlara yönelik farkındalık düzeyleri açısından yorumlanmıştır.

Bu kapsamda çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yönetişim ve kent konseylerine ilişkin kavramsal çerçeve ele alınmıştır. İkinci bölümde feminizm ve toplumsal cinsiyet perspektifinden kadınların yerel siyaset ve yerel yönetim alanındaki varlığına yönelik tartışmalar değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise Bursa Kent Konseyi'nin 2019-2023 yıllarında, Nilüfer Kent Konseyi'nin (toplantı tutanakları da dahil) 2019-2020 yıllarında Yürütme Kurulu kararları ve Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi 2020-2022 faaliyet raporu, Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 yıllarındaki konsey

çalışma raporlarının betimsel ve tematik istatistiklerle desteklenerek tematik analize dayalı analizi yapılmıştır. Bu bölümde elde edilen bulgulara göre değerlendirme yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİŞİM, YEREL YÖNETİŞİM, YEREL DEMOKRASİ, KENT KONSEYİ VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİNİN KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVESİ

1.1. YÖNETİŞİM KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1.1 Yönetişim

Yönetişim kavramı, 1990'lı yıllarda uluslararası örgütlerin kavramı yoğun şekilde kullanmaya başlamasıyla birlikte özellikle kamu yönetimi alanında akademik literatüre girmiş ve hızla popülerleşmiştir.[1] Kavramın ingilizcesi ''governance'', Latince ''gubernare'' ve Yunanca ''kyberna'' terimleriyle ilişkilendirilmektedir. Bu terimlerin ise Antik dönemlerdeki gemi kaptanlarına atıfta bulunan terimler olarak sayıldığı kabul edilmiştir.[2] Yönetişim, ilk başta Dünya Bankası, sonrasında ise Birleşmiş Milletler ve OECD tarafından kullanılan bir kavramdır.[3] Yönetişim kavramının ortaya çıkma nedeni ise, Toprak tarafından kamu yönetimlerinin, onlardan beklenen performansı sağlayamamaları, başarısızlığın uçuruma sürüklenmesi ve bunların da asıl kaynağını oluşturan ''yönetilenlerin dışarıda bırakılması'' şeklinde açıklanmıştır. Kamu yönetiminde tüm bu başarısızlığın ortaya çıkardığı arayışlar ise yönetişim kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.[4]

Yönetişim kavramı, genelde küreselleşme ile beraber kamu, özel ve üçüncü sektör olarak da anılan sivil toplum kuruluşlarının (gönüllü birliktelikler) beraber karar alıp ve uygulamada bulunabildiği bir anlayış olarak ifade edilmektedir.[5] Küreselleşme, birçok konuda değişikliğin ortaya çıkmasını sağladığı gibi, yönetimde de değişikliğe yol açmıştır. Yönetişim, küreselleşmenin yönetim alanında yarattığı değişimlerin bir sonucu

[1] M. Zahid Sobacı, ''Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler'', *Yönetim Bilimleri Dergisi,* C.5, S.1 (2007), s.220.
[2] Denita Cepiku, ''Unraveling the Concept of Public Governance: A Literature Review of Different Traditions'', *Conceptualizing and Researching Governance in Public and Non-Profit Organizations Studies in Public and Non-profit Governance,* vol.1 (2015), p.4.
[3] Muharrem Güneş, Eylem Beyazıt, *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine ''Ulusal'' Kentlerden ''Küresel'' Köylere,* 2. b., Ankara: Detay Yayıncılık,2012, s.38.
[4] Zerrin Toprak Karaman, ''Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler''(Tebliğ), *Türk İdare Dergisi,* S.426 (1999), s.6.
[5] Yusuf Şahin, *Kentleşme Politikası*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2017, s.302.

olarak ortaya çıkan bir kavramdır. Bu bakımdan yönetişim kavramı, bilinen klasik yönetim yapılarında olan tek yönlü olarak ortaya çıkan ilişkilerin tam tersine çok aktörlü, etkileşimli ilişki ağlarını içeren ve bunun yanında birliktelikle ifade edilen birlikte yönetme, birlikte düzenleme ve kamu-özel sektör ortaklığına dayanan bir yönetim süreci olarak açıklanmaktadır.[6]

Yönetişim kavramı, 20. yüzyılın sonlarından beri, kamu yönetimi başta olmak üzere sosyal bilimlerin birçok alanında tartışmaların merkezinde yer almıştır. Kavramın tanımlaması ise, yönetişim uygulama araçları, karar seviyeleri, süreçteki aktörelere göre değişmektedir. Bunların yanında yönetişim kavramının, yönetim kavramının sahip olduğu dar kapsama kıyasla, çok daha geniş bir anlama sahip olduğu düşünülmektedir. Yönetim sürecindeki tüm kurum ve ilişkileri sürece dâhil ettiği daha geniş kapsamlı bir yönetim sürecini ifade ettiğinden ötürü kavram, daha fazla tercih edilir ve kullanılır hale gelmiştir.[7]

Yönetişim kavramı, tanımsal açıdan sistemsel, yönetimsel ve siyasal olarak üç boyutta açıklanmıştır. Sistemsel açıdan yönetişim, devletin bilinen otoriter karar alma süreçleri ve kurumsal olarak belirlenen hükümetten daha geniş bir kavramı ifade etmektedir. Siyasal açıdan yönetişime bakıldığında, devletin öne çıkan meşruiyeti ve yönetiminin tam tersine, vatandaşın her alanda ve her biçimde katılımını ifade etmektedir. Siyasal açıdan yönetişimde, vatandaş katılımı vurgulandığından, yönetişimin tanımlanmasında en çok kullanılan tanım olarak öne çıkmaktadır. Son olarak ise yönetimsel açıdan yönetişim, bağımsız, etkin, şeffaf, denetlenmeye açık olan kamu hizmetini ifade etmektedir. [8]

Heywood ise, tüm bu yönetişim tanımlamalarına benzer tanımlamada bulunarak, öncelikle yönetişimin, yönetimden daha kapsamlı bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca yönetim için, yönetişimin ihtiva ettiği organizasyonlardan biri ifadesini kullanarak bunu kısaca ‘’yönetimsiz yönetişim’’ olarak açıklamıştır. Bunun yanında kavramın, hala üzerinde yerleşik bir tanımı olmadığı halde, genel olarak, toplumsal hayatın piyasalar, hiyerarşi ve ağlardan oluşan süreç dizileri şeklinde farklı düzenleme

[6]Mustafa Ökmen, Bekir Parlak, *Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2015, s.31.
[7] Doğa Başar Sarıipek, Mustafa Çöpoğlu, *Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika*, İstanbul: Der Yayınevi, 2020, s.50.
[8] Ayşe Yıldız Özsalmanlı, ‘’Yerel Yönetimlerde Modernleşme Çabalarının Değerlendirilmesi’’, ed. Bekir Parlak, *Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar*, Bursa: Dora Yayınları, 2010, s.246-247.

yönleri olduğunu belirtmiştir.[9] Yönetişimin en tipik özelliği ise özel ve kamusal alanın birlikteliği ile devlet-toplum ayrımının belirsiz hale gelmesi ve Heywood'un çok düzeyli yönetişim olarak ifade ettiği kavram öne çıkmaktadır.[10] Yönetişimin bir diğer açıkça ayırt edici özelliği ise devlet yönetimi(klasik yönetim) ile yönetişimin ayrımında bulunmuştur. Bu özellik ise Colebatch'e göre yönetişimin kendi kendini organize eden ağlar tarafından yönetilmesidir.[11] Peters ve Pierre'ye göre ise yönetişim, sadece devletin politikayı yönlendirmesini, kontrolünü dolaylı yollardan azaltmayı, çağdaş siyasal sistemde demokrasinin sağlanmasını amaçlayan bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Yönetişim kavramının tanımlamasında ise şu başlıkları kullanmışlardır[12]:

1- Ağların Önemi,
2- Kontrolden Etkiye
3- Kamu ve Özel Kaynakların Harmanlanması
4- Çoklu Araç Kullanımı

Ağların önemi, farklı boyutlardaki karşılıklı etkileşimi ifade etmektedir. Kontrolden etkiye ifadesi ise, karşılıklı etkileşim sonucu ağların birbirleri üzerinde etkide bulunabilmesini ifade etmektedir. Diğer kavramlar(kamu ve özel kaynakların harmanlanması, çoklu araç kullanımı) ise, kamu ve kamunun dışındaki özel sektör- STK birlikteliği sonucunda kaynakların da aynı çıktı üzerine kullanılmasını ve bu çıktı için kullanılan araçların seferber edilmesini ifade etmektedir. Bunlardan ayrı olarak yönetişimin açıklanmasında ve başarılı yönetişimin tanımı için kullanılan temel ilkeler bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır[13];

1.Katılım ve İçerme: Ana noktası yetkilendirme süreci olmakla beraber, karar alma süreçlerine özgür, etkin ve doğrudan katılımın, yetkisi olan aracı mekanizmalar tarafından sağlanabildiği süreci ifade etmektedir.

[9] Andrew Heywood, *Siyasetin Temel Kavramları,* 2. b., Ankara: Adres Yayınları, 2015, s.66.
[10] Andrew Heywood, *Küresel Siyaset*, Ankara: Felix Kitap, 2019, s.179.
[11] Hal Kempley Colebatch, ''Making Sense of Governance'', *Policy and Society,* vol.33,no.4 (2014), p.308.
[12]B.Guy Peters, John Pierre,''Governance Without Government?Rethinking Public Administration'',*Oxford University Press, Journal of Public Administration Research and Theory,* vol.8, no.2 (1998), p.225.
[13] Sarıipek, Çöpoğlu, a.g.e., s.54-55.

2.Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü: Bu ilke, katılımın etkin olabilmesinde gerekli olan faktör olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan etkin katılım için, etkin hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü sağlanmalıdır.

3.Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik: Katılımın sağlanmasında ekonomik, kültürel, sosyal, politik güç dağılımının dengede olması beklenmektedir. Güç dağılımının dengede olmadığında eşitsizlik hali ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan ayrımcılık bu süreçte kabul edilmeyen bir faktördür.

Yönetişim, bir kavramdan öte, siyasal alanda devlet ve hizmeti yerine getiren aracı kurumları kapsayan kamu yönetimini katılımcı ve daha etkin bir biçimde evrilmesi için hayata geçirilmesi gereken önemli bir ilke olarak da kabul edilmektedir. Bu noktada kamu yönetiminde yönetişimin görünür bir hal alabilmesi için önemli bir kıstas sunulmuştur. Bunu sağlamanın yolu da karar alma ve denetleme süreçlerine sivil toplum örgütlerinin dahil edilmesinden geçmektedir. Toplumda yönetimin demokratikliği açısından yönetimin şeffaf, etkin ve katılımcı hale gelmesi sağlanarak, devletin bürokratik kararlarının meşruluğu için gerekli kamusal katılım arttırılmalıdır. Bu noktada katılımın arttırılması açısından ise sivil toplum kuruluşları önemli bir konumda yer almaktadır. Bu ifadeye göre yönetişim, bir amaç olarak görülmektedir.[14] Rhodes için ise yönetişim çok yönlü bir kavram olarak kullanılmakla birlikte farklı yönetişim dallarına ayrılmıştır. Bunlar ise;

1-Minimal Devlet

2-Şirket Yönetişimi

3- Yeni Kamu İşletmeciliği

4-İyi Yönetişim

5-Sosyosibernetik sistemler

6-Kendi kendine organize olan ağbağlar şeklindedir.[15]

[14] Halis Çetin, *Siyaset Bilimi,* Ankara: Orion Kitabevi, 2016, s.535.
[15] R. A. W. Rhodes "The new governance: governing without government", *Political Studies*, no.44 (1996), p. 653.

Stoker için ise yönetişim kavramı, kurum ve aktör vurgusuyla belirli bir çerçeve çizmektedir. Stoker'a göre yönetişim, sosyal ve ekonomik sorunların çözülmesi noktasında aktörlerin sorumluluk ve sınırlarının belirsizliğini işaret etmektedir. Diğer yandan yönetişim, kendi kendini yöneten aktörler ağını ifade etmektedir. Stoker'a göre yönetişim, sorunların çözülmesi noktasında yalnızca idareye sorumluluk ve yetki verilmemesine dayanmaktadır. Yönetişim, ortak faaliyetler çerçevesinde farklı aktör ve kurumlarla karşılıklı ilişki ağlarını ifade eder.[16] Benzer bir ifade ise, kurum, örgüt veya aktörler arasında eşgüdümleme sağlanmasına aracılık eden bir kavram olarak karşılık bulmaktadır. Bu noktada karşılıklı bağımlılık kavramı öne atılmaktadır. Karşılıklı bağımlılık ise, aktörlerin sahnede sorunları birlikte çözme, sorunlara karşı birlikte hareket etme şeklinde anlam bulmaktadır. Devlet toplum karşıtlığı şeklinde hiyerarşik sınıflandırma yerine "birlikte yönetme'' ifadesi kullanılmaktadır. Birlikte yönetme ifadesi ise karşılıklı, eşitler arası yönetme olarak adlandırılmaktadır.[17]

Yönetimin olumsuz yanlarının artmasıyla birlikte ve artan taleplere yanıt verememesinden dolayı anılmaya başlanan yönetişim kavramı, diğer tanımlara benzer olarak Ökmen tarafından, bir toplumsal-politik sistemdeki tüm ilgili aktörlerin ortak hareket etmeleri ve ortak çabalarıyla oluşan sonuçların oluşturduğu yapı ya da düzen olarak ifade edilmektedir.[18] Yönetişim kavramı, kavramın birçok alan ile(hukuk, siyaset, uluslararası ilişkiler, vb.) alakalı olmasından dolayı ve yönetişimin çok boyutlu olmasından dolayı tek bir tanıma sahip bir kavram değildir. Genel olarak kamu yönetiminde yönetişim, değişen devlet ve vatandaş ilişkilerini açıklamak için kullanılmaktadır.[19] Birleşmiş Milletlerin (BM) yönetişim tanımı ise şöyledir[20]: Yönetişim, bir ülkenin işlerini yönetmek için tüm düzeylerde siyasi, ekonomik ve idari otoritenin kullanılması anlamına gelmektedir. Aynı zamanda vatandaş ve grupların çıkarlarını, taleplerini açıkça ifade edebildiği, yasal hakların kullanıldığı, yükümlülüklerin yerine getirildiği kurum ve süreçleri içeren mekanizma olarak ifade

[16] Gerry Stoker, ''Governance As Theory: Five Proposition'', *International Social Science Journal*, vol.68, no.227-228 (2018), p.18.
[17] Sonay Bayramoğlu, *Yönetişim Zihniyeti: Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü,* İstanbul: İletişim Yayınları, 2005 s. 35
[18] Mustafa Ökmen, *Yerel ve Kentsel Politikalar Küresel Bölgesel ve Yerel Perspektifler*, Bursa: Sayda Yayıncılık, 2021, s.315.
[19] Sobacı, a.g.m., s.220.
[20] UNDP, ''Governance and Development'', 2012, p.3. https://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Think%20Pieces/7_governance.pdf(28.04.2024)

edilmiştir. Bu tanımda yönetişimden bahsedilirken, STK ve çıkar grupları üzerinde durulmuştur. Yönetişimin tanımlanmasında iyi yönetişim ifadesinin kullanılmasıyla birlikte kurumların nasıl verimli hale gelebileceğinin yolları açıklanmaktadır. Bu ifade şeffaflık, adalet, katılım, duyarlılık, sorumluluk ve hukukun üstünlüğü ilkelerini gerçekleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Yönetişim için bir diğer önemli tanımlama ise, ‘’kapsayıcı ve duyarlı siyasi süreçler ve uzlaşmalar için bir ortamın oluşturulması ve sürdürülmesi süreci’’[21] şeklindedir. Tanımda yönetişimin demokratik yönüne işaret edilmekle birlikte, siyasi süreçlerde etkili olan ‘’birlikte’’ söz hakkı sahibi olarak süreçlerin yönetilmesi vurgulanmaktadır.

OECD’nin yönetişim tanımı ise, bir toplumda sosyoekonomik kalkınmanın sağlanması için kaynak yönetimiyle alakalı olarak siyasi otorite kullanımını içermekte olan kompleks bir yapı şeklinde olmuştur.[22]

1.1.2. Yönetişim Kavramının Ortaya Çıkışı

Yönetişim kavramı, 1990’lı yıllardan bu yana dek, yoğun bir şekilde ele alınan ve bunun yanında birçok tartışmaya konu olan bir kavram olarak, ilk başta Dünya Bankası, sonrasında da Birleşmiş Milletler ve OECD tarafından sıkça bahsedilen bir kavram olma niteliğini taşımaktadır.[23] Yönetişim kavramının kullanımının çok daha önceye dayandığı görülmektedir. Katsamunska’ya göre yönetim ve yönetişim kavramları aynı köklere sahip olsa da birbirinden anlam olarak ayrılmaktadır. Yönetişim kavramının XIV. Yüzyılda Fransa’da kullanılmış olduğu bilinmektedir ancak yönetişim, bugünkü anlamından farklı kullanılmıştır. Eskiden kullanılan anlamı, yönetim ya da yönlendirme süreçlerinden farklı olarak kraliyet subaylarına yöneltilmek üzere kullanılmıştır.[24]

Yönetişim kavramının bugünkü anlamına eşdeğer kullanımı ise, ilk olarak Dünya Bankası tarafınca, 1989’da Afrika’nın kalkınmasına yönelik olan “Sub Saharan Africa:

---

[21] UNDP, ‘’Human Development Report’’,1997, p.13. https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1997encompletenostats.pdf(30.05.2024).

[22] OECD, ‘’Participatory Development and Good Governance’’, *Development Co-operation Guidelines Series*,1995,p.14. https://www.oecd.org/dac/accountable-effective-institutions/31857685.pdf(01.05.2024).

[23] Güneş,Beyazıt, *Yerel Gündem 21’den Kent Konseylerine ‘’Ulusal’’ Kentlerden ‘’Küresel’’ Köylere*, s.38.

[24] Polya Katsamunska, ‘’The Concept of Governance and Public Governance Theories’’, *Economic Alternatives,* no.2 (2016), p.133.

From Crisis to Sustainable Growth" başlıklı raporda yer almıştır.[25] Bu raporda Afrika'daki kalkınma sorunlarının kaynağının yönetişim ile alakalı krizden kaynaklı olduğu üzerinde durulmuştur. Yönetişimin burada kullanıldığı anlam ise ülke sorunlarının idare edilmesinde siyasi güç kullanımı şeklinde ifade edilmiştir.[26]

Ayrıca Dünya Bankası'nın gündemiyle yönetişim, bir disiplin olan kamu yönetiminde yeni kamu yönetimi ekolünde yerini almıştır. Bu gelişmenin ardından yönetişim, kamu yönetiminden ayrı uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve iktisat gibi disiplinler tarafından da tartışılan ve kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Yönetişim bir model olarak, klasik yönetim anlayışından, yeni kamu yönetimi anlayışına evrilerek devlet-toplum ve devlet-vatandaş arasındaki ilişkileri düzenleyerek ve klasik yönetim anlayışının ötesine geçerek farklı bir perspektif yaratmıştır.[27] Bu durumda yönetişim kavramı ve modeli, küreselleşme sürecinin de etkisiyle yönetim anlayışının dönüşümüyle ortaya çıkmıştır.

Yönetişimin ortaya çıkışında etkili olan Yeni Kamu Yönetimi yaklaşımı ile 1980'li ve 1990'lı yıllarda yönetişimin çıkışına zemin hazırlayan gelişmeler olmuştur. Kamu yönetiminde etkinlik, verimlilik gibi kavramların odak haline geldiği reformlarla ortaya çıkan bir hareket adı altında oluşmuştur. Yeni Kamu Yönetimi ile birlikte ortaya çıkan bu kavram, bir süreci ifade etmekle beraber klasik yönetim yaklaşımındaki etkileşim eğiliminin yanında süreçlerde aktörler arası etkileşim temel amaç olarak kabul edilmektedir.[28] Bu noktada küreselleşme dalgası ile tüm dünyada etkili olan neoliberalizmin birinci kuşak reformları etkili olmuştur. Bu gelişmeyle birlikte dünya ülkeleri zorunlu olarak idari anlamda yeniden yapılanmaya gitmiştir. Bunlarla beraber devletin kontrolünün, müdahaleciliğinin sınırlandırılması gibi politikalarla birlikte farklı formüller uygulamaya geçirilmiştir. Yeni Kamu Yönetimi gibi kamu işletmeciliği yaklaşımı da bu noktada kamu sektörüne bazı değişiklikler getirmiştir. Bunlardan yönetişimle örtüşen noktası ise kamu-özel sektör arası ilişkilerin kurumlaştırılması ve

[25] Sobacı, a.g.m., s.220.
[26] World Bank, ''Sub-Saharan Africa From Crisis to Sustainable Growth'', *A Long-Term Perspective Study*,1989,p.60.
https://documents1.worldbank.org/curated/en/498241468742846138/pdf/multi0page.pdf(30.04.2024)
[27] Orhan Gökçe, Erol Turan, ''Kamu Yönetiminin Dönüşümü ve Dönüşümün Temel Unsurları'', *The Journal of Social Economic Research*, C.8, S.15 (2008), s.177.
[28] Serhat Özgökçeler, ''Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: "Yerel Yönetişim" (Bursa Kent Konseyi Örneği)'', *"İş,Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, C.16, S.1 (2014), s.71.

kamu-özel sektör arasındaki farklılıkları gidermek şeklindedir. Diğer en önemli noktası ise kamunun özel sektör gibi davranması, piyasa odaklılık olarak öne çıkmıştır.[29] Dünyada süregelen tüm bu değişikliklerle beraber yönetim anlayışının değişmesi ve yeni yönetim yapılarının ortaya çıkması, idari anlayışı etkilemiş ve değişikliklere gidilmesine neden olmuştur. Ekonomik alanda etkili olan etkinlik ve verimlilik gibi ilkeler kamu yönetiminde de benimsenmeye başlamıştır.

Yeni Kamu Yönetimi anlayışının benimsenmesiyle yaşanan dönüşüm neticesinde yönetişim yaklaşımı devlet, toplum ve vatandaş etkileşimini ve ilişkisini değişmiştir. Bu yaklaşımla birlikte vatandaş ve kamu yönetimi arasındaki mesafenin azalıp ikisinin arasındaki etkileşim ve yakınlaşma sağlanmıştır. Yönetişim, ortaya çıkışıyla beraber, etkinlik ve verimliliği azalmış olan klasik yönetim yapılarının tam tersine, ‘’birlikte yönetim, birlikte üretim, birlikte düzenleme ve kamu özel iş birliğini’’ içerdiğinden yeni ve farklı bir yönetim anlayışını da beraberinde getirmiştir.[30]

Kavramın ortaya çıkışında daha önce de bahsedildiği üzere uluslararası kalkınma kuruluşları önemli etkiye sahiptir. Özellikle Dünya Bankası’nın raporunda kavrama yer vermesi yönetişimin önemini artırmıştır. Dünya Bankası’nın yanı sıra Birleşmiş Milletler, OECD, IMF gibi kuruluşların da raporlarında kavrama yer vermesi yönetişim kavramın yayılmasında büyük etkiye sahip olmuştur. Dünya Bankası’nın raporuyla beraber kalkınma sorunlarının raporda yönetişim krizinden kaynaklı olmasının ifade edilmesinin ardından ‘’iyi yönetişim’’ ifadesinden söz edilmeye başlanılmıştır. İyi yönetişim kavramı, genel olarak yönetişimin gelişmesi için yapılan her türlü çabayı ifade etmekle beraber, hala gelişmekte olan bir kavram olmasından dolayı üzerinde durulmaktadır. Yönetişim kesin ve net bir tanımı olmaması ve çeşitli tanımlamalara sahip olması gibi, iyi yönetişim de açıklayana göre tanımlaması değişen bir kavramdır. Kısaca ifade etmek gerekirse, iyi yönetişim tanımı farklı bağlamlara göre değişmektedir. İyi yönetişim kavramı katılımcılık, şeffaflık, yönetimde açıklık, hesap verebilirlik gibi ilkelere bağlı olarak tanımlanmaktadır.[31] Yönetişim, Dünya Bankası ve IMF’nin

[29] Ceren Kalfa, Faruk Ataay, ‘’Yönetişim: Devlet-Toplum İlişkilerinde Yeni Bir Aşama’’, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17, S.3 (2008), s.231.

[30] Mustafa Ökmen, Serhat Baştan, Abdullah Yılmaz, “Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler*”, Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi***,** ed. M. Ökmen, A. Yılmaz, Ankara: Gazi Kitabevi, 2004, s.41.

[31] Özsalmanlı, a.g.e., s.247.

belgelerinde yeni kamu yönetimiyle bağdaştırılan bir kavram olarak kullanılmıştır.[32] Bu kuruluşların ortak paydada buluştuğu nokta, etkili ya da iyi yönetişimin sürdürülebilir kalkınmanın temel bir unsuru olduğudur.

Yönetişim yaklaşımının yaygınlaşmasındaki önemli bir gelişmede 1992 yılında Rio'da gerçekleşen BM Çevre ve Kalkınma Konferansıdır. Söz konusu Konferansta sürdürülebilir kalkınma için eylem planı olarak kabul edilen Gündem 21, önemli grupların rollerinin güçlendirilmesi başlığı altında yönetişim yaklaşımını detaylandırmıştır. Gündem 21, yönetişim kavramına farklı bir perspektif getirerek, kavramın uluslararası arenada ve uluslararası kalkınma politikalarında daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlamıştır. Aynı zamanda bu belge, yönetişimin ilkeleri olan katılımcılık ve hesap verebilirliğin önemini vurgulayarak iyi yönetişimle sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin sağlanacağı ana fikrini benimseyen bir belge niteliğini de taşımaktadır. Bu belgede yönetişim, küresel, ulusal ve yerel olarak farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Gündem 21 belgesi, devlet merkezli olmak yerine daha çok katılımcı ve çok aktörlü bir yaklaşım sergilemiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan Habitat toplantıları da yönetişim için önemli adımlar sayılmaktadır.[33]

Soğuk Savaş'ın bitimiyle beraber dünyada değişen dengeler, küreselleşme ve demokrasi dalgası, yönetişim yaklaşımına zemin hazırlamıştır. Küreselleşme ile Yeni Dünya Düzeni oluşturma girişimlerinin yönetişime etkisi oldukça fazladır. Özellikle yönetişimin ilkelerinden olan katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi konulara olan ilgi artmıştır. Demokratik yönetim anlayışının yaygınlaşması da yönetişimin popülerleşmesinde oldukça etkili olmuştur. Hem yönetişimin hem de demokrasinin uygulanışında katılımcı anlayış ortak noktalarında bulunmakla beraber, yönetişim ve demokrasiye meşruiyet kazandırmasının yanında, eksikliklerinin giderilmesini de sağlamaktadır.[34]

1.1.3. Yönetişimin Mekânsal Boyutları

Yönetişim, uygulandığı coğrafi ve mekânsal birime göre değerlendirilmekte ve ölçeğe farklılaşmaktadır. Bu bakımdan, yönetişimin farklı düzey ve mekanlarda uygulanışını

[32] Katsamunska, a.g.m., s.139.
[33] Ökmen, Baştan, Yılmaz, a.g.e., s.71.
[34] Doğan Bıçkı, M. Zahid Sobacı, ''Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak'', *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C.9, S.2 (2011), s.222.

açıklamak adına mekânsal boyutlarda değerlendirilmesi önem taşımaktadır.[35] Özellikle yönetişimin ilk ele alınış biçimi küreselleşmeyle beraber ortaya çıkan ve anılan küresel yönetişimdir. Küresel yönetişim, daha çok uluslararası alanda kullanılmaktadır. Bunun dışında ulusal ölçekte geçerli ulusal yönetişim ile il, ilçe, köy gibi yerel düzeyde hâkim olan yerel yönetişim kavramları ön plana çıkmaktadır.

1.1.3.1 Küresel Yönetişim

Yönetişimin mekânsal bağlamda küresel ölçekteki yansımasını ve uygulanmasını ifade eden küresel yönetişim yaklaşımı, 1990'larda yaşanan küresel sorunlara küresel çözümler arama noktasında gösterilen çabalarla, dünya devletlerinin bir araya gelerek iş birliği ile hareket etmelerini ifade etmektedir. Uluslararası iş birliği ve ortaklık gibi yöntemlerle devletlerin birbirlerine olan güvenlerini geliştirecek bir temel inşa etme amacı güden küresel yönetişim zamanla güçlenmiştir. Zamanla küresel yönetişimin ana esasları oluşturulmuş, tüm devletlerin ve uluslararası toplumun içinde bulunduğu ortaklaşmacı ya da uzlaşmacı bir düzlemdeki anlayışla farklı bir yönetim anlayışına evrilme sağlanmıştır.[36] Küresel Yönetişim anlayışı, neoliberal politikaların uygulamadaki eksikliklerinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak yönetişim yaklaşımına paralel 1990'larda ortaya çıkmıştır.[37] Diğer bir ifadeyle yönetişim, ilk ortaya çıktığında küresel bağlamda etkili bir yaklaşım olarak gündeme gelmiştir.

Tüm bu gelişmelerin arkasında 1990'larda yeni dünya düzeni ve bu düzenin belirleyici faktörleri olan küreselleşme ve liberalleşme bulunmaktadır.[38] Uluslararası ilişkiler, siyaset, savunma, ekonomi, çevre vb. konuların çoğu önemli gelişme, değişim, dönüşüm ve kriz gibi konular küreselleşme ile ilintilidir. Bu perspektiften bakıldığında küreselleşme, ekonomik bağlamda mal, sermaye aktarımından ibaret değil, tam tersine bilgi, teknoloji, iletişim, insan, kültür ve güç akışını, dağılışını küresel çapta sağlayan aktif ve yoğun ağları ifade etmektedir. Bu açıdan da küreselleşme ve yönetişim arasında karşılıklı etkileşim bulunmaktadır. Küreselleşme yönetişimi, yönetişim ise küreselleşmeyi etkilemektedir. Küreselleşme için etkili ve etkin bir yönetişim gereği

[35] Ökmen, Parlak, a.g.e., s.36.
[36] Sobacı, a.g.m., s.225.
[37] Hasan Ejder Temiz, ''Sosyal Politika Bağlamında Küresel Yönetişim'', *Toplum ve Demokrasi,* C.6, S.13- 14 (2012), s. 202.
[38]Zerrin Toprak, Asuman Altay, ''Global Yönetim'', *Yeni Türkiye Dergisi, Siyaset Özel Sayısı*, S.9 (1996), s.56.

bulunmaktadır.[39] Bu yüzden küresel yönetişim ifadesi, uluslararası ilişkiler süreçlerinde daha fazla kullanılmaktadır.[40]

Küresel yönetişim, uluslararası ilişkilerde devletler, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, çok düzeyli ve çok uluslu şirketler ve diğer tüm aktörlerin arasındaki iş birliği ve koordinasyonu ifade etmektedir. Küresel düzeyde var olan ya da ortaya çıkan sorunların çözümü için etkili politikalar ve düzenlemeleri hayata geçirme amacı güdülmektedir. Küresel bağlamdaki yönetişim, küresel çapta olan devletler bazındaki sorunlara devletlerin kollektif olarak yanıtlar aramaya çalışılan yönetişimi ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, küresel yönetişim, küresel çaptaki sorunlar için politik ya da demokratik olarak kabul edilebilecek bir düzenleme aracı olarak sayılmaktadır.[41] Buna verilebilecek en iyi örnek, iklim değişikliğidir fakat küresel yoksulluk, küresel sağlık, güvenlik, insan hakları, barış ve uluslararası ticaret de küresel çapta düzenlenmesi beklenen konulardır.

Küresel yönetişimin ortaya çıkışında ve gelişmesinde Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği (AB), OECD gibi bazı önemli ses getiren uluslararası kuruluşların, Küresel Yönetişim Komisyonu Raporu (1995)[42], Düzenleyici Reform Raporu (1997)[43] vb. raporların küresel olarak ortaya çıkan yönetişimin düşünsel temellerinde büyük etkisi bulunmaktadır.[44] Uluslararası kuruluşlar ile devletler, ulusüstü sorunların çözülmesi için bir araya gelmektedir. Bunun sonucunda da ülkeler arası karşılıklı bağımlılık doğmuştur. Kısacası tüm bu bahsi geçen kuruluşlar ile ülkeler yeni dünya düzeninde ayrı ayrı küçük yapı taşları olarak bir bütünü(düzeni) oluşturmaktadır.

Küresel Yönetişim Komisyonu'nun raporundaki tanımına göre, kamu ya da özel olması fark etmeden, bireyler ve kurumların ortak ilişkilerini sürdürme yollarının tamamı olarak ifade edilmiştir. Yönetişim, genel olarak farklılıklara sahip veya çıkar çatışmalarında uzlaşmanın sağlandığı, işbirlikçi bir pencere oluşturulmuş olan gelişen ve gelişmekte olan kompleks, dinamik bir süreçtir. Bu tanıma göre de, yaptırıma sahip

[39] Çetin, a.g.e., s.693.
[40] Heywood, a.g.e., s.179.
[41] Ökmen, Parlak, a.g.e., s.37.
[42] Commission on Global Governance. ''Our Global Neighborhood Report'', *Oxford University Press,* 1995.
[43] OECD, ''The OECD Report on Regulatory Reform: Synthesis Report'', *Organisation for Economic Co-operation and Development,* 1997.
[44] Bayramoğlu, a.g.m., s.267.

resmi kurum veya rejimler ve resmi olmayan kurum ve örgütlenmeler yönetişime dahil olarak sayılmaktadır.[45]

1.1.3.2.Ulusal Yönetişim

Ulusal boyuttaki yönetişim kavramının ulusal düzeye etkisi oldukça tartışmalıdır. Ulusal boyutta yönetişim, bir ülkenin idari ve siyasi otoritesinin ülke işlerinde ilerleme sağlanabilmesi ve ülke işlerinin yönetilmesi açısından uygulanan ve oluşturulan süreçler ve kurumlar toplamıdır. Bu noktada devlet, özel sektör ve sivil toplum birlikteliği karar alımlarında etkili olan mekanizmalar sayılmaktadır. Ulusal bağlamda yönetişim, devletçe, halkın hak ve çıkarlarının gözetilmesini, korunmasını etkin, şeffaf ve adaletli bir şekilde işlev görmektedir. Diğer taraftan ulusal yönetişim gereğince yerine getirildiğinde demokrasi kapısını da aralamaktadır. Ulusal yönetişimin başarılı bir şekilde işlev görmesi için iyi yönetişim ilkeleri olan etkinlik, verimlilik, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi ilkelerin ulusal yönetişim için de geçerli olması gerekmektedir. Birleşmiş Milletler ‘’Governance for Sustainable Development’’ adlı raporunda hem ulusal hem de uluslararası düzey için demokrasinin, iyi yönetişimin ve hukuk devleti olmanın sürdürülebilir kalkınma için önemi vurgulanmıştır. ‘’Governance for Sustainable Development’’ adlı rapor, ulusal boyuttaki yönetişime odaklanmakla beraber, yönetişimin tüm düzeylerde iyileştirilmesinin altı çizilmiştir. [46]

Ulusal boyuttaki yönetişimin, ulusal yönetişimi eleştirenlere göre ulusal düzeye etkisinin tartışmalı olmasının sebebi, küresel yönetişimin küresel boyutta etkili olmasından ve küresel çaptaki küresel aktörlerce alınan kararların, küresel çaptaki değişikliklerin ulusal yönetimlerin kararlarında belirleyici olması ve devletin sadece düzenleyici rolüne indirgenmesinden kaynaklanmasıdır. Ulusal yönetişime olumlu bakan görüşler ise devletin rolünün indirgenmesi ve devletin küçültülmesi ile yanlış bir algı oluştuğu şeklindedir. Bu görüşe göre yönetişim ulusal düzeyde toplumsal olarak iş birliği ve sorun çözme yeteneği sağlayarak devlete katkı sağlamaktadır.[47] Tüm bunlara rağmen genel olarak bakıldığında yönetişim, ulusal düzeyde etkin çalışamamaktadır.

[45]Commission on Global Governance, "Our Global Neighborhood Report", *Oxford University Press*,1995, p.4. https://archive.org/details/ourglobalneighbo00comm_0/page/n11/mode/2up(30.05.2024).
[46] UNDP, ‘’Governance for Sustainable Development’’, *Integrating Governance in the Post-2015 Development Framework*,2014, p.3.
https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/Discussion-Paper--Governance-for-Sustainable-Development.pdf (30.05.2024).
[47] Sobacı, a.g.m., s.225-226.

Ulusal düzeyden ziyade yönetişimin sağlanması yerel düzeyde daha etkili olduğundan yerel düzeye önem verilmiştir. Halka yakınlığından ve demokrasinin uygulanışının göreli daha kolay olmasından dolayı yerel düzeyde yönetişim daha başarılı bulunmaktadır.

1.2. YEREL YÖNETİŞİM

Dünya çapında ortaya çıkan küreselleşme eğilimlerinin yanında bir o kadar da yerelleşme eğilimleri söz konusu olmuştur. Günümüzde küreselleşme kadar etkili olan ve küreselleşmenin de tamamlayıcısı sayılan anlayış, kişi ve kurumları dönüştürebilen bir diğer eğilim de yerelleşmedir. Tüm bunlar yerel bağlamda da yönetişime dair etkenlerin önemini göstermeye başlamıştır. Bu gelişmelerle beraber yerel yönetimlerin güçlendirilmesi söz konusu olmuştur. Yerelleşme eğilimleri ile merkezi devlet otoritesinin ve kaynaklarının yerel yönetimlere aktarılmasıyla yerel yönetimlerin güçlenmesi sağlanmıştır. Bunun dışında yerel yönetimleri ve aldığı kararları güçlendiren bir diğer husus da ‘’birlikte karar alma’’ ve ‘’katılım’’ faktörlerini kapsayan ve yerel yönetim, sivil toplum, özel sektör birlikteliği yanında vatandaş katılımını ön plana alan yerel yönetişim öne çıkmaktadır. Böylece yerel yönetişim, yönetişim sürecinin yerel yönetimlerle karşılıklı bir şekilde etkileşme ile gerçekleştirilmesini ifade etmektedir.[48]

Bovaird ve Löffler, yerel yönetişimi, birey ve örgütlerin, yerel düzeydeki refahına etki eden, diğer paydaşlarca alınan kararlar üstündeki gücü nasıl kullanabilecekleri üzerinde belirleyici olan resmi ve resmi olmayan kural, süreç ve yapılar bütünü şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlama için belirleyici unsurlar da bulunmaktadır. Bunlar şu şekildedir:[49]

Çok Paydaşlı Senaryo: Yönetişimle birlikte belirli kolektif bazdaki sorunların sadece kamu otoriteleri tarafından çözülemeyeceği, vatandaşlar, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası veya özel sektör ve medya gibi önemli oyuncuların iş birliğine dayanan senaryo kastedilmektedir.

[48] Ökmen, Parlak, a.g.e., s.37.
[49] Tony Bovaird, Elke Löffler, ‘’Moving from Excellence Models of Local Service Delivery to Benchmarking “Good Local Governance’’, *International Review of Administrative Sciences,* vol.68, no.1 (2002), p.16.

Resmi ve Gayri resmî Kurallar: Yönetişim, anayasa, kanun ve düzenlemeleri kapsayan resmi kurallarla beraber gelenek, görenek ve etik kurallar olarak ifade edilen gayri resmi kurallar ile ilgilenmektedir. Paydaşlar arasındaki güç kullanımıyla çıkar elde edilmek için yapılan müzakereler ile kuralların önemi değişebilmektedir.

Piyasa Yapıları Dışında Mekanizmalar: Yönetişim, geleneksel yeni kamu yönetimi yaklaşımından farklı olarak sadece piyasa yapılarına odaklanmakla kalmamakta, aynı zamanda hiyerarşik otoriteyi ve iş birliği ağlarını da kolaylaştırıcı yapılar olarak kabul etmektedir.

Toplumun Anahtar Süreçleri: Yönetişimin, sadece araç ve amaçların girdi-çıktı olarak değil, toplumun bazı anahtar süreçlerinin (şeffaflık, vb.) kendi başına değerli olacağını kabul ettiğini ifade etmektedir.

Politik Doğa: Yönetişim, çeşitli paydaşların olduğu ve çıkarları için güçlerini ortaya koydukları bir güç mücadelesi ile alakalıdır ve bundan dolayı sadece yönetimsel veya profesyonel karar vericilere bırakılamayacağını, böyle bir durumun yönetişimin doğasına aykırı olduğu kabul edilmektedir.

Yerel yönetişim, yerel düzeyde, ‘’yönetilen toplumdan yöneten topluma geçişi sağlayan süreç’’ olarak açıklanmıştır. Sürecin başarıyla yönetilmesi ise iyi yönetişimin sağladığı ilkelerle yerel bağlamdaki projelerde uygulanabilirliği ile ilişkilidir. Yerel yönetişimle birlikte anılan en önemli nokta, demokratiklik olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte yerel yönetişim, yerel demokrasi ile tamamlanmaktadır. Katılımcılığın, hesap verebilirliğin, şeffaflığın, sorumluluğun hâkim olduğu yerel yönetişimin uygulanırlığını sağlayan 13.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu ile beraber ortaya çıkışı zorunlu hale gelen kent konseyleridir. Yerel yönetişimin uygulamaya geçmesini sağlaması bakımından kent konseyleri önemli bir gelişme niteliğini taşımaktadır.[50]

Yerel yönetişimin demokratikliği ifadesi, Bovaird ve Löffler’in de belirttiği gibi van Assche, Valentinov ve Verschraegen tarafından da yönetişimin demokratik sayılabilmesi için karar vericilerin sadece resmi otoriteler değil, aynı zamanda çeşitli türde demokratik dernekleri, grupları veya toplulukları içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu düşünceye göre demokratikliğin sağlanması bakımından bu tür karar

[50] Ökmen, a.g.e., s.337.

alma süreçlerinde işlevsel farklılaşma, farklı ilgili taraflar ve perspektiflerin dahil edilmesini gerektirmektedir.[51] Yerel yönetişimin demokratikliğinde de tamamen aynı bakış açısıyla yaklaşılmaktadır. Yerel yönetişim için demokratiklik ifadesi düşünüldüğünde örneğin, sadece resmi olan kurum olan yerel yönetimler, belediyeler, değil; dernekler, özel sektör ve farklı grupların katılımıyla karar alımı sağlanmaktadır.

Yerel yönetişimin daha açık bir şekilde açıklanması için klasik yönetim ve yerel yönetişim olarak ayrımı aşağıda tablo 1'de açıklanmıştır.

Tablo 1: Klasik Yerel Yönetim ve Yerel Yönetişim

Klasik Yerel Yönetim	**Yerel Yönetişim**
Devlet odaklı	Toplum odaklı
Yönetim katmanları arasında hiyerarşik ilişki	Eşitler arası, paydaşlar arası gönüllülük esasına dayalı iş birliği
Emir kumanda zinciri, buyurma itaat etme ilişkisi	Birlikte karar oluşturma, demokratik katılım, proje demokrasisi
Merkeziyetçi	Yerinden yönetimci
Bizzat kendisi yapan, doğrudan üreten	Başkalarını(paydaş) yapabilir kılan, onlara yönlendirici destek veren
Genel kuralcı/Tek tipçi	Farklılıklara, yerel önceliklere duyarlı
Gizlilik eğilimli, sınırlı bilgi paylaşımı	Saydam, bilgiyi erişilebilir kılan
Genel üretim ve hizmet standartlarını katı, tepeden tırnağa indirmeci belirleyen	Hizmet tüketicisinin ve yurttaşın tercih ve önceliklerine duyarlı
Şekilci ve genel denetim	Çok yönlü yerel hesap verebilirlik

Kaynak: Korel Göymen, ''Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler'', *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayınları, 2010, s.131.

Yerel yönetimleri yönetişim sürecinin temel aktörlerinden biri olarak gören ve merkeziyetçilik yerine yerinden yönetimi ön plana alan yerel yönetişim, merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin arasındaki ilişkileri düzenlemekle birlikte her zaman yerel yönetişimle beraber anılmakta olan yerel demokrasi pratikleri tarafından da büyük önem taşımaktadır.[52] Bu bakımdan yerel yönetimler de yönetişim yaklaşımının uygulanmasıyla evrilmiş, yeni bir üst versiyona dönüşmüştür denebilir. Yerel yönetimden yerel yönetişime geçiş ile beraber var olan sistemde olan çoğu şey değişim

[51] Kristof van Assche, Vladislav Valentinov, Gert Verschraegen, "Adaptive Governance: Learning From What Organizations Do And Managing The Role They Play", *Kybernetes*, vol.51, no.5 (2022), p.1746.
[52] Ökmen, Baştan, Yılmaz, a.g.e., s.46.

yaşamıştır. Bu değişimle beraber yeni kurumlar, seçilmiş meslektaşlarının yanında görev yapan çeşitli atanmış yerel yöneticiler, yeni uygulama ve çalışma yöntemleri de beraberinde gelmiştir.[53]

Yerel yönetişim, çok aktörlü bir modele dayanmaktadır. Yerel yönetişimin üç farklı aktörü bulunmaktadır. Bunlar yerel devlet ve yerel düzeyde etkinlik gösteren sermaye ve sivil toplum kuruluşları şeklindedir. Bu noktada da devlet, aktörlerin çokluğundan kaynaklı olarak düzenleyicilik ve kontrol rolünü üstlenerek hiyerarşik çatışmanın tersine, aktörler arası uyum ve etkileşime bağlı ilişkiler oluşturulmasını sağlayan bir mekanizma kurulmasını sağlamaya çalışmaktadır. Bunun sebebi ise, yönetişimin, merkez ve yerel arasında hiyerarşiyi öngörmemesinden kaynaklanmaktadır.[54]

Yerel yönetişimin, ilişkide bulunulan kesimlerle alakalı belli başlı temel boyutları bulunmaktadır. Yerel yönetişimin boyutlarını Göymen şu şekilde açıklamıştır[55]:

- Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında yeni iş bölümü
- Merkezi yönetim, yerel yönetimler ve paydaşlar arasında iş bölümü
- Uluslararası bazı kavram ve değerlerin ulusal ve yerel düzeylere taşınması ve yaygınlaştırılması için hem uluslararası kuruluşlar, hem merkezi ve yerel yönetimler, hem de paydaşlar arasında iş birliği

Göymen'in de belirttiği şekliyle yerel yönetişim diğer aktörlerle farklı ilişkiler kurulmasını gerektirmektedir. Nitekim yönetişim, genel olarak bakıldığında yönetmeyi ortadan kaldırmamıştır, tam tersine yönetişim geleneksel yöntemlerle aşılamayan hem özel hem de kamu yararının beraber varlığını sürdürdüğü bazı sınırlı alanlarda da yararlı olabilir hale gelmiştir.[56]

Yerel yönetişimin, dünden bugüne gelebilmesinde bazı gelişmeler etkili olmuştur. İlk olarak süreç, 1972 yılında düzenlenen "Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda ilk kez "Sürdürülebilir kalkınma" kavramının kullanılması ile

[53]William L. Miller, Malcolm Dickson, Gerry Stoker, *Models of Local Governance (Public Opinion and Political Theory in Britain)*, New York: PALGRAVE, 2000, p.32.
[54] Sobacı, a.g.m., s.228.
[55] Göymen, a.g.e., s.131.
[56] Jan Kooiman, ''Social Political Governance'', *Modern Governance: New Government-Society Interactions,* ed. Jan Kooiman, London: SAGE Publication, 1993, p.86.

başlamıştır. Ancak asıl başlangıcı, 1976 yılında BM tarafından Kanada'nın Vancouver kentinde düzenlenen Konferans sonrasında ''Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı HABİTAT I'' toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıyla beraber dünyada yaşanan kriz denebilecek sorunların çözümünde merkezi otoritenin yanında yerel yönetimler ve sivil toplumun da bu konuda sorumluluk alması gerektiği ve birbirleri arasında sorumluluk paylaşımı yapılması gerektiği öne çıkmıştır.[57] Bir sonraki adım ise 1987 yılında BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu "Bruntland Raporu" olarak da bilinen "Ortak Geleceğimiz" başlıklı bir rapor hazırlamıştır. Rapor, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma, vatandaş katılımı ve kentsel sorunların çözümü gibi ana konuları barındırmaktadır.[58]

1992 yılındaki Rio Zirvesi'nde temelde iki metin ortaya konulmuştur. Bunlardan ilki ''Rio Bildirgesi'', ikincisi ise, ''Gündem 21'' olarak tanımlanan eylem programıdır. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, bu konferansla herkes için ortak bir amaç olarak görülmüş ve bu hedefe ulaşmak için belirli ilke ve eylemleri ortaya koyan Gündem 21 ile tüm aktörlere sorumluluk paydası düşmüştür.[59] Gündem 21 ile beraber yaşanan ya da yaşanmakta olan problemlere bir çözüm bulma amacıyla küresel ortaklık kavramı ortaya atılmış ve daha çok da yönetişimin aktörleri olan merkezi yönetime asıl sorumluluk üstlenilerek, merkezi yönetimin sorumluluğu önderliğinde, sivil toplum kuruluşları, hükümet dışı kuruluşlar, halk ve diğer kesimlerin sürece aktif katılımının altı çizilmiştir.[60]

Geçmişten günümüze dek gelen yönetim anlayışlarının eksik yanlarından ve oluşturulan politikaların yetersiz kalmasından dolayı Gündem 21 ile toplumun diğer kademelerinin de yönetim sürecine dahil edilmesi ve katılıma dayalı yerinden yönetim anlayışı gelişmiştir. Katılımın sağlanabilmesi için de gönüllü kuruluşlar, gönüllü birliktelikler toplumla etkileşim halinde bulunmalı, iş birliği geliştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada sivil toplum kuruluşlarına da önemli bir sorumluluk düşmektedir.

---

[57] Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*, 6. b., İstanbul: Nobel Yayıncılık, 2006, s.288.
[58] UN, *Report of the World Commission on Environment and Development,* ''Our Common Future'', Oxford University Press, 1991, p. 305-313.
[59] BM, *Çevre ve Kalkınma Konferansı, ''*Rio Yeryüzü Zirvesi'', Habitat Derneği, 1992. https://20yil.habitatdernegi.org/rio-yeryuzu-zirvesi.html/(20.05.2024).
[60] Sadun Emrealp, *Yerel Gündem 21 El Kitabı*, İstanbul: IULA-EMME Yayını, 2005, s.16.

Gündem 21 eylem planının çıkışından sonra, planda 28. Bölüme ayrılan Local Authorities' Initiatives Insupport of Agenda 21(Gündem 21'in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri) başlığının altında yerel yönetişim için önemli ifadelere yer verilmiştir. Bu bağlamda en önemli ifadesi ise 1996 yılına kadar yerel yönetimler, özel sektör ve bulunulan yerdeki nüfusla danışma süreci gerçekleştirerek kendi Yerel Gündem 21(YG-21)'lerini oluşturmaları gerektiği ifadesi olmuştur. Bunun yanında, her ülkede bulunan tüm yerel yönetimlerin, kadınlar ve gençlerin planlama, karar alma ve uygulama süreçlerinde temsil edilmelerini sağlamayı amaçlayan programları uygulamaya ve izlemeye teşvik edilmesi[61] maddesi de yerel demokrasi ve yerel yönetişimin sağlanması açısından önem taşımaktadır. YG-21 Eylem Programı ise yerleşimle ilgili etkilenen kişi ve kurumların tamamına sorumluluklar üstlenilen bir belge niteliğindedir. YG-21, yerel düzeydeki sorunların ''birliktelik'' içinde çözümüne yönelik imkanların geliştirilmesi ve bu şekilde sürdürülebilir geleceğe taşınması projesi olarak da ifade edilmektedir.[62]

1.3.KENT KONSEYİ, KADIN MECLİSİ VE YEREL GÜNDEM 21'E GENEL BİR BAKIŞ

1.3.1.Sürdürülebilir Kent Yönetimi

Sürdürülebilirlik kavramı, son yıllarda dünya üzerinde yaşanan küresel çaptaki daha çok iklimsel ve çevresel problemlerin etki ve nedenlerinden dolayı birçok kavramla birlikte görünür olmaya başlamıştır. Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi konusu birçok farklı bilim dalı tarafından farklı boyutlarda ele alınmaktadır. Kavram, genel olarak bir süre boyunca bir durum veya sürecin devamlılığını, sürdürülebilme kapasitesini ifade etmektedir. Sürdürülebilirlik genel anlamıyla kullanıldığında farklı şekillerde algılanabilmektedir ancak sürdürülebilirliğin, temel kullanım alanı ekoloji ve ekolojik sistemlerin fonksiyon, süreç ve verimliliğini devam ettirme yeteneği olarak ifade edilmektedir.[63] Kısaca ifade etmek gerekirse, bir şeyin sürdürülebilir olması, onun

[61]United Nations, *Sustainable Development United Nations Conference on Environment & Development,* ''Agenda 21'', Local Authorities' Initiatives Insupport of Agenda 21, Brazil,1992, p.284. https://archive.org/details/agenda-21_202202/page/n283/mode/2up?view=theater(21.05.2024).
[62] Toprak Karaman, a.g.m., s.5.
[63] V. Alpagut Yavuz, ''Sürdürülebilirlik Kavramı ve İşletmeler Açısından Sürdürülebilir Üretim Stratejileri'', *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.7, S.14 (2010), s.64.

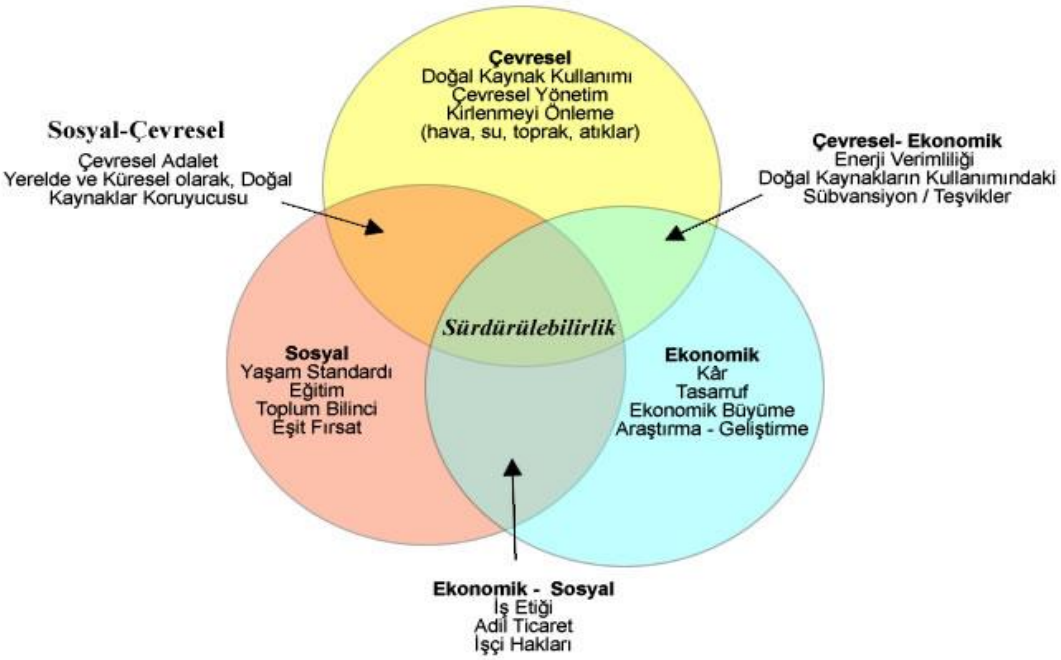
işlevini devam ettirebiliyor olması ya da kendini yenileyebiliyor olması anlamına gelmektedir.

BM'nin 1987'de yayınladığı ''Ortak Geleceğimiz'' başlıklı rapordan sonra kavram şekillenmeye başlamış ve gelişmiştir[64]:

''İnsanoğlu, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir, böylece bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecekteki nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan sürdürülebilir gelişmeyi sağlayabilir.''

Burada bahsedilen konu, kalkınmanın gerçekleştirilirken sürdürülebilir bir şekilde gereğince yerine getirilmesidir. Tamamen kaynakların kullanımı ve gelecek nesillere bırakılabilecek verim getirebilecek, ihtiyaçların karşılanabileceği kaynakları sağlamakla alakalıdır. Kısacası ''Ortak Geleceğimiz'' başlıklı rapor, daha güvenli bir yaşam için, daha sürdürülebilir bir gelecek için atılmış olan bir adım, bir eylem çağrısıdır.

Şekil 1: Sürdürülebilirlikle İlişkili Kavramlar

Kaynak: https://www.yesilist.com/sur101-surdurulebilirlik-kavramina-kisa-bir-giris/

[64] UN, *Report of the World Commission on Environment and Development,* ''Our Common Future'', Oxford University Press, 1991.
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf(22.05.2024)

Görüldüğü gibi, sürdürülebilirlik kavramı, ekonominin, toplumun, çevrenin iç içe geçtiği kümeler şeklinde dallarını farklı kavramlara ayırmaktadır. İç içe geçişinin sebebi de, her birinin birbiriyle ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır. Sürdürülebilirlik ise hepsinin çıkış noktası olarak bütünü oluşturan çekirdek parçadır. Ortak paydada sürdürülebilirlik bulunmaktayken, diğer kavramlarla birlikte sürdürülebilirlik farklı bir konuyla ilgili olabilmektedir. Örnek olarak ekonomik olarak sürdürülebilirliğin ekonomik kalkınmaya işaret etmesi verilebilir.

Kavram, ekonomik olarak ele alındığında kalkınma kavramıyla yakın ilişkilidir. Kalkınma ise refahı arttırmayı hedeflemektedir. Kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme ile sağlanacağı görüşünün başarısızlığı anlaşıldıktan sonra kalkınmada farklı faktörlerin de etkili olduğu kabul edilmiştir. Bu noktada da ‘’sürdürülebilir kalkınma’’ ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.[65] ‘’Ortak Geleceğimiz’’ raporuyla kavram temellendirilmiştir ve kalkınma için gerekli kabul edilen şartları şöyle açıklanmaktadır[66]:

- **Siyasal Sistem:** Karar alınmasında vatandaşların etkin katılımını sağlayan bir sistemdir.
- **Ekonomik Sistem:** Kendi çabasıyla ve sürdürülebilir biçimde üretim fazlası ve teknik bilgi sağlayabilecek bir sistemdir.
- **Sosyal Sistem:** Uyumsuz gelişmelerden doğan gerilimlere karşı çözüm bulabilen bir sistemdir.
- **Üretim Sistemi:** Gelişme için gerekli ekolojik tabanı korumaya saygı gösteren bir sistemdir.
- **Teknolojik Sistem:** Durmadan yeni çözümler arayabilecek bir sistemdir.
- **Uluslararası Sistem:** Ticaret ve finansmanda sürdürülebilir düzenleri destekleyen bir sistemdir.
- **Yönetim Sistemi:** Esnekliğe, kendini düzeltme yeteneğine sahip bir sistemdir.

IPCC’ ye göre sürdürülebilir kalkınma ile kaynak kullanım yoğunluğu azaltılarak mevcut yaşam kalitesinde sürekli iyileştirmelere izin verilirken, gelecek nesiller için artan varlık stokları (yani üretilmiş, doğal ve sosyal sermaye) bırakılması

[65] Özge Bitik, *Sürdürülebilirlik Kavramına Kısa Bir Giriş*, 2018. https://www.yesilist.com/sur101-surdurulebilirlik-kavramina-kisa-bir-giris/ (22.05.2024).
[66] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.37.

amaçlanmaktadır.[67] Sürdürülebilir kalkınma, bu anlamıyla ekolojik ve sosyoekonomik bağlamda kullanılmaktadır. Sürdürülebilirlik, gelecek nesillere aktarılacak ekolojik, kültürel, sosyal ve ekonomik mirasları da ifade etmektedir.

Sürdürülebilirlikle ilişkili tanımlar ve anlamlar, kavramın yaşamsal etkinliklerin tümü içinde kendine yer bulabilmesinden kaynaklı olarak birçok konu ile birlikte kullanılarak farklılaşabilmektedir. Örneğin, sürdürülebilir kentler, sürdürülebilir kentlerin yönetimi, sürdürülebilir mimari, sürdürülebilir tarım, vb. konu başlıkları sürdürülebilirlik konusunu farklı anlamlara taşımıştır.[68] *Sürdürülebilir kent yönetimi* de bunlardan biridir.

Sürdürülebilirliğe yüklenen anlamlar itibarıyla sürdürülebilirlik sadece ekonomik, ekolojik gibi anlamlarla açıklanmamaktadır. Sürdürülebilirlik, kent yönetimleri için de ele alınmaktadır. Bu da kavramsal olarak sürdürülebilir kent yönetimi olarak adlandırılmaktadır. Sürdürülebilir kent yönetimi de aslında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için geçerli olan bir sürdürülebilirlik kıstasıdır. Burada sürdürülebilirliğin yönetsel tarafı ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan kentsel yönetimin önemli aktörleri olan yerel aktörlerin, demokratik bir sürecin devamlılığını sağlayan ana aktörler olarak katılımları gerekmektedir. Bu bağlamda kentin yönetiminin sürdürülebilir olması bakımından katılım önemli bir faktördür denebilir.

Yerel kaynaklar, yerel aktörlerin yönlendirilmesi, kontrolü, denetimi ve tüm bunlar dahilinde kullanımıyla yönetimi sağlanmak zorundadır. YG-21 bu açıdan kentlerin yönetimi için yeni bir model sağlamaktadır. Yerel aktörlere bu noktada çok fazla sorumluluk düşmektedir. Öncelikle kendi YG-21'ler ile farklı kesimleri bir araya toplaması gibi sorumluluklarının bulunmasının yanında yerel düzeyde sürdürülebilirliğin sağlanması için bazı adımlar gerekmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır[69];

- Katılımcı ve etkili bir süreç oluşturmak
- Sosyal, ekonomik ve doğal kaynakların kalite ve yönetimiyle ilişkilendirilmiş bir sürdürülebilirlik envanteri çıkarmak

[67] IPCC, *Development, Sustainability and Equity*, Havana, Proceedings of The Second IPCC Expert Meeting on Des 2000, p.11.
https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/des-2nd-ipcc-expert-meeting.pdf(23.05.2024).
[68] Yavuz, a.g.m., s.65.
[69] Allison Quaid, ''The Sustainability Inventory: A Tool To Assist US Municipalities Advance Towards Sustainability'', *Local Environment*, vol.7, no.4 (2002), p. 447-448.

- Toplumun önüne bir sürdürülebilirlik vizyonu koymak.
- Sürdürülebilirlik için bir eylem stratejisi belirlemek
- Sürdürülebilirlik amaç ve hedeflerinin uygulamadaki denetimini sağlamak ve süreci yenilemek

1.3.2. Yerel Gündem 21

Küreselleşmenin de etkisiyle uluslararası düzeyde dengeler değişmiş ve tüm dünya bir dönüşüm sürecine tabii olmuştur. Bu bağlamda birbirinden farklı gelişmeler ortaya çıkmıştır. Özellikle dünya çapında ortak kaygıların baş göstermesi ile beraber uluslararası örgütler, ‘’birlikte karar alma’’ amacını gütmüşlerdir. Küresel düzeyde, ulusal düzeyde ve yerel düzeyde katılımcılık ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda yerel düzeyde de bazı sorunlar için küresel düzeyde birlikteliğin sağlanması ve bu sorunlara yönelik çözümler bulma amacıyla 1992 yılında Brezilya’nın Rio de Janerio kentinde organize edilmiş olan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda ‘’Yeryüzü Zirvesi’’ ile ortaya atılmış olan ‘’Gündem 21’’ isimli bir eylem planı etkili olmuştur. Gündem 21’in 28. Bölümü ‘’ “Gündem 21’in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri” adlı başlığı taşımaktadır.[70]

Gündem 21’in 28. Bölümü’nde dünyanın tüm ülkelerindeki yerel yönetimlere ‘’kendi toplulukları ile bir danışma sürecine girmek ve YG-21 üzerinde bir uzlaşmaya varmak’’ konusunda çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrı, yeni ve kapsamlı bir çağrı olmakla birlikte YG-21’in takvimi, 1972 Stockholm Konferansı’na kadar gitmektedir.[71] YG-21, yerel yönetimlerin katılımcı yönüne özellikle vurgu yaptığı için yönetişim anlayışına dayalı bir demokrasiyi geliştirme projesi olarak ifade edilmektedir.[72]

YG-21’i anlamak için eylem planına daha detaylı bakılması gerekmektedir. YG-21 için, Gündem 21’in 28. Bölümündeki ‘’Gündem 21’in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri’’ adlı bölümde dört ana hedef öne çıkmaktadır.[73]

---

[70] Mustafa Lamba, ‘’Yerel Yönetişimde Farkındalık: Antalya İli Örneği’’*, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.17, S.1 (2012), s.498.
[71] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.25.
[72] Sobacı, a.g.e., s.234.
[73] United Nations, *Sustainable Development United Nations Conference on Environment & Development,* ‘’Agenda 21’’, Local Authorities' Initiatives Insupport of Agenda 21, Brazil,1992, s.284.https://archive.org/details/agenda-21_202202/page/n283/mode/2up?view=theater(21.05.2024).

Bunlardan *ilki*, "1996'ya gelindiğinde her ülkedeki yerel yönetimlerin çoğu kendi belde halkları ile bir danışma süreci üstlenmiş ve yerel topluluk için bir YG-21 konusunda görüş birliği sağlamış olmaları" şeklindedir. Bu hedef her ülkedeki yerel yönetimlere kendi YG-21'lerini oluşturmaları için bir çağrı niteliğini taşımaktadır.

İkincisi, "1993 yılına gelindiğinde, uluslararası topluluk, yerel yönetimler arasında gittikçe artan bir iş birliğini hedefleyen bir danışma sürecini başlatmış olmalıdır" şeklindedir. Bu hedefte ise açık olarak uluslararası yerel birlikteliklerinin oluşturulması şeklindedir. Uluslararası toplulukların karar alma aşamalarında yerel yönetimlerle birlikte danışma halinde olmaları gerektiği aktarılmaktadır. Çünkü günümüzde uluslararası ve yerel arasındaki uçurum giderek artmıştır. Bu bakımdan uluslararası ölçekte yerel yönetimleri güçlendirici adımların atılması büyük önem taşımıştır. Tüm bunların dışında bu maddede uluslararası topluluk ifadesi kullanıldığından dolayı hangi uluslararası topluluk olduğu noktasında belirsizlik hakim olmuştur. Bu noktada ikinci madde bahsi geçen belirsizlikten dolayı eleştirilmiştir fakat devletlerin katılımda bulunduğu veya üye olduğu uluslararası örgütlere atıfta bulunabileceği varsayımı üzerinde uzlaşmaya varılmıştır.[74]

Üçüncü hedef ise, "1994 yılına kadar deneyim ve bilgi alışverişini zenginleştirmek amacıyla yerel yönetim birlikleri ve diğer yerel yönetimlerin temsilcileri arasındaki koordinasyon ve iş birliği düzeyi geliştirilmiş olmalıdır" şeklinde ifade edilmiştir. Bu hedefte de yereldeki birimlerin birlikte iş birliği kurması ve birlikte hareket etmesi gerektiği ve hatta bu ilişkilerin, iş birliklerinin geliştirilmiş olması, sürdürülebilir olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Son hedef ise ''her ülkedeki tüm yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımını sağlayacak programlar geliştirmeye ve uygulamaya teşvik edilmelidir" şeklindedir.

Bu *son hedefte* ise, yerel yönetimlerin karar, plan, uygulama aşamalarında vatandaş katılımının, bilhassa da kadın ve genç katılımının etkin bir şekilde geliştirileceği programların sevkinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Buna göre vatandaş katılımının öneminin altı çizilmiştir. Bu bağlamda karar alımlarında yerelde vatandaş katılımının etkin olmasının gerekliliği ile yerel demokrasinin sağlanmasına da kapı aralanmıştır.

[74] William M. Lafferty, Katarina Eckerberg, ''The Nature And Purpose of Local Agenda 21'', *From the Earth Summit to Local Agenda 21,* NY: Earthscan,1998, p.9.

YG-21'in ana kaynakları ise aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 2: Yerel Gündem 21'in Kaynakları

Kaynak: Güneş ve Beyazıt, a.g.e., s.29-33.

YG-21'in ilk kaynağını oluşturan 1992 yılında Rio de Janerio kentindeki Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda çözüm odaklı belge niteliğindeki *''Yeryüzü(Dünya) Zirvesi''* kararlarıdır. Bu konferansta küresel bağlamda çevre politikaları açısından tüm dünyayı ilgileyen önemli sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Çevre, ekonomik ve sosyal gelişmenin birbirinden ayrı düşünülemeyeceği ve sürdürülebilir olmaları gerektiği gibi konular konferansta ön plana çıkmıştır. Bu konferanstan ''*Çevre ve Kalkınma Üzerine Rio Deklarasyonu(Rio Çevre Beyannamesi)''*, ''*Gündem 21''*, ''*Ekonomik Kalkınma ve Bütün Canlılar İçin Gerekli Olan Bütün Ormanların Yönetimi, Korunması ve Sürdürülebilirliğine Yönelik Rehberlik Belgesi''*, ''*Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Anlaşması''*, *''Biyolojik Çeşitlilik Anlaşması''* adı altında önemli dokümanlar ortaya çıkmıştır.[75] Bu bağlamda ana iki metin daha çok öne çıkmaktadır. Bunlar, Rio Çevre Beyannamesi ve YG-21 eylem programıdır. Özellikle YG-21 eylem programı, sadece hükümetlere değil, aynı zamanda Birleşmiş Milletler örgütleri, ekonomik kalkınma enstitüleri, sivil toplum kuruluşları ve çevre üzerinde etkisi olabilecek her türlü kurum veya bireye sorumluluklar yükleyen çok kapsamlı bir belge niteliğindedir.[76] Bu bakımdan YG-21, çözüme yönelik sadece belediyelerin çevreyle alakalı etkinlikleri değil, aynı sorumluluklarla yüklü tüm hükümet dışı aktörlerin de dahil edilmiş olduğu çok aktörlülüğü benimsemiş bir eylem planıdır.

''Ortak Geleceğimiz'' adındaki, Brundtland Raporu olarak da ifade edilen çalışma, aynı dünyada yaşandığı için, ortak bir gelecek için ortak endişeler, ortak tedbirlere ve ortak

[75] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.29.
[76] Korel Göymen, ''Türkiye'de Yerel Yönetişim Dinamikleri'', *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayınları, 2010, s.202.

çabalara dikkat çekmektedir. Raporda da ‘’ortak kaygılar’’, ‘’ortak zorluklar’’, ‘’ortak çabalar’’ adı altında başlıklar bulunmaktadır.[77] Her biri küresel çaptaki sorunları, çabaları, çözümleri işaret etmektedir. Yerel Gündem açısından önemi ise, Gündem 21 ve yereldeki uzantısı olan YG-21’in sürdürülebilir kalkınma ve küresel komşuluk kavramlarıyla birlikte birebir düşünülerek bir çözüm önerisi olarak sunulmasıdır.

‘’Küresel Komşuluk’’ ise Küresel Yönetişim Komisyonu’nun üç yıllık araştırma ve incelemeleri sonucu yayınladığı bir rapordur. Bu raporda ise, küresel güvenlik, küresel yönetim, küresel sivil toplum, küresel vatandaşlık ahlakı kavramları öne çıkarılarak, yeni söylemler geliştirilmiştir. Aynı zamanda insanın merkeze alındığı, küresel vatandaşlık kavramının sıkça dillendirildiği, özellikle ‘’demokrasi’’ kavramının altının çizildiği bir rapordur.[78] Demokrasinin sağlanabilmesi ve sürdürülebilir olması için vatandaş refahına katkının da bulunması elzemdir. Buna ek olarak demokrasinin geçerliliği, aktif olan bir sivil topluma da bağlıdır çünkü demokrasinin sağlanabilmesi için halkın yönetime katılması önem taşımaktadır.

Yerel otoritelerin Gündem 21’i destekleyen faaliyetlerinde katılımları YG-21 aracılığıyla etkilenmiştir. Bu süreçle, kamu katılımı, açık karar alma yapıları, çok aktörlü ortaklıklar ve sınır ötesi ağ oluşturma temelinde kapsamlı bir çerçeve sunularak, Gündem 21’in ilke ve yetkilerinin her yerel topluluk için somut stratejilere dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.[79]

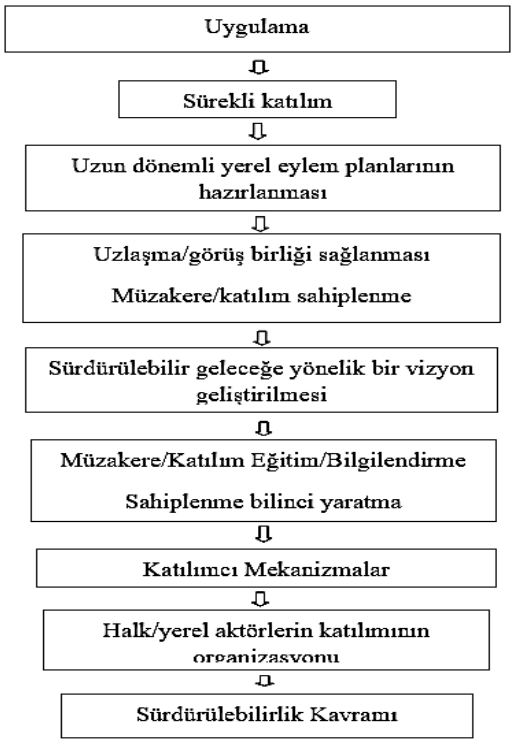
YG-21 ve yerel yönetişimin ilişkisi, çok aktörlülüğe, iş birliğine ve katılıma bağlıdır. Katılım ve diğer etkenler olmaksızın YG-21, kendi işlevini ve anlamını yitirecektir. YG-21’in yönetişimle bağlantısı da buradan gelmektedir. Bu bağlamda Emrealp’e göre YG-21’e göre özünde yer alan yönetişimle anlayışının gelişmesi noktasında dernek, vakıf, meslek odaları, sendikalar, akademik kuruluşlar, özel sektör kuruluşları, basın ve yayın kuruluşları ve vatandaş girişimi gibi geniş bir skalaya sahip sivil toplum

[77] UN, *Report of the World Commission on Environment and Development,* ‘’Our Common Future’’, Oxford University Press, 1991.
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf(22.05.2024)
[78] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.33-35.
[79] Jose Manuel Diaz-Sarachaga, ‘’Analysis of the Local Agenda 21 in Madrid Compared with Other Global Actions in Sustainable Development’’, *International Journal of Environmental Research Public and Public Health,* vol.16, no.19 (2019), p.2.

kuruluşlarıyla yerel yönetimler(belediye) arasında iş birliğine, ortaklığa dayalı bir ilişki kurulmasını sağlamak gerekmektedir.[80]

YG-21 süreci oluşturulurken belli aşamalardan geçilmiştir. Bunlar Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3: Yerel Gündem 21 Süreci

Kaynak: Sadun Emrealp, ''Yerel Gündem 21'', *Öneri Dergisi*, C.2, S.10 (1998), s.28.

Şekil 3'e göre YG-21 süreci, uygulamadan başlayıp, katılım, müzakere ve eğitim odaklı ilerlemektedir. Katılım ve müzakerenin yanında görüşmelere dair görüş birliği bulunması da süreç için elzem görülmüştür. En son sürdürülebilirlik basamağıyla sonlandırılması ise, sürecin devamlılığı konusunda gerekliliği işaret etmektedir.

YG-21'in ilerlemesini sağlayan temel araçlar ise yönetişim, sürdürülebilir kent yönetimi, hesap verebilirlik, kent yönetimine katılım şeklindedir. YG-21'in yönetişimle ilişkisi, çok aktörlülük, iş birliği ve katılımla alakalıdır. YG-21'in etkinliği bu faktörlere bağlı olarak görülmektedir. Diğer yandan yerelde sürdürülebilir kalkınmanın geçerlilik nedeni sayılan sürdürülebilir kent yönetimi de YG-21 için önemli bir araçtır.

[80] Emrealp, a.g.e., s.39.

Sürdürülebilir bir kent yönetimi için de yerel yönetimlerin ve bilhassa belediyelerin öneminin vurgusu yapılmaktadır. Gündem 21'de de yerel yönetimlere ait ayrı bir bölüm olarak verilerek yerel yönetimlerin gerekliliğinin altı çizilmiştir. Diğer yandan demokratik bir eylem biçimi için katılım ve ortaklık beklenmektedir.[81]

YG-21'in aktörleri, yerel yönetimler, işletmeler, sivil toplum kuruluşları, okul ve diğer kamusal kesimlerdir. En büyük rol, asıl aktör olan yerel yönetimlere düşmektedir. Gündem 21'in 28. Bölümü, planlanan hedeflere ulaşmak amacı özellikle sayılan bu ana gruplar arasından yerel yönetimlere yöneliktir. Bu bölümde ele alınan birçok sorunun ve çözümün yerel faaliyetlerde var olması nedeniyle yerel yönetimlerin katılımı, dahil olması eylem planının hedeflere ulaşabilmesinin belirleyici bir faktörü olarak görüldüğü ifade edilmektedir. Ayrıca yerel yönetimlerin kilit rolde olmasının en önemli diğer nedeni de yerelde halka en yakın yönetim birimi olmalarıdır.[82]

YG-21 için katılım, ortaklık ve hatta gönüllü hareket kavramlarının önemi bilinmektedir ancak tüm bunların yanında aktör çeşitliliği olarak ana aktörlerden ayrı, tam katılımlı çevresel karar alma süreçlerinde kadınlar, çocuklar ve yerli halkları da kapsayacak şekilde bir çeşitlilikten söz edilmiştir.[83] Bu sayede halktan farklı kesimlerin sesiyle yerelin demokratikleşmesinin sağlanacağı düşünülmüştür.

1.3.3.Kentlerde Katılımcılığın Merkezi Kent Konseyleri

Günümüzde yerel yönetişim bağlamında sürdürülebilirlik ve yapılabilirlik konusunda öne çıkan mekanizmalardan birini kent konseyleri oluşturmaktadır. Kent konseyi, kent yaşamında yerel vizyonu ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma, sosyal dayanışma, kentin hak, hukukunun korunması, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım ve yerinden yönetime dayalı ilkeleri hayata geçirebilme amacıyla kurulmuş yapılar olarak ifade edilmektedir. Kent konseyleri, sivil toplumun yerel yönetimlere katılımını kolaylaştırmak için kurulmuştur.[84] Yaman ve Küçükşen ise kent konseylerini, halkın yönetime katılımı,

[81] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.38-52.
[82] Frans H. J. M. Coenen, Local Agenda 21: 'Meaningful and Effective' Participation?, *Public Participation and Better Environmental Decisions(The Promise and Limits of Participatory Processes for the Quality of Environmentally Related Decision-making)*, ed. Frans Coenen, Springer,2009, p.166.
[83] Susan Buckingham-Hatfield, ''Gendering Agenda 21: Women's Involvement in Setting the Environmental Agenda'', *Journal of Environmental Policy & Planning*, vol.1, no.2 (1999), p.121.
[84] Ökmen, *Yerel ve Kentsel Politikalar*, s.328.

halkın kentine sahip çıkmasını, kentte bulunanları ilgilendiren kararların ortaklaşa ve müzakereci şekilde alınmasını, kentlerin yaşam kalitesinin arttırılması, kentte bulunan sakinlerin fikir ve görüşlerini özgür bir şekilde ifade edebilmesi ve sivil toplumu önceliklendiren katılımcı ve demokratik bir oluşum şeklinde tanımlamıştır.[85] Kent konseyleri, katılımcı demokrasinin yerel düzeyde en önemli uygulama aracı olarak, aynı zamanda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin olması gereken şekilde işlemesi bakımından büyük bir adım olarak görülmektedir.[86]

YG-21 sürecinin başarısı olarak kazandırılan ve yerel demokratik yönetişimin temel uygulayıcı aracı olarak kent konseyleri, kentte bulunan tüm aktörleri bir araya getirerek, kentin tamamında etkili olacak ortak bir düşünce oluşturarak hareket edilmesini sağlayarak ve bunu uygularken de kentte merkezi yönetim, yerel yönetim ve sivil toplumu birliktelik adı altında buluşturarak gerçekleştirmeyi amaçlayan yönetişim mekanizmaları olarak tanımlanmaktadır.[87] Aynı zamanda kent konseyleri, *hemşerilik bilinci, çözümde ortaklık, aktif vatandaşlık, kente dair paydaşlık ve kentine sahip çıkma* şeklindeki temel ilkeler çerçevesinde kentlerin yönetimine katılmayı öngören ortaklık modeli olarak da ifade edilmektedir.[88]

1992 Rio Dünya Zirvesi'nin temel olarak ürettiği iki temel metin Rio Çevre Beyannamesi ve diğeri de yerel eylem programı olan YG-21'dir. YG-21, ulusal düzeyde ülkelere, BM örgütlerine, sivil toplum kuruluşları, ekonomik kalkınma ile ilgili örgütlere ve çevreyle ilgili olabilecek her türden kurum ve bireye sorumluluklar yükleyen kapsamlı bir eylem programıdır. Bu bakımdan sadece yerel yönetimlerin ilgili etkinlikleri değil, bu sorumlulukla yüklenen diğer tüm hükümet dışı aktörler de dahil edilmektedir. YG-21 etkinlikleri, farklı iş birlikleri, ortaklıklar ve farklı aktörlerle ortaya çıkmış olan bir eylem planıdır.[89] Gündem 21'in 28. Bölümü'nde dünyanın tüm ülkelerindeki yerel yönetimlere kendi toplulukları ile bir danışma sürecine girmek ve

[85] Murat Yaman, Murat Küçükşen, ''Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü ve İşlevselliği: Bursa ve Yalova Kent Konseyi Örneği'', *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.1,S.1 (2018), s.69.
[86] Kadir Caner Doğan, Hasan Mahmut Kalkışım, ''Türkiye'de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği'', *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, C.11, S.2 (2015), s.126.
[87] Filiz Tufan Emini, Emine Sancak, ''Yerel Yönetişim ve Halkla İlişkiler: Yerel Yönetimlerin Tanıma ve Tanıtma Yöntemleri Üzerine Bir Derleme'', *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.2, S.1 (2018), s.81.
[88] Doğan, Kalkışım, a.g.m., s.126.
[89] Göymen, a.g.e., s.202.

YG-21 üzerinde bir uzlaşmaya varmak konusunda çağrıda bulunulmuştur.[90] Tüm bu gelişmelerden sonra YG-21 uluslararası arenada en etkili eylem planı olarak kabul edilmiştir. YG-21'in bir sonraki adımı ise uygulamaya geçirerek, planın kent ölçeğindeki en etkin katılımcı mekanizması olan kent konseylerinin ortaya çıkması olmuştur.[91]

Yerel yönetimler, bu süreçteki sürdürülebilir kalkınmanın temel aktörleri olarak kabul edilmiş ve kalkınmanın yerelliğinin altı çizilmiştir. Sürecin uygulayıcısı olarak YG-21 süreci 135 farklı ülkedeki kentlerde kendi YG-21'lerini oluşturarak başlatılmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve en önemlisi de Gündem 21'in amaçlarını gerçekleştirme hedefiyle kentlerdeki kamu, özel sektör temsilcileri, STK'lar ve vatandaşları bir araya getiren, katılımcılığın ön plana alındığı yönetim yerine yönetişime göre ilerleyen bir süreç olarak ortaya çıkmıştır. YG-21 tüm dünyada yerel yönetişimi, yerel demokrasinin, yerel kalkınmanın sağlanmasını süreçteki tüm aksaklıklara rağmen yerine getirdiğinden önemli bir görevi üstlenerek yerine getirmektedir.[92] Kent konseyleri YG-21 ile birlikte kazanım sağlanılan katılıma dayalı bir yapılanmadır. Bu bakımdan kent ölçeğinde katılım mekanizmaları olarak kurulan Kent konseyleri, YG-21'lerin başarıya ulaştığını gösteren bir gelişme olarak kabul edilmiştir.[93] Bu bakımdan günümüzde iki kavram birbirleriyle o kadar çok özdeşleşmiştir ki, ''Yerel Gündem 21'' kavramı yerini ''Kent Konseyleri'' kavramına bırakmıştır.[94]

Kent konseylerinin odağının yönetim ile yönetilenin arasında karşılıklı iletişim kurması olanağı olması, yönetimin şeffaf olabilmesini de sağladığından yönetim ve yönetilenin arasındaki mesafeyi azaltan bir yapı olduğunu da göstermektedir. Aynı zamanda örgütlü topluluk olarak sivil toplum kuruluşlarının Kent konseyinin yaratmış olduğu ve katılımcı, demokratik alanda yönetim ile doğrudan iletişim kurma olanağına sahip

[90] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.25.
[91] Ali Tamer Özdemir, ''Mahalli idarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri'', *Sayıştay Dergisi,* S.83 (2011), s.36.
[92] Ökmen, a.g.e., s.328.
[93] Oğuzhan Göktolga, Süleyman Ekici, ''A Local Governance Experıence in Turkey: From "Local Agenda 21"s to the City Councils'', *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, C.6, S.2 (2017), s.119.
[94] Özhan Çetinkaya, Rükan Kutlu Korlu, ''Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü'', *Maliye Dergisi,* S.163 (2012), s.100.

olmaktadır.[95] Bu bağlamda kent konseyleri yeni bir yapılanma sayılsa da, yönetim alanında yarattığı etkinin tüm bu gelişmelerle beraber oldukça büyük olduğu söylenebilir.

Kent konseyi ve yerel yönetim arasında etkili ve karşılıklı destekleyici bir çalışma ilişkisi olup olmaması, kentte eksik olan sorunlarda etkin politika ve idari rollerin koordineli takibi olasılığını arttırmaktadır.[96] Bu konu, yerele yakınlık, yereldeki kitlelere yakınlıktan dolayı yereldeki sorunların çözümüyle sonuçlanacağından daha başarılı, daha sürdürülebilir bir kent yönetimini mümkün kılmaktadır.

1.3.4. Kent Konseyleri Kadın Meclisi

Gündem 21, yerel yönetimlere bilinen hedeflerinden ayrı bir başka ana hedef olarak, her ülkedeki tüm yerel yönetimlerin, karar alma, plan yapma ve uygulama gibi önemli süreçlerine kadınlar ve gençlerin etkin bir şekilde katılımına yönelik programlar geliştirmeye ve uygulamaya davet edilmiştir. Esasen Gündem 21, 24. Bölümü ile doğrudan kadınlara, 25. Bölümde ise gençlere yönelik bir bölüm ayırmıştır. Bu noktada Gündem 21'in kadın ve gençler konusunda yerel yönetimlere görev ve sorumluluklar yüklediği anlaşılmaktadır. YG-21 sürecinin öncelik verdiği yerel sürdürülebilir kalkınmaya ve kalkınmayla alakalı sorunların çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik plan hazırlanması ve ek olarak uygulanması gerekliliği, çeşitli katılımcı mekanizmaların var olduğu ve yerel iş birliklerine dayanan yönetişim anlayışının hayata geçirilmesi elzem bulunmaktadır.[97]

Kadın meclisleri, YG-21'in uygulamaya geçirdiği mekanizması olan kent konseylerinin farklı kesimlerden kategorilere ayırdığı meclislerinden birisidir. Kadın meclisleri, temelde yerel yönetimlerde kadın katılımını arttırmak, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için adımlar atmak ve kadınların yerel karar alma süreçlerinde etkin katılım sağlamak amacıyla oluşturulmuş yapılardır. Kent konseylerinin alt organı olarak,

---

[95] Konur Alp Demir, Hikmet Yavaş, ''Kent Konseyleri İle Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme'', *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, C.4, S.7 (2015), s.51.

[96] Kevin C. Duggan, ''A Key Ingredient for Success: An Effective City Council/City Manager Relationship'', *International City/County Management Association*, 2018, p.2. https://www.ca-ilg.org/sites/main/files/file-attachments/a_key_ingredient_for_success__an_effective_city_council_city_manager_relationship.pdf?1498671576(24.05.2024).

[97] Ökmen, a.g.e., s.328.

‘’*Kadın katılımı ve temsili, Toplumsal cinsiyet eşitliği, Kadın hakları, Eğitim ve farkındalık, Kadın Politikaları’’* gibi asıl amaçlarla kurulmuştur. Kadın meclisleri, karar alma süreçlerine kadınların etkin katılımının teşvik edilmesi, teşvikin sağlanması ve cinsiyet bakış açısının tüm politika ve stratejilere yansıtılması gibi önceliklendirilen konulardaki bilinç düzeyinin arttırılmasını kolaylaştırmaktadır.[98] Kadınların karar alma aşamasında yer alabilmesi için yapabilir kılmayı hedef edinen bir meclistir. Bu açıdan Kadın meclisleri ile cinsiyetçi yaklaşımların tersine eşitlikçi, demokratik bir ortamın sağlanması için hareket edilmektedir.

Kent konseyleri, örgüt yapılarına göre ağırlıklı olarak kadın, çocuk ve diğer grupların katılımıyla farklı meclislere sahiptir. Kent konseylerinde yönetişimin en önemli kavramı olan katılımın sağlanması ile süreç geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu konuda zaman zaman belediye ve kent konseyleri arasında vesayet ile ilgili sorunların çıkması ve katılımcılığın önüne engel koyması tartışma konusu olsa da kent konseyi çatısı altında gelişmeye devam etmektedir.[99]

Gündem 21 öncesinde, Kadın Hareketleri, BM Çevre ve Kalkınma Konferansı ve 1992 Rio Zirvesi sürecinde çok önemli bir rol oynamıştır. Dünya çapında kadınlar "Kadın Çadırı" veya "Planeta Femea"’da bir araya gelmiştir. Kasım 1991'de Miami, ABD'de UNEP'in ortak organizasyonuyla gerçekleştirilen “Küresel Kadınlar ve Çevre Meclisi”ne, dünya genelinde yerel topluluklarda çevreyi iyileştirmek için projeler yürüten 215 kadın katılmıştır. UNEP, 1985 yılında Nairobi'deki Üçüncü BM Kadın Konferansı sırasında da birkaç toplantıya ev sahipliği yapmıştır. Bu oturumlarda kadınların güçlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki bağlantılar hükümetler arası düzeyde açıkça ortaya konmuştur. Miami'deki Küresel Meclis'in sonrasında Kadınların Çevre ve Kalkınma Organizasyonu (WEDO) tarafından Uluslararası Politika Eylem Komitesi (IPAC) aracılığı ile Miami’de "Sağlıklı Bir Gezegen İçin Dünya Kadınlar Kongresi"’nde 83 ülkeden 1,500'den fazla kadın katılımı ile birlikte Dünya Zirvesi (BM Çevre ve Kalkınma Konferansı) için bir strateji

[98] Özsalmanlı, a.g.m., s.254.
[99] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.152.

üzerinde çalışılmış ve ardından kadınlara yönelik ‘’Kadınların Eylem Ajandası 21’’ (WAA21) adlı ortak bir platform kabul edilmiştir.[100]

1.3.5.Yerel Demokrasi

Yerel yönetimler, yerelde demokrasinin gelişmesine, halkın yönetimde söz sahibi olmasına ve katılıma asıl katkıları sağlayan önemli bir yönetim düzeyidir. Yerel demokrasi ise, farklı haklara sahip insanların yerel olarak seçilmiş olduğu belirli bir topluluğun varlığı ve gerekli mal ve hizmetlerin en iyi şekilde sağlanması şeklinde tanımlanmaktadır.[101] Yerel demokrasi, ulusal ölçekteki demokratik yönetimin temelini oluşturduğundan, ulusal düzeydeki demokrasiyle de bağlantılı olarak, yerel yönetim ve demokrasi kültürünün aşılanmasında kentine ve kentsel haklarına sahip çıkan ve buna yönelik eylemlerde bulunacak bilinçli bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir.[102] Özellikle bireylerin temel hak ve özgürlükleri, yönetime katılım, temsil, hukuk devleti, şeffaflık, hesap verebilirlik, çoğulculuk ve insan hakları şeklindeki ilkelerle var olan demokrasi ve yanında insanın özgürleşmesinde demokratik yönetimle devamlılık sağlayan kurumlar ve demokrasinin yaşanabilmesi, bireylerin demokrasiye dair eğitim kazanıp bilinçlendirilmesi noktasında yerel yönetimler arasında önemli ve birincil bir bağlantı bulunmaktadır.[103] Bu bağlamda yerel yönetimlerin demokrasinin okulu olma ifadesiyle, yerel halka yakınlığının yanında halk tercihlerine de en yakın yönetim birimi olması sayesinde halkın da kendinden yerel yönetimlerde bir parça bulmasını sağlamaktadır.[104] Yerel yönetimlerin eğitici yanından ayrı olarak, yerel yönetimler sivil toplum olarak da görülerek devletin gücünün sınırlandırılmasında da etkili olduğu söylenmektedir.[105] Bu noktada yerel yönetimlerin sivil toplum olarak ele alınması, yerel yönetimlerin var olan sıfatlarının yanında devletin gücünü sınırlandırabilecek yanlarıyla bağlantılandırılmıştır.

---

[100] WEDO, ‘’History of the Women’s Movement and Sustainable Development’’, 2018, p.1. https://womensmajorgroup.org/wp-content/uploads/2018/01/History-of-the-Women%E2%80%99s-Movement-and-Sustainable-Development.pdf(28.05.2024).
[101] Esra Siverekli, ‘’Yerelleşme ve Yerel Demokrasi’’, *Türk İdare Dergisi*, S.431 (2001), s.128.
[102] Hüseyin Koçak, ‘’Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam’’, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.10 (2009), s.138.
[103] Mustafa Ökmen, Bekir Parlak*, Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler: İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat*, 2. b., Bursa: Alfa Aktüel Yayınları, 2010, s.45.
[104] Siverekli, a.g.m., s.130.
[105] Kemal Özden, ‘’Yerel Yönetimler ve Demokrasi’’, *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar*, ed. Kemal Özden, 2. b., Ankara: Seçkin Yayıncılık,2014, s.31.

Ayrıca yerelde demokrasinin olması gerektiği gibi işlediği takdirde de aktif olan yerel yönetimlerde sorunun paydaşları olarak birliktelik geliştirilmesi, yerel kalkınmada da etkili sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır.[106] Kısacası yerel demokrasinin iyi işlediği bir kentte yerel kalkınmanın sağlanması da ardından gelmektedir. Yerel demokrasinin sağlanması, yerel kalkınmada etkili bir faktördür denebilir.

Yerel demokrasi, diğer bir ifadeyle demokratik yerel yönetim olarak da ifade edilmektedir.[107] Yerel demokrasi düşüncesi, yerel yönetimlere düşen görevlerin artışıyla birlikte daha çok anlam kazanmaya başlamıştır. Devletin sorumluluk alanının çeşitlenmesi, yerel yönetimlere görev aktarımına neden olmuştur. Bu gelişmeler ise yerel yönetimlerin sorumluluk alanını genişletmiştir. Kamu hizmetinin bir kısmının halka en yakın birimlerce sunulması ise etkinlik ve verimliliği de beraberinde getirmiştir. Bu tür gelişmelerle beraber yerel demokrasiyi geliştirecek reform önerileri sunulmaya başlanmıştır.[108] Yerel yönetimler ulusal düzeydeki sorunlara yönelik işleyişinde yerel demokrasiye bağlılıkları açısından bazı ilkelere tabi tutulmaktadır. Bunlar Tablo 2'de sıralanmaktadır:

Tablo 2: Yerel Demokrasi İlkeleri

Demokratik Davranış İlkesi	Vatandaşın demokratik ilkelere olan davranışı ve duyarlılığını etkilediği için ve yerel demokrasinin sağlanması için yerel yönetimler demokratik davranış ilkesine uymalıdır.
Sosyal Adalet İlkesi	Yerel yönetimler demokrasinin başlangıcı olarak, ayrımcılık yapmadan hizmet ve faaliyetlerini yerine getirmelidir.
Etkinlik ve Verimlilik İlkesi	Yerel yönetimler, hizmetlerin gerektirdiği tecrübelere sahip yetenekli personele sahip olmalıdır.
Tarafsızlık İlkesi	Yerel yönetimler temsil ettiği bölgeye tüm vatandaşlara eşit olarak hizmet sağlamalıdır.

Kaynak: Vasfiye Çelik, Fikret Çelik, Sefa Usta, ''Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi'', *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2 (2008), s.90-93.

[106] Sarıipek, Çöpoğlu, a.g.e., s.31.
[107] Ökmen, Parlak, a.g.e., s.49.
[108] Özden, a.g.m., s.24.

Yerel yönetimlerin yerel demokrasinin uygulanmasında ve demokrasinin yerel düzeyde eğitiminde önemli bir görevi olduğu için yerel demokrasinin uygulandığına yönelik kabul edilen belli ilkelere göre hareket etmek durumundadır çünkü yerel yönetimlerin neyi, nasıl yaptığı yerel düzeyde halk üzerinde belli davranış değişikliklerine neden olabilmekte, halkın davranış ve düşüncelerini birincil derecede olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Bu bakımdan yerel yönetimlerin yerel demokrasinin sağlanması adına ve demokrasiye bağlı olup olmadıklarının belirlenmesi için yerel demokrasi ilkelerini yerine getirmelidir. [109]

1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde tüm dünyada yerel demokrasiyi geliştirecek önemli bir adım atılmıştır. Gündem 21 adlı eylem planında her ülkeye kendi YG-21'lerini oluşturmaları için çağrıda bulunulmuş ve yerel demokrasinin sağlayıcısı olarak ifade edilen kent konseyleri adı altında önemli yapılanmaların oluşması için adım atılmıştır.[110] YG-21 için en önemli konulardan biri halkın sürece katılımı olduğundan yerelde topluluklarla, çıkar grupları ve karar vericiler ve vatandaşlarla iş birliği amaçlı ortaklık temelinde bir kentte yaşam için bir araya gelinmesi sürdürülebilirlik için temel gereksinim sayılmaktadır. Bu bağlamda kent konseyleri, yerel demokrasinin ve yerel demokrasi olanaklarının geliştirilmesi temeline dayanmaktadır.[111]

Yerel demokrasinin uygulayıcısı olarak kent konseyleri için katılımın yanında "yapabilir kılma" da önemli bir faktördür. Halk katılımının sağlanması için karar verilmesi gereken durumlarda halkı yapabilir kılma kritik bir öneme sahiptir. Sadece halk değil, devlet dışı tüm aktörlerin yapabilir kılınması çözüm üretme potansiyelini harekete geçirebilecek bir adım sayıldığından yereldeki tüm aktörlerin yapabilir kılınması yerel demokrasinin sağlanmasına da önayak olabilecek bir adımdır.[112] Özellikle kent konseyleri meclisleri vatandaş katılımı, vatandaşın bilinçlendirilmesi, eğitilmesi karar alımında söz verilmesi, ''yapabilir'' kılınması açısından yerel demokrasinin işlemesinin yanında yerel yönetişime de uygunluk göstermektedir ancak

[109] Vasfiye Çelik, Fikret Çelik, Sefa Usta, ''Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi'', *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2 (2008), s.90.
[110]Gözde Kestellioğlu, ''Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği'', *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1 (2011), s.127.
[111] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.53.
[112]Şerif Öner, ''Globalleşme Sürecinde Yerellik: Demokratik ve Katılımcı Yerel Yönetimin Kurumsallaştırılması'', *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler*, ed. Bekir Parlak, Hüseyin Özgür İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım, 2002, s.129.

bu ‘’yapabilirlik’’ ifadesinin kapsamı eşitlikçi bir şekilde farklı kesimleri içine almalıdır. Buna örnek olarak kent konseylerinde çeşitli meclislerden biri olan kadın meclislerinde kadınların karar alımlarında etkili olması, yapabilir kılınması, yerel düzeyde kadınların sorunlarının birincil kaynaktan yerel yönetime iletilebilmesi, kadınların sorunlarına kayıtsız kalınmaması adına, aynı zamanda yönetim işleyişini ve demokrasiyi öğrenebilmeleri açısından katılımları önem taşımaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN: FEMİNİST PERSPEKTİFTEN KENT KONSEYİ YAPILANMASI VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

2.1. KADINA FEMİNİST ÇERÇEVEDEN BAKIŞ

2.1.1. Feminizm

Geçmişten günümüze yüzyıllar içerisinde kadına farklı anlamlar yüklenmiş, toplumsal cinsiyet düşünceleri, kadının toplumdaki rolleri ve bunlarla ilgili tartışmalar, görüşler yıllara göre değişim göstermiştir. Feminizm tüm bunları kapsayan ideolojik olarak özgül, politik olarak özerk bir harekettir.[113] Feminizmin varlığı, 17. Yüzyıl Avrupa'sına kadar gitse de[114], siyasi bir kavram olarak 20. Yüzyılda, özellikle de 1960'lardan itibaren kadın hareketleriyle ve kadınların sosyal rolünü geliştirme amacına yönelik çabalarıyla ilişkili olarak kullanılmaya başlanmış bir kavramdır. Bu bakımdan feminizm, kadınların cinsiyetleri nedeniyle siyasal ve sosyal hayatta dezavantajlı konumda bulundukları inancıyla hareket eden ve fikirleri bu inanca dayanan ve bu dezavantaj olarak ifade edilen her türlü durumu ortadan kaldırmayı hedef olarak gören bir siyasal hareket olarak ifade edilmektedir.[115]

Feminizm, kendinden önceki ideoloji ve toplumsal hareketlerden farklı olarak, temel bir kategoride ''toplumsal cinsiyet hiyerarşisini'' ortaya çıkarmaktadır. Bu da kadın ve erkeğin toplumda sahip olduğu işlerin ve yüklendikleri rollerin kendiliğinden ya da doğal olması yerine, kültürel olarak belirlenmiş, zaman içinde öğrenilmiş ve değişebilir olduğunu göstermekte olan bir ifade olarak vurgulanmıştır.[116] Feminizmde kültürü en geniş anlamda araştırmayı ve temsil araçlarını denemeyi merkezine alan bir eğilim

[113] Serpil Çakır, ''Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi'', *Modern Siyasal İdeolojiler*, ed. Birsen Örs, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016, s.415.
[114] Anne Phillips, *Demokrasinin Cinsiyeti*, 4. b., İstanbul: Metis Yayınları, 2021, s.13.
[115] Nafiz Tok, ''Siyasal İdeolojiler'', *Siyaset Bilimi*, ed. Halis Çetin, 6.b., Ankara: Orion Kitabevi,2016, s.242.
[116] Çakır, ''Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi'', s.415.

bulunmaktadır. Kadınların farklı davranmasını istemesi ise tamamen tarihsel unsurlara dayandırılmaktadır.[117]

Bunlara ek olarak feminizm, kadınların temel hak ve özgürlükleri için verdikleri mücadelelerinde politika yapmalarını da içermektedir. Kadınların özel ve kamusal alanda erkeklerle eşit olmak, kadınlara yönelik toplumsal baskıdan kurtulmak, özgürleşmek için başlattıkları feminist hareket, tarihsel olarak dönüşüm geçirse de genel amaçları olan kadınların erkeklerle eşit olması ve kadınların üzerindeki erkek egemen baskıyı yok etme amaçları hiç değişim göstermemiştir.[118] Feminizm, kadının hayatın her alanında olan ve olması gereken varlığıyla ilgili görüşlere sahiptir. Bu bakımdan feminizm, kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi aile, iş hayatı, eğitim, siyasi hayat, kültürel hayat ve tarihe kadar geniş bir yelpazeye yayarak sorgulayan ve kadın-erkek arasında var olan iktidar ilişkisini değiştirmeyi amaçlayan siyasi bir hareket olarak da tanımlanmaktadır.[119]

Feminizm kavramı, kadınların yaşanılan yer ve zaman dahilinde yaşadıkları zorlukları ele almıştır. Feminist kuram, kadın erkek eşitliğini tartışmakla beraber katılım noktasında temel görüş ve eleştirileri de ortaya koymaktadır. Heywood, ‘*’feminizmi kadının toplumsal rolünü arttırmayı amaçlayan bir siyasal hareket ve ideoloji*’’ olarak tanımlamıştır.[120] Bir başka tanıma göre de feminizm, kadınlara erkeklerin baskı yapması, hor görülmeleri ve erkeklerin sahip olduğu tüm haklara kadınların da sahip olması, adalet önünde eşitlik, sosyal, siyasi ve ekonomik haklara sahip olması gerektiğini savunan ve eşitsizliğin ortadan kaldırılması amacıyla karşısında durarak mücadele edilmesi olarak açıklanmıştır.[121] Kısacası feminizm, kadın ve erkek ayrımına karşı durarak, karşı cinsler arasındaki her türden siyasal, toplumsal, sosyokültürel ve ekonomik eşitliği savunan bir yaklaşımdır.[122] Böylece feministler, cinsiyetler arasındaki siyasi ilişki olarak gördüklerini, çoğu toplumlarda erkeklerin üstün konumda olmasını

[117] Rosalind Delmar, *What is Feminism?*,New York : Pantheon Books,1986, p.9.
[118] Kutay Üstün, Abdullah Süren, ‘’Feminism, Historical Origins Of Feminism And Basic Concepts’’, *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*, C.2022, S.2 (2022), s.166.
[119] Gül Aktaş, ‘’Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak’’*, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.30, S.1 (2013), s.59.
[120] Heywood, *Siyasetin Temel Kavramları*, s.79.
[121] Hülya Küçük, İrem Ece Akpınar, ‘’Feminist Kuram Çerçevesinde Kent Konseylerinde Kadının Yeri: Esenler Kent Konseyi - Kâğıthane Kent Konseyi Örneği’’, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.7, S.3 (2018), s.123.
[122]Gün Taş, ‘’Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri’’, *Akademik Hassasiyetler*, C.3, S.5 (2016), s.165.

ve kadınların mahkum konumda tutulmasını ortaya koyma amacıyla hareket etmektedirler.[123]

Feminizmin kitlesel bir niteliğe sahip olup toplumsal bir harekete dönüşmesi 19. Yüzyıla denk gelmiştir. Bu bağlamda Mary Wollstonecraft'ın Kadın Haklarının Savunması adlı eser, modern zamanlarda feminizmle alakalı olarak yazılan ilk eser olarak kabul edilmektedir. Eserde üzerinde durulan konu ise Fransız İhtilali ile gelen hak ve özgürlük anlayışının erkekleri gözetip kadınları dışarıda bıraktığından dolayı eleştirerek, kadın haklarını savunmasıdır.[124] Wollstonecraft, ''kadınların, hükümet tartışmalarında kendilerine hiçbir şekilde doğrudan yer verilmeden keyfi bir şekilde yönetilmeleri yerine temsilcilere sahip olmaları gerektiğini''[125] ifade etmiştir. Bu gelişme, feminizm için tarihte önemli bir yol ayrımı sağlamış ve Birinci feminist dalganın yolunu açmıştır. Bu bağlamda eser, feminizm için bir mihenk olarak görülmektedir. Feminizmin başlangıcı sayılan bu eser, kadınlara hiçbir tartışmada yer vermeyen hükümete yapılan başkaldırının somut delili niteliğindedir. Eser, içinde bulunulan o zaman için ''kadın davranışlarında bir devrim'' olarak kabul edilmiştir.[126]

Feminizmin tarihsel gelişimini anlamak amacıyla kapsamlı olarak ayrımları yapılmıştır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir.[127] Birinci ve ikinci dalga oldukça işlevsel olarak kabul görmekteyken, üçüncü ve dördüncü dalga, bu sınıflandırmada dalgalar ifadesinin kullanımına uymadığı ve sorunlu bulunduğu için eleştirilmiştir.[128]

- Birinci Dalga Feminizm
- İkinci Dalga Feminizm
- Üçüncü Dalga Feminizm
- Dördüncü Dalga Feminizm

Birinci dalga Feminizm hareketleri, 19. Yüzyıl sonu ve 20. Yüzyılın başında İngiltere, ABD gibi demokratik ülkelerde kadınların erkekler gibi eşit siyasal ve yasal haklara

[123] Heywood, Küresel Siyaset, s.551.
[124] Tok, a.g.e., s.242.
[125] Phillips, a.g.e., s.13.
[126] Delmar, a.g.m., s.9.
[127] Tok, a.g.e., s.243.
[128]Ceren Avcil, ''Kesişimsellik: Feminizmde Kapsam Genişlemesine Doğru'', *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, C.12, S.4 (2020), s.1293.

sahip olmasını hedefleyerek ortaya çıkmıştır.[129] Özellikle bu ülkelerde güçlü ve örgütlü kadın hareketlerinin çıkışı birinci dalga feminizmin çıkışında etkili olmuştur. Toplu gösteri yürüyüşleri gibi çeşitli yöntemlere başvurarak bir araya gelen her kadın aynı inancı taşımaktaydı. Bunlar, kadınların erkeklerle eşit siyasal ve yasal haklara sahip olması, öncelikli olarak seçme ve seçilme hakkına sahip olması ve sonucunda kadına karşı ayrımcılığın ortadan kalkarak kadın erkek arasında eşitliğin hakim olması şeklindedir. 1893 yılı itibariyle Yeni Zelanda'da kadınların seçme hakkını elde etmesiyle ilk başlangıcını yapmıştır. Devamında farklı ülkelerin de kadınların seçme hakkına sahip olmaları bu gelişmeyi takip etmiştir. Örneğin, ABD'de kadınların oy hakkı elde etmesi 1920 yılında olurken, İngiltere'de tüm kadınlar 1928'de, Türkiye'de kadınlar 1934'te, Fransa'da ise kadınlar 1944'te oy hakkı sahibi olmuştur.[130] Tüm bu gelişmelerin ardından kadınların seçme ve seçilme hakkına sahip olmaya başlamasıyla kadın hareketleri zayıflamış ve sonuç olarak da birinci feminist dalga sona ermiştir.

Diğer ülkelerde kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanındığı yıllar Tablo 3'te sıralanmıştır.

Tablo 3: Dünyadaki Ülkelerdeki Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının Verildiği Yıllar

• 1893	Yeni Zelanda	• 1950	Hindistan
• 1902	Avustralya	• 1954	Kolombiya
• 1906	Finlandiya	• 1957	Malezya, Zimbabwe
• 1913	Norveç	• 1962	Cezayir
• 1915	Danimarka	• 1963	İran, Fas
• 1917	Kanada	• 1964	Libya
• 1918	Avusturya, Almanya, Polonya, Rusya	• 1967	Ekvator
• 1919	Hollanda	• 1971	İsviçre
• 1920	Amerika Birleşik Devletleri	• 1972	Bangladeş
• 1921	İsveç	• 1974	Ürdün
• 1928	İngiltere, İrlanda	• 1976	Portekiz
• 1930	Güney Afrika	• 1989	Namibya
• 1931	İspanya	• 1990	Batı Samoa
• 1934	Türkiye	• 1993	Kazakistan, Moldova
• 1944	Fransa	• 2005	Kuveyt
• 1945	İtalya	• 2006	Birleşik Arap Emirlikleri
• 1947	Arjantin, Japonya, Meksika, Pakistan	• 2011	Suudi Arabistan
• 1949	Çin		

Kaynak: Meltem Ünal Erzen, ''Siyasette Cinsiyet Eşitsizliği'', Akademik Sosyal Araştırmalar, S.8 (2019), s.22.

[129] Avcil, a.g.m., s.1294.
[130] Tok, a.g.e., s.243.

Feminizmin ilk aşaması olan *Birinci Dalga Feminizm*, Birinci Dünya Savaşı sonrası farklı ülkelerde kadınlara oy hakkının tanınmasıyla sonuç bulmuştur. Sonrasında Birinci Dalga ile ikinci dalga feminizmin arasında de Beauvoir'in fikirleri köprü görevini görmüştür. İkinci dalga feminizm hareketinin önemli bir temsilcisi olan Beauvoir fikirlerinin bulunduğu ''İkinci Cins'' adlı kitabını I. Dünya Savaşı'ndan sonra çıkarmıştır. Bu eserde dikkat çeken en önemli ifadesi ise; "*kadınların rollerinin doğadan değil, yer yer kadınların kendilerinin de içtenleştirdikleri bir dizi önyargı, örf ve yasadan kaynaklandığı''* şeklindedir.[131] Bu kitabında sunduğu fikirleriyle adının kültürel ve politik konumunu açıklamak için varoluşçu felsefenin kavramlarını feminizme uygun şekilde dönüştürerek öteki kavramının, öteki olmanın ne olduğunu öğretmiştir. Ayrıca kadının erkekten ayrı ve farklı olmadığını, erkekten aşağı hale nasıl geldiğini tahlil etmiştir. Bahsi geçen kitabıyla(İkinci Cins) görüşleri her kıta ve sosyal sınıfa mensup kadına ulaşarak, kadınların özel alanlarından dışarıya çıkarak ve meslek sahibi olarak kadınların kurtuluşunun mümkün olduğu görüşü kıtalararası hakim bir görüş olarak ele alınmıştır.[132] Sonuçta siyasi ve hukuki hakların elde edilmesiyle kadınlar ve erkekler arasındaki sorunların çözülemediğinin farkına varılmasıyla süreç başlamıştır.

İkinci dalga feminizm, 1960'lar ve 1970'lerin yeni sosyal hareketi olarak kadının özgürlüğünü amaç edinmiştir.[133] Bu harekete dair temel düşüncelerden biri de, kadının özgürleşmesinin sadece siyasi reform ve hukuki değişikliklerle gerçekleştirilmeyeceği, bundan çok daha kapsamlı ve hatta devrimsel nitelikteki bir sosyal değişimin gerekliliğidir.[134] Kadınların seçme ve seçilme hakkı elde etmelerine rağmen, kamusal alanda(siyasal hayat ve iş hayatı) yeterince yer alamamaları feminist görüşte kadın erkek eşitliği için eşit siyasal ve yasal hakların yeterli olmadığı düşüncesini yaratmıştır. Bu durum da feministleri, ailedeki ataerkil yapı ve yanında toplumda var olan erkek egemenliğini sorgulatmaya götürmüştür.[135] Tüm bu gelişmeler, 1970'lerdeki feminizmin neden radikal olduğunu ve devrimci çizgiye kaydığını açıklamaya yetmektedir.

---

[131] Küçük, Akpınar, a.g.m., s.125.
[132] Çakır, a.g.e., s.436-437.
[133] Kalpana Srivastava, Suprakash Chaudhury, Pookala Shivaram Bhat, Samiksha Sahu, ''Misogyny, feminism, and sexual harassment'', *Industrial Psychiatry Journal,* vol.26, no.2 (2017), p.111.
[134] Heywood, *Küresel Siyaset*, s.552.
[135] Tok, a.g.e., s.243.

İkinci dalga feminist hareketlerin oy hakkından sonra çıkan özgürleşme hareketlerinin köklü bir geçmişinin olduğu ve 1960'lardaki toplumsal cinsiyet aktivizmi ile bağdaştırılabileceği kabul edilmektedir. Bu da ''dalga metaforu'' ile açıklanmıştır. Bu ifade feminizmin yaşanan gelişmelere, zamana göre bazen gerilediği, bazen ise ilerlediğini anlatmak için kullanılmıştır.[136] Birinci ve ikinci dalga feminizme bakıldığında, feminizmin zaman içerisinde uzun bir yol katederek ilerlediği ve dolayısıyla dalga metaforunun sorunlu olduğu görülmektedir. İkinci dalga feminist hareketlerin özellikle cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılması noktasında toplumun her kesimine yönelik yoğun eleştirileri olmuştur. Bundan dolayı ikinci dalga feminizmin ve hareketlerinin temel kavramı, kadınların toplumda yer edindikleri biyolojik faktörlerden olmadığını, tam tersine toplumda yer edinmiş cinsiyetçi ayrımcı yaklaşımlardan temellendirildiğini ifade eden ''toplumsal cinsiyet'' kavramı olmuştur.[137] Toplumsal cinsiyet kavramı ise ataerkillik, ayrılık nosyonu(kamusal alan özel alan ayrımı) ve kadın-erkek eşitliği kavramları ile feminizm kuramının çerçevesini oluşturan ana kavramlarından biri olarak kabul edilir.[138]

Ayrıca ikinci dalga feminist hareket ile kolektif bir kadın kimliği tanımlanmış ve kadının toplumda sahip olduğu statü ve rolleri erkeğe göre değerli kılınmıştır. Kadının kamusal alanda karşılaştığı baskıcı, ötekileştirici tutumlara karşı durarak, bütünleştirici, bütüncül bir yaklaşım geliştirilmiştir.[139]

II. Dünya Savaşı sonrası kadın hareketleriyle ilgili gelişmeler yaşanmıştır. Bu bağlamda savaş sonrasında Doğu ve Batı bloklarının ayrılmasından sonra kadınlara karşı değişen bakış açısı farklılaşarak 1947'de BM Kadınların Konumları Komisyonu (Comission on the Status of Women') kurulmuştur. Bu gelişmeyi 1975 yılında düzenlenen Mexico City'de 1. Dünya Kadın Konferansı (The First World Conference on Women) takip etmiştir. Tüm bu gelişmelerin sonucunda 1976 ve 1985 yılları arası ''Kadın 10 yılı''

[136] Linda Nicholson, ''Feminism in "Waves": Useful Metaphor or Not?'', *New Politics*, vol.12, no.4 (2015), p.1.
[137] Fatma Nalbant, Tuğrul Korkmaz, ''Feminist Teori Temelinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Türkiye Bağlamında Değerlendirilmesi'', *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.5, S.2 (2019), s.168.
[138] Sema Buz, ''Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması'', *Toplum ve Sosyal Hizmet*, C.20, S.1 (2009), s.55-56.
[139]Gökhan Bayraktar, ''İkinci Dalga Feminist Hareketin Feminizmin Gelişimindeki Dönüştürücü Rolü'', *Advances in Women's Studies*, C.5, S.2 (2023), s.52.

olarak kabul edilmiştir.[140] Bu yıllar feminizm hareketlerinin aktif olduğu ve aktif olarak gelişme gösterdiği yıllar olduğu için gelişmeler ardı ardına devam etmiştir.

Birinci dalga feminizm hareketinde, kadınların da vatandaşlık haklarına sahip olması amaçken, ikinci dalga feminizm hareketinde ise sabit bir kadın hayatı olmayacağı ve kadının toplumda, iş hayatında yer alması amaç edinilmiştir.[141] Bir diğer ifadeyle, birinci dalga feminizm, eğitim, çalışma, siyaset gibi ‘’kamusal’’ alanlarda reformların olması gerekliliği ile ilgilenirken, ikinci dalga feminizm kişisel olana siyasi nitelik atfederek, bu görüşten yola çıkarak ev ve aile hayatı gibi ‘’özel alanlarını’’ yeniden yapılandırma çabası içerisine girmiştir. Bu şekilde ikinci dalga feminizmin ilgilendiği alan daha çok gündelik yaşam politikası olmuştur. Buna ek olarak ikinci dalga feminizm, aile içinde olan güç yapıları ile kadın ve erkek arasındaki kişisel ve cinsiyetle alakalı olan ilişkiler konusunda sorgulamalarda da bulunmuştur.[142] Birinci dalga feminizm, “hak” (oy hakkı vb.) kavramı için mücadele vermiş; ikinci dalga feminizm ise “özgürlük” kavramının altını çizerek, sosyal haklar ve kadının özgürleşmesi temelinde uğraşlar vermiştir.[143] İkinci dalga feminizmi öne çıkaran başka gelişmeler de olmuştur. İkinci dalga feminizm, evle ilgili alanın ‘’özel alan’’ olarak tanımlamasına eleştiride bulunmuş ve ‘’kadının özel alanın hizmet edeni’’ yaklaşımına radikal bir sert çıkış göstermiştir. ‘’Kişisel olan politiktir’’ ifadesi de buradan gelmektedir. Bu ifade asıl olarak özel alanın en büyük mücadele alanı olduğunu anlatmak için söylenmiştir. Bu bağlamda ikinci dalga feminizm, kamusal ve özel alan ayrımına başkaldırısı ve getirdiği eleştiriyle büyük bir başarıya imza atmıştır.[144]

Kadın hakları mücadelesinin yeni bir evresini temsil eden *Üçüncü dalga feminizm* ise, 1990’larda, ikinci dalga feminizmin pratik ve algıdaki yanlışlıklarına tepki olarak[145] ve ABD’deki harekete yönelik atıfta bulunmuştur.[146] Bu hareket, yüksek mahkeme kararlarını protesto etme amacıyla bir araya gelen kişilerin ulusal ve uluslararası düzeyde örgütlendiği harekettir. Bu harekete dair dört farklı çıktı oluşmuştur. Bunlar,

[140] Küçük, Akpınar, a.g.m., s.125.
[141] Nalbant, Korkmaz, a.g.m., s.169.
[142] Heywood, *Küresel Siyaset*, s.552.
[143]Patricia Hill Collins, *Black Feminist Thought:Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*, Routledge, 1991, p.165.
[144] Bayraktar, a.g.m., s.53.
[145]Taş, a.g.m., s.171.
[146] Council of Europe, ‘’Feminism and Women’s Rights Movements’’,2002. https://www.coe.int/en/web/gender-matters/feminism-and-women-s-rights-movements(03.06.2024)

"kesişimsellik teorisi, postmodernist ve postyapısalcı feminist kuramlar, postkolonyal feminist teori ve genç feministlerin yeni nesil gündemi'' şeklindedir.[147]

Üçüncü dalga feminist hareket, literatürde siyah kadın hareketi olarak da ifade edilmiştir. Bu bakımdan üçüncü dalga feminizm, yeni nesil feminizmi işaret etmektedir. Özellikle üçüncü dalga feminizm kurucularından olan ve Third Wave Foundation'ın kurucularından olan Rebecca Walker, 1992'deki yayınlanan "Becoming the Third Wave" isimli makalesiyle öne çıkmasının yanında, makalesi üçüncü dalga feminizmin manifestosu olarak kabul edilmiştir.[148] Üçüncü dalga feminizmde, toplumsal cinsiyet, ırk, sınıf, cinsellik, siyaset, iktisat gibi konuları ele alınmış ve bu olgular üçüncü dalga feminizmle beraber teoriye dökülmüştür.[149] Bu bakımdan üçüncü dalga feminizm, diğerlerinden daha çeşitli ve aynı zamanda da uzlaşmacı bulunmuştur.[150] Tüm bunlara rağmen üçüncü dalga feminizm, temelde ataerkil düzeni eleştirmiş ancak bulunan sorunlara yönelik çözüm odaklı ortak bir yaklaşım sergileyememiştir.[151]

Dördüncü dalga feminizm ise, daha çok günümüzdeki feminizm dalgasını anlatan feminizm aşamasıdır. Bu feminist dalga, internetin yaygın hale gelmesiyle ortaya çıkmaya başlamıştır. Dördüncü dalgayla beraber internette kadın düşmanlığı ve cinsiyetçiliğe yönelik tutum ve söylemleri olanların ifşa edilerek bu tür durumların sorgulanmasını, gündem oluşturulmasını sağlayacak ''ifşa kültürü'' yaratılarak süreç ilerlemiştir. Bu bağlamda dördüncü dalganın da üçüncü dalganın kapsamında ilerlediğini söylemek mümkündür. Dördüncü dalganın, üçüncü dalgadan belirgin farkı ise internet, televizyonculuk, reklamcılık vb. medya mecralarında ortaya çıkan cinsiyetçiliğe ve her türlü kadın düşmanlığına karşı mücadele etmesidir.[152] Bu dönemde özellikle aktivistler, web ortamı, çevrimiçi platformlar aracılığıyla birebir aktivite planladıkları, feminizme dair söylem ve tartışmaların, bilgi alışverişlerini yaptıkları mecralar halinde kullanımlar ortaya çıkmıştır. Bu dalganın en önemli olayı ise, birinin cinsel suç işlediğine dair yayınlanan haber ve sonrasında kamuoyunca gündem

[147] Küçük, Akpınar, a.g.m., s.125.
[148] Kimberly Springer, ''Third Wave Black Feminism?'', *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol.27, no.4 (2002), p.1063.
[149] Taş, a.g.m., s.171.
[150] Tok, a.g.e., s.244.
[151] Taş, a.g.m., s.172.
[152] Ealasaid Munro, ''Feminism: A Fourth Wave?'', *Political Insight*, vol.4, no.2 (2013), p.23.

oluşturan #MeToo hareketi olmuştur.[153] Tüm bu gelişmeler, feminizmin teknolojiden güç alarak geliştiğini göstermektedir.

Feminizm, üzerinde durduğu kamusal alan ve özel alan kavramlarını eleştirerek kadın ve erkek arasında bulunan güç dinamiklerini etkilediğinin altını çizmektedir Özel alan(private sphere) olarak ifade edilen kavram ev ve aile hayatına eşdeğer olurken; kamusal alan(public sphere) siyaset, çalışma ve sosyal yaşamı kapsamına almaktadır. Kamusal alan siyasal ve hukuksal eşitliğin, özel alan ise bireysel özgürlük alanı olarak kabul edilmektedir.[154] Feminizm, geleneksel olarak özel alana, erkeğin ise kamusal alana ait görülmesini, hatta ‘’kadının kamu alanından ayrı tutulduğu özel alana hapsedilmesini’’ eleştirerek kamusal alanda da kadınların erkeklerle eşit hak ve özgürlüklere sahip olması gerektiği savunur. Kadınlar özel alanda çocuk bakımı, ev işleri gibi faaliyetlerle uygun görülürken, kamusal alanın dışında bırakılmaktadır. Feminizm tam olarak bu noktada konuya dair büyük bir kavgayla eleştiri yapmakta ve ‘’kamusal alan ayrımcılığına’’ karşı başkaldırmaktadır.[155]

Fiziksel güçsüzlük söylemi, kadının mal mülk ve çocuklar gibi korunması gereken şeyler arasına girmesi yalnızca belli toplumlarda belli işleri yapmakla sınırlandırmak gibi bu tarz konulara iten bir söylem olmuştur.[156] Phillips, feminizmin kadınların kamusal olan ile özel olan arasına keskin bir ayrım çizgisi çeken bir dizi güçlü uzlaşımla politika dışında tutulduklarını ileri sürmüştür ancak kamusal ve özel alan fark etmeksizin, biri diğerinden bağımsız veya ayrı ele alınamayacağını da eklemiştir.[157] Beauvoir, kadının ev kadınlığı göreviyle özgür olmaktan alıkoyularak, belli sınırlar dahilinde belli işlerle uğraşmaya mahkum bırakıldığı, evlenme gibi müesseselerin de kadını ikincilleştirdiği ve kadınların meslek edinmelerinin ekonomik yönden özgür olabilmelerinin şartını sağladığı gibi konuların altını çizmiştir.[158] Bu bakımdan feminist görüşe göre toplumda kadın neyi seçip, seçmeyeceğini toplumun dayattığı normlardan ayrı ve etkilenmeden kendi belirleyebilmesi gerekmektedir.

[153]Hacı Özdemir, Duygu Aydemir, ‘’Dördüncü Dalga Feminizm Üzerine’’, *International Social Sciences Studies Journal*, C.5, S.32 (2019), s.1709.
[154] Tok, a.g.e., s.247.
[155] Avcil, a.g.m., s.1294-1295.
[156] Buz, a.g.m., s.56.
[157] Phillips, a.g.e., s.118.
[158] Aktaş, a.g.m., s.65.

Küresel çapta kadınlarla, feminizmle ilgili olarak 1992 yılındaki Brezilya'nın Rio de Janerio kentinde gerçekleştirilmiş olan Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın çıktısı olan Gündem 21'de kadınlara dair önemli ifadelere yer verilmiştir. Bu noktada pay, zaman içerisinde kadını öne çıkararak uzun yollar kateden ve başarıya ulaşan feminizme aittir denebilir. Bu konferansın çıktısı olan Gündem 21'de, çocuklar gençler, kadınlar ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmanın yanında kadınların yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak ve siyasi katılım bakımından Kadın Meclisleri tüzükleri oluşturmak, yönetişim anlayışına yönelik ilişkiler sistemi kurulmasına dayanarak oluşturulması temel alınarak çalışmalar yapılması kadının kamusal alanda daha çok yer almasını sağlayacak gelişmeler olmuştur. Aynı zamanda 1993 yılında Avusturya Viyana'da düzenlenen Viyana Dünya İnsan Hakları Konferansı'nda kadın haklarının insan hakları olarak tanınması ve kadınların insan hakları mücadelesinin küresel düzeyde önceliğe sahip olması ve kadınların insan hakları ihlaline karşı korunması gerektiğinin altının çizilmesi kadınların hayattaki varlığının önemine dair birçok şeyin değiştiğini göstermektedir.[159] Viyana Dünya İnsan Hakları Konferansı'nın kadın hakları açısından en önemli ifadesi ise şu şekildedir[160]:

"Kadınların ve kız çocuklarının insan hakları, evrensel insan haklarının ayrılmaz ve vazgeçilmez bir parçasıdır. Kadınların siyasi, sivil, ekonomik, sosyal ve kültürel hayata ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde tam ve eşit katılımı ve cinsiyet temelinde her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması, uluslararası toplumun öncelikli hedeflerindendir.''

Gündem 21 öncesinde, 1991 yılında Miami'de düzenlenen Women's World Congress for a Healthy Planet (Kadınlar için Sağlıklı Bir Gezegen Dünya Kongresi) Rio Zirvesi'ne hazırlık mahiyetinde kadınların sürdürülebilir kalkınma ve çevre ile ilgili konularda aktif rol almalarını teşvik etmiştir. Buna yönelik olarak da "Women's Action Agenda 21" adında stratejik bir belge kabul edilmiştir.[161] Bu çerçeve ile gündem oluşturarak küresel sürdürülebilir kalkınma politikalarına toplumsal cinsiyet

[159] Küçük, Akpınar, a.g.m., s.125.
[160] Vienna Declaration and Programme of Action, Adopted by the World Conference on Human Rights in Vienna on 25 June 1993.
https://web.archive.org/web/20190921190612/https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Vienna.aspx (05.06.2024).
[161] Jacklyn Cock, ''The World Women's Congress for a Healthy Planet'', *Agenda, Rural Politics*, no.12 (1992), p.65.

perspektiflerinin entegre edilmesi amaçlanmıştır. Kadınların özellikle çevre yönetiminde önemli bir role sahip olduğu ve aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmanın karar alma süreçlerinde kadınların liderliği ve katılımını savunmakta olan bu gündem, çevresel sürdürülebilirlik çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gündeme almak ve kadın haklarını da teşvik etmeyi amaç edinmiştir. Sonrasında bu gelişmeyle beraber Gündem 21'de kadınların çevre yönetimi ve sürdürülebilir kalkınma süreçlerine katılımının önemi kabul edilmiş ve Gündem 21'de 24. bölümde kadınların bu süreçlere dahil edilmesini sağlayan tedbir ve önerilere yönelik uygulamaya geçirilmesi için çeşitli maddelerde büyük ölçüde yer verilmiştir. Tüm bu gelişmelerle kadının kamusal alandaki yeri, önemi yıllar içinde yaşanan gelişmelerle kadına oldukça farklı bir perspektiften bakılmasını sağlamıştır. Ayrıca kadının bulunduğu konumunun bu denli farklılaşmasıyla katılımının devamlılığı ve kararların alınmasında her alanda bulunması gerekli görülmektedir.

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet İhtiyaçları

Tarihsel olarak insanları birbirinden ayırmak için çeşitli kategoriler kullanılmıştır. Cinsiyet kavramı da insanları birbirinden ayıran kategorilerden biridir. İnsan yaşamında önemli bir işleve sahip olan, çeşitli davranış kalıplarını içinde barındıran cinsiyetin kendi içinde sınıflandırması ise kadın ve erkek olarak ayrılmıştır. Aynı zamanda insanların kadın ve erkek olarak ifade edilmesi cinsiyet kimliklerini göstermektedir. Cinsiyet kavramı, daha çok biyolojik yaklaşımlarla açıklanmaya çalışılmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı ise, bireyin rollerini belirlemeye yönelik sosyal bir statü aracı olarak kabul edilmiştir. Toplumsal cinsiyet kavramı ile beraber, cinsiyet kavramına yönelik biyolojik ve fiziksel olan sınırlı anlamların dışında yeni anlamlar yüklenerek toplumsal rol ve statü açısından da toplumdan topluma olan farklılıklar, toplumsal cinsiyet kavramı altında toplanmıştır.[162] Toplumsal cinsiyet kavramını 1972 yılında sosyoloji literatürüne kazandıran Oan Oakley, *Sex, Gender and Society* eserinde, cinsiyet için, biyolojik olarak kadın erkek ayrımı; toplumsal cinsiyet için ise kadınlık ve erkeklik arasında toplumsal olarak eşitsiz bölünme şeklinde bir tanımlama yapmıştır.[163]

[162] İbrahim Akkaş, ''Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı'', *Ekev Akademi Dergisi*, ICOAEF Özel Sayı (2019), s.99.
[163] Celalettin Vatandaş, ''Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı'', *Sosyoloji Konferansları*, S.35 (2011), s.31.

Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik açıdan sahip olunan cinsiyetten ayrı olarak, kültürel ve toplumsal boyutta ortaya çıkan ve bundan dolayı içerik bakımından toplumlar arasında farklılaşan, tarihler arasında da değişiklik gösterebilen cins kimliği şeklinde ifade edilmektedir. Bu kavram, cinsiyet farklılıklarının yanında cinsler arası eşitsiz güç mücadelelerini ve ilişkilerini de kapsamakta olan bir kavramdır.[164] Bir diğer benzer tanıma göre toplumsal cinsiyet, toplumlara göre şekillenen, toplumlara göre farklılık gösteren, toplumdaki bireylerin hayatında sergilemesi gereken zorunluluklar şeklinde ifade edilmiştir.[165] Toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkeği birbirinden ayırma biçimi olarak ve kadın ve erkeğe verilen toplumsal rolleri açıklamak için kullanılmaktadır.[166] Toplum tarafından kadın ve erkeğe yüklenen belli özellikler, davranış ve roller olduğundan, sosyal olarak ortaya çıkan bir rol olarak da tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet, toplumda kadına ve erkeğe belirlenen rol, değer ve davranışlar, doğru ve yanlışlarıyla erkekler ve kadınların toplum içinde üstlenmesi gereken rolleri kapsamaktadır. Bu bağlamda toplumda belirlenen değerler çerçevesinde kadınsı ve erkeksi ifadeleri çoğunlukla kullanılmaktadır.[167]

Toplumsal cinsiyete yönelik roller ise doğduktan sonra erkek ve kadına atfedilen kültürel olarak inanışlar, değerler, adetler, örfler, gelenekler bireyde toplumsal cinsiyetin yaygın hale gelmesiyle öğrenilmektedir. Bu kapsamda kadın ve erkeğe yüklenen roller, toplumda alışılmış kültürel yapı ve geleneklerle şekillenmektedir.[168] Butler'a göre toplumsal cinsiyet, sabit bir kimlik olarak değil, kültürel bir performans şeklinde ortaya çıkabilmekte ve aynı zamanda toplumsal cinsiyet, cinsiyetten ayrı bir

[164]Nazife Gürhan, ''Toplumsal Cinsiyet ve Din'', *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, S.4 (2010), s.58-59.
[165]Ömer Göktaş, ''Çocuk Oyuncaklarındaki Toplumsal Cinsiyet Olgusu'', *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, C.2, S.1 (2020), s.30.
[166] Gönül İçli, ''Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Küreselleşme'', *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* S.30 (2018), s.135.
[167]Salwa Ginano, ''Sex and Gender, Strategic Gender Needs, Gender Mainstreaming", *Universitas Muhammadiyah Yogyakarta*, 2022, p.1. https://www.researchgate.net/publication/361863789_Sex_and_Gender_Strategic_Gender_Needs_and_Gender_mainstreaming (14.11.2024).
[168] Nur Seven, ''Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları'', *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c.5, S.2 (2019), s.135.

biçimde inşa edilebilmekte olan bir olgudur.[169] Ecevit'e göre ise, toplumsal cinsiyet, toplumsallaşarak elde edilen cinsiyet olarak ifade edilmiştir.[170]

Toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgili ortaya çıkan bazı kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlardan biri de toplumsal cinsiyet ihtiyaçları kavramıdır. Toplumsal cinsiyet ihtiyaçları kavramını ilk kez İngiliz sosyolog M. Molyenux kullanmış ve kavramı kendi içinde stratejik ve pratik olarak sınıflandırmıştır.[171] Molyenux'ya göre kadınlar toplum içerisinde etnik köken, sınıf ve toplumsal cinsiyete göre yer aldıkları için, sahip oldukları ihtiyaç ve çıkarlar çatışmalı ve karmaşık yapıda şekillenmektedir. Bundan dolayı kadınların ihtiyaç ve çıkarlarına dair bir genelleme yapmak zor sayılmaktadır. Bundan farklı olarak kadınların sosyal olarak konumları ve seçtikleri kimlikleri, davranışlarını farklı bir biçimde sergilemesine neden olabilmektedir. Yine de bu durumda Molyneux'ya göre, tüm bunlar genel olarak kadınların bazı ortak ihtiyaç ve çıkarları bulunduğunu etkilememektedir. Bu bağlamda Molyneux, ''kadının ihtiyaçları, kadının çıkarları'' demek yerine ''toplumsal cinsiyet ihtiyaçları'' ifadesini kullanmıştır.[172]

Kadın ve erkeklere toplumda farklı sorumluluklar ve roller yüklendiğinden, ilgilendikleri konular ve ihtiyaçları da farklılaşmaktadır. Bu ihtiyaçlar kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet özellikleri ve toplumsal konumları itibarıyla geliştirilmiş ihtiyaçlardır. Bu toplumsal cinsiyet ihtiyaçları stratejik ve pratik ihtiyaçlar olarak sınıflandırılmıştır. Pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları, kadınların koşullarını ilgilendirmekle birlikte toplumsal cinsiyet temelli iş bölümü kavramıyla da ilişkilendirilmiş, rahatça anlaşılabilen, yaşam koşullarını iyileştirmek için gerekli olan ihtiyaçlardır.[173] Daha net bir ifadeyle, pratik ihtiyaçlar, kadınların toplumsal cinsiyetlerinden kaynaklı olarak içinde bulundukları iş bölümündeki somut koşullardan kaynaklanan ihtiyaçlardır.[174] Pratik ihtiyaçlar, ivedilikle çözülmesi gereken ihtiyaçlara

[169] Judith Butler, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity,* New York:Routledge, 1990, p.6.
[170] Yıldız Ecevit, *Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Faz II Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları*, Ankara:CEİD Yayınları, 2021, s.10.
[171]Ecevit, a.g.e., s.21.
[172]Maxine Molyneux, '' Mobilisation without emancipation? Women's interests, state and revolution in Nicaragua'', *Critical Social Policy*, C.4, S.10 (1984), p.62.
[173] Ecevit, a.g.e., s.21.
[174] Molyneux, a.g.e., s.62-63.

yanıt olarak ortaya çıkmaktadır. Bu türden bir ihtiyaç, kadın için hayatı kolaylaştırma adı altında da ifade edilebilmektedir. Bu ihtiyaçlara, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri, bakım ve eğitim amaçlı anaokullarının bulunması, giyinme, ısınma, barınma, güvenlik, ilaç, temiz ve sağlıklı su kaynaklarına erişim gibi hayatı devam ettirebilecek, hayatı kolaylaştıracak ivedi ihtiyaçlar örnek olarak verilmektedir.[175]

Toplumsal cinsiyet ihtiyaçları her bir kadın için farklı etkiler taşımaktadır. Stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları ise, mevcut olan düzenden daha iyi bir alternatifin oluşturulması talebinden doğmaktadır. Stratejik ihtiyaçlar ile etik kriterlere dayalı olan mevcut düzendeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin olduğu, kadını aşağı gören, kadının boyun eğdiği sistemi sonlandırmaya yönelik stratejik hedeflerin belirleniminde bir alt yapı sağlanmaktadır. Stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarına, iş hayatında cinsiyet temelinde bölünmenin ortadan kaldırılması, ev işleri ve çocuk bakımının yükünün paylaşılarak hafifletilmesi, doğum yapmada özgür seçim hakkı tanınması, ayrımcılığın sonlandırılması, erkek şiddetine karşı ciddi önlemler alınması, kamusal alanda önemli kararlara katılma ve yasal hakların elde edilmesi[176] örnek olarak verilmektedir. Feministler tarafından stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları, asıl gerçek ihtiyaç olarak kabul görmesinin yanında uzun vadede kadınlarla ilgili sistemde değişiklik yaratacak ihtiyaçları kapsadığından belli bir bilinç seviyesinde etkin bir mücadeleyi de yanında gerektirmektedir.[177] Ecevit ise, stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarını, toplumsal cinsiyet temelli iş bölümü, kontrol ve iktidar konularıyla ilişkilendirerek ifade etmiştir. Bu ihtiyaçların karşılanabilmesinin de karar alma konumlarını elde etmeleriyle, ayrımcı normların değiştirilmesiyle ve kadınların mevcut toplumsal cinsiyet ilişkilerini dönüştürmek amacıyla örgütlü hale gelmeleriyle mümkün olabileceğini belirtmektedir.[178] Pratik toplumsal cinsiyet ihtiyaçları, ihtiyaca yönelik durumda olan kadınlar tarafından formüle edilmesi, acil ihtiyaçlar olması bakımından stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarından ayrılmaktadır.

[175]Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, https://www.aile.gov.tr/media/2532/nurgulaksoy.pdf (14.11.2024).
[176] Ecevit, a.g.e., s.21.
[177] Molyneux, a.g.e., s.62.
[178] Ecevit, a.g.e., s.21-22.

2.2. TÜRKİYE'DE KADINLARIN YEREL SİYASETE KATILIMI VE YEREL SİYASETTE TEMSİLİ

Kadının yönetime etkisi, yönetimdeki rolü, katılımı demokrasiyle yakından ilişkilidir. Yerel düzeyde ise hitap edilen kitleye yakınlık faktöründen dolayı demokrasinin işleyişi uygun olmaktadır. Yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında da yerel demokrasi, katılım, özgürlük ve yerel özerklik bulunduğundan demokrasi ve katılım varlık nedenleriyle yakından ilgilidir.[179] Kadının temsil edilmesi, kadınlara yönelik sorunlara çözüm getirebilecektir. Kent konseyleri ve kadın meclisleri katılımcı demokrasiyle ilişkili olduğundan dolayı kadının yerel yönetimlerdeki rolü, kadının katılımı ve yerel demokrasiyle bağlantısı bağdaştırılmaktadır.

2.2.1. Türkiye'de Kadınların Yerel Siyasete Katılımı ve Yerel Siyasette Temsili

Yerel siyaset, yerel yönetimlerden daha geniş kapsamlı olmakla birlikte, yerel yönetimi, yerel yönetim organlarını ve diğer kurumları, örgütleri de kapsamına almaktadır.[180] Yerel siyasette katılım ve temsil kavramları oldukça önemli kavramlar arasında yer almaktadır. Katılım, toplumun üyesi olan kişilerin, siyasal sistem karşısında davranış, tutum ve durumlarını belirlemektedir. Katılım, ulusal ve yerel olarak yönetime, siyasete katılma, diğer bir açıdan ise plan, karar, uygulama ve denetim aşamalarına katılım olarak ifade edilmektedir. Bu aşamalarıyla katılım, yönetime katılma olarak ifade edilmekle beraber, yönetime katılmanın, siyasete katılmadan daha geniş kapsamlı olduğu kabul edilmektedir.[181] Temsil ise, demokrasinin temel ilkesi olan eşitliğin geniş kapsamda bir siyasal sisteme uygulanışı olarak ifade edilmektedir. Mevcut düzen açısından temsil, bir örgüt düzeyinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda temsil, örgüt aracılığıyla bireyin temsili anlamına gelmektedir. Özellikle halkın, sivil toplum örgütleri, dernek ve vakıflar gibi örgütler aracılığıyla yönetimde söz sahibi olması da temsil anlamına gelmektedir.[182] Yerel katılım ise yerel demokrasiyle ilişkilendirilen bir kavramdır. Bu kavram, yerelde halkın, yerel karar verme süreçlerine daha çok dahil

[179]Ayşe Kaşıkırık, ''Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili: İstanbul'un İlçe Belediye Meclisleri Üzerine Bir Araştırma'', *Karadeniz Teknik Üniversitesi - Stratejik Araştırma Merkezi Protokol Dergisi,* C.3, S.1 (2022), s.49.

[180] Tülay Oruç, Erdal Bayrakçı, ''Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler'', *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.7, S.2 (2018), s.469.

[181]Özgür Önder, ''Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım'', *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, C.9, S.18 (2013) ,s.314-315.

[182] Oruç ve Bayrakçı, a.g.m., s.467-468.

olması, yerel yönetimlere yönelik denetlemesini doğrudan veya dolaylı olarak gerçekleştirerek yerel karar verme süreçlerine etkin katılımı olarak ifade edilmektedir.[183] Yerel temsil kavramı, yerel siyaseti tamamlayan bir kavram olmakla beraber yerel siyasette kavram, önemli bir işlevselliğe sahiptir.[184] Hem temsil kavramı hem de katılım kavramı doğrudan yerel siyasetle bağlantılıdır.

Yerel siyasetin üzerinde durduğu katılım kavramı, demokrasiyi de içinde barındırmaktadır. Katılım ve temsil bir hak olarak, yerel siyasette önemli bir konumda bulunan kentli haklarını korumak amacıyla bu hakların cinsiyet, yaş, ırk, milliyet, inanç, ekonomik, kültürel, toplumsal, sosyal ve politik ayrım olmadan, ruhsal ve bedensel özürlere bakılmadan, toplumdaki tüm bireylere eşit koşullarda sağlanmaları gerektiğini vurgulamaktadır.[185] Siyasal yaşama katılımın ve siyasal hayatta temsilin sağlanabilmesi açısından ilk basamak, yerel yönetimlerde halk ve konu bakımından halkın içinden kadınların karar alıcı bir konuma ulaşabilmesi yerel siyasetin temelini oluşturmaktadır. Bu bakımdan her iki kavram demokrasiyi de doğrudan ilgilendirmektedir. Siyasal karar alma mekanizmalarında kadınların göz ardı edilmesi, yerel siyasetin demokratikleşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda, yerel siyasette kadınların temsilini arttırmaya yönelik çalışmalar hem demokratik değerlerin güçlenmesine hem de toplumsal eşitlik anlayışının yaygınlaşmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle, kadınların temsil düzeyinde daha etkin bir şekilde yer almaları önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.[186]

Kadın aktörlerin yerel siyasete katılımı ve bu alandaki temsili, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve demokratik değerlerin güçlendirilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Cinsiyete dayalı iş bölümünün ötesine geçilerek, kadının özel alanın sınırlarını aşarak kamusal alanda da aktif bir şekilde yer alması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Demokrasinin temel ilkeleri arasında yer alan kadın-erkek eşitliği, aynı zamanda bu ilkenin hayata geçirilme düzeyini yansıtan önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Kadınların, toplumun yarısını oluşturmaları nedeniyle gerek oy kullanma gerekse karar alma süreçlerine

[183] Önder, a.g.m., s.315.
[184] Tacettin Gökhan Özçelik, ‘’Yerel Demokraside Temsil ve Katılım’’*, International Journal of Social Inquiry*, C.14, S.2 (2021), s.725.
[185] Oruç ve Bayrakçı, a.g.m., s.470.
[186] Hasan Yaylı, Gülçin Eroğlu, ‘’Yerel Katılım Bağlamında Türkiye’de Kadın Temsili’’, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, C.3, Özel Sayı 1 (2015), s.507.

erkeklerle eşit düzeyde katılmaları, bir ülkenin demokratiklik seviyesinin değerlendirilmesinde belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Siyasi karar alma mekanizmalarında ve kamu yönetiminde kadınların dengeli bir şekilde temsil edilmesi, yalnızca demokratik bir gereklilik değil, aynı zamanda kamu yönetiminin etkinliği ve kalitesi açısından da kritik bir öneme sahiptir. Siyaset, genellikle erkek değerleriyle şekillenmiş ve rekabet odaklı bir alan olarak tanımlanırken, kadınlar toplumsal roller gereği başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olmaya yönlendirilmiştir. Ataerkil toplumlarda güç ve yönetim kavramlarının erkek bakış açısıyla tanımlanması, kadınların siyaset içinde karar alıcı pozisyonlara ulaşmasını zorlaştırmaktadır.[187] Özellikle temsilde adaleti sağlamak amacıyla, kadın temsilcilerin sayısının artırılması ve kadınların eşit siyasal temsiline olanak tanınması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, siyaset alanındaki erkek egemenliğini kırmak için kadın örgütleri tarafından olumlu ayrımcılık politikaları ve kota uygulamaları savunulmaktadır.[188]

Yerel siyaset, demokrasinin gelişimi ve kadınların karar alma mekanizmalarına katılımında da kritik bir öneme sahiptir. Kadınların yerel düzeyde katılım sağladıkları mekanizmalar; yerel seçimler, gönüllülük ve sivil toplum kuruluşları, yerel yönetişim çerçevesinde kent konseyleri ve kent konseyi kadın meclisleri, halk toplantıları ve vatandaş kurulları gibi platformlardan oluşmaktadır.[189] Kadınların, bu platformlara dahil olması ve yerel düzeyde alınan kararlara dâhil olması, bu kararların toplumsal cinsiyet perspektifine daha duyarlı hale gelmesini sağlayabilir ancak Türkiye'de, kadınların siyasal katılımının ilk basamağı olarak görülen yerel yönetimlerdeki temsilleri oldukça sınırlıdır. Her ne kadar Türkiye'de kadınlar önemli yasal kazanımlar elde etmiş olsa da bu düzenlemeler tek başına ulusal ve yerel düzeydeki siyasal katılım oranlarını beklenen seviyeye çıkaramamıştır. Kadınların yerel siyasetteki katılımı, iki temel boyutta ele alınabilir. İlki, kadınların siyasal aktörler olarak yerel yönetimlerde karar alma süreçlerine dâhil olmalarıdır. İkincisi ise, kadınların kentsel hizmetler ve kent kullanımları bağlamında alınan kararlardan doğrudan etkilenen bireyler olarak sürece

[187] Yaylı ve Eroğlu, a.g.m., s.510-511.
[188] Serpil Sancar, ''Türkiye'de Kadınların Siyasal Kararlara Eşit Katılımı'', *Toplum ve Demokrasi,* C.2, S.4 (2008), s.178.
[189] Önder, a.g.m., s.316-320.

katılımıdır. Bu durum, kadınların yerel düzeyde siyasal yaşamda daha güçlü bir şekilde varlık göstermelerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.[190]

Türkiye'de 2019 yerel seçimlerinde toplam 119.314 adayın yalnızca 15.842'si kadın (%13,28) olmuştur. Erkek adayların oranı ise %86,72 ile büyük bir çoğunluğu oluşturmuştur. Bu durum, kadınların siyasi partiler tarafından aday gösterilme oranının ve kadınların yerel siyasete katılım oranının erkeklere kıyasla oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bu oran, kadınların yerel yönetimlerde karar alma mekanizmalarına erişiminde önemli bir eşitsizlik olduğunu ortaya koymaktadır. Toplam adayların yalnızca %13,28'i kadınken, seçimi kazanan kadınların oranı %10'da kalmıştır. Özellikle belediye başkanlıklarında kadın temsili %3 gibi son derece düşük bir seviyededir. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerinde de kadınların temsili %4 ve %11 oranlarında kalmıştır. Bu veriler, yerel siyasette toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında ciddi bir eksiklik olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların siyasetteki temsil oranlarını arttırmak için kota uygulamaları ve pozitif ayrımcılık politikaları gibi yapısal çözümlerin uygulanması ve bu uygulamaların arttırılması gerekli olduğu göz önündedir. 2019 Mahalli İdareler Seçimleri verilerine göre Türkiye'de kadınların yerel siyasetteki temsil oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. [191]

2.2.2. Kadının Yerel Yönetim Süreçlerindeki Etkinliği

Kadınlar, uzun zamandır toplumda belirli rollerle bağdaştırılarak, belli bir alanda belli işlerle meşguliyet kurmaları konusunda farklı baskıcı algılarla karşı karşıya kalmışlardır. Zaman geçtikçe kadınlar, kadının toplumda eşit bir şekilde yer edinmesi konusunda verdikleri mücadelelerle çeşitli alanlarda bulunmaya başlamışlardır. Bu bağlamda kadınların eskisinden farklı olarak kamusal alanda daha çok bulunabilmesi önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Yerel düzeyde de demokrasi en iyi işleyiş düzeyine sahiptir. Dolayısıyla toplumda her kesimin belli bir çerçevede karar alımlarında etkili olması demek, demokrasinin iyi işlemesi demektir. Bu bakımdan kadınların, yerelde yönetime karar alımlarında katılımı ve aynı zamanda söz sahibi olması önem taşımaktadır. Bu bağlamda kadınların katılımı toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin var olup olmamasına bağlıdır. Kadının yerel yönetimlerdeki rolü ise kadınların güçlendirilmesi

[190] Oruç ve Bayrakçı, a.g.m., s.472-473.
[191] TÜİK, ''Mahalli İdareler Seçim Sonuçları'', 2019.

ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması bakımından ciddi bir öneme sahiptir.[192] Yerel yönetimler, kadınların doğrudan kadın toplulukları üzerinde etkide bulunabildikleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanması için harekete geçebilecekleri alanlardır.

Kadınların yerel düzeydeki yönetimdeki rolleri genişledikçe kentle ilgili alınan kararlarda kadınlara başvurulması arasında ve hatta siyasette daha aktif katılımcı olduğu arasında bağlantı bulunmuştur. Özellikle kent konseylerindeki kadın meclislerinde bulunan kadınların siyasete katılımında önemli bir olasılık olabileceği ifade edilmektedir. Bu bağlamda kent konseyleri kadınların dışlanma döngüsünün kırılabileceği yapılar olarak görülmektedir.[193] Kadınların karar alma mekanizmalarına erişimi ve katılımının ise ekonomik ve sosyal sonuçlar üzerinde olumlu etki sağlamakta olduğu kabul edilmektedir.[194] Aynı zamanda cinsiyet eşitliği çerçevesinde kadının yerel düzeyde katılımı, iyi ‘’yerel’’ yönetişimin temel unsurları arasında olduğu için iyi yönetişimin sağlanması için gerekli düzlem sağlanmaktadır denebilir.

Diğer yandan tüm kadınların bu çeşit katılımları bazı nedenlerden dolayı sağlayamayabileceği ifade edilmektedir. Bunlar sosyal, ekonomik nedenler ve kadının eğitim düzeyiyle alakalı nedenler[195] olarak sayılabilmektedir. Bu açıdan günümüze bakılınca katılımdan bahsedilirken bu nedenler de göz önünde tutulmak durumundadır. Bu olumsuz taraflar, katılımın önünde engel oluşturabilecek faktörler olarak tartışma konusu yaratmaktadır. Phillips, araştırmaların kadınların dışardaki politik dünyaya dair düşük bir bilgi, ilgi ve yeterlilik duygusu ile en az politik sayılabilecek görevde dahi erkeklerin yıllarca gerisinde olduğunu gösterdiğini ancak yerel ve topluluk konularında kısa ömürlü olsun veya olmasın başarılı politik mücadelelerle katılım sağladıklarını ifade etmektedir.[196] Bu bakımdan kadınların yerel düzeyde rollerinin güçlendirilip desteklenmesi adaletli ve eşitlikçi toplumların inşası için ciddi bir adım sayılabilir.

---

[192] Gökhan Gökulu, ‘’Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili ve Kota Tartışmaları’’, *International Journal of Social Science*, C.6, S.5 (2013), s.349.
[193] Nıcholas O. Alozie, Lynne L. Manganaro, ‘’Women’s Council Representation: Measurement Implications for Public Policy’’, *Measurement Implications for Public Policy. Political Research Quarterly*, vol.46, no.2 (1993), p.383.
[194]Joaquim Filipe Ferraz Esteves Araujo, Francisca Tejedo-Romero, ‘’Women’s Political Representation And Transparency In Local Governance’’, *Local Government Studies*, vol.42, no.6 (2016), p.2-3.
[195] Davut Dursun, *Siyaset Bilimi*, 7. b., İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2014, s.241-247.
[196] Phillips, a.g.e., s.123.

Kadınlar, ulusal düzeye erişimden ziyade yerel yönetimlerdeki karar alma pozisyonlarında daha başarılı çıkmıştır. Bunun ana sebepleri ise şu şekilde sıralanmıştır[197]:

- Yerel yönetimlerin, kadınların aile sorumlulukları ve istihdamları ile birlikte yaşamlarına daha kolay uyum sağlayabilmesi,
- Yerel yönetimlerin daha erişilebilir olması,
- Bazı ülkelerin yerel yönetimlerinde kadınlar için ayrılmış koltukların bulunması,
- Kent yönetiminde daha fazla kabul görmesi şeklindedir.

2.3.TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİ YAPILANMASI

Yönetişim kavramıyla beraber, katılımcılığın önemli bir unsur olduğu demokrasinin beşiği[198] şeklinde ifade edilen yerel yönetimlerde, katılımcılığın aracı olarak bazı mekanizmalar oluşturulmaya başlanmıştır. Bu mekanizmalar halk katılımını sağlama ve yerel demokrasiyi işlevleriyle yerine getirebilme amacıyla oluşturulmuştur.[199] Özellikle yerel düzeyde kentlerde sorunun paydaşlarının alınan kararlara maruz kalanlar olarak görülmemesi, tam tersine katılım kanallarının çeşitlendirilerek sorunların ilgili taraflarının alınan kararlarda sözü geçen taraflar olmaları amacıyla katılım mekanizmalarının oluşturulması önemli bir noktada görülmüştür. Türkiye'de Belediye Kanunu'nda buna yönelik birçok katılım mekanizmasına yer verilmiştir.[200] Kent konseyleri de bu katılım mekanizmalardan birisidir.

Kent konseyleri, yerelde yönetime halk katılımı, kente dair hayat kalitesinin arttırılması, kentsel haklarının bilincinde olarak kente sahip çıkma duygusunu, kentine dair sorunlara karşı birliktelikle ortaklaşa hareket edilmesini ve kente dair kararların müzakereye dayalı ortaklaşa alınmasını, kente dair önerilerin, görüşlerin, şikayetlerin özgür bir şekilde birebir ifade edilebildiği sivil toplumu önceliklendiren katılımcı ve

[197]Women in Local Government: Comparative Analysis, https://www.ucl.ac.uk/dpu-projects/drivers_urb_change/urb_society/pdf_gender/UNESCAP_Drage_Women_Local_Government_Asia_Pacific.pdf (21.05.2024)
[198]Hatun Korkmaz, ''Yerel Yönetimlerde Etkinlik ve Demokrasi Sorunsalı'', *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.2, S.2 (2017), s.454.
[199] Doğan, Kalkışım, a.g.m., s.126.
[200] Şahin, a.g.e., s.302.

demokratik bir oluşumdur.[201] 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na göre ise kent konseyi şu şekilde tanımlanmıştır[202]:

''*....kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.''* (Madde 76)

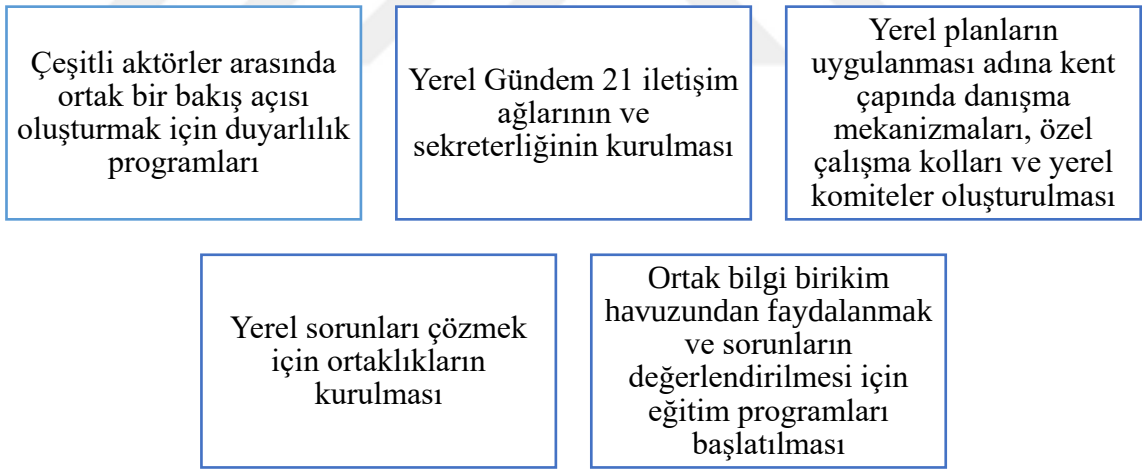
1994 yılı Aalborg Şartı, demokrasinin geliştirilmesi, derinleştirilmesi ve yerel yönetimlerin rol ve politika ilkelerini içerdiğinden YG-21'e verdiği önem itibariyle süreçte önemli bir yer edinmiştir.[203] Kent konseyinin yaratımı süreci, anlayış değişikliklerinin belirtisi olan, katılıma yönelik Türkiye Ulusal Raporu ve Eylem Planı'nın 1996'da İstanbul'da gerçekleşen HABİTAT II Konferansı'na sunulmasıyla devam etmiştir.[204] Bu konferansta yapabilir kılma, ortaklık, katılım, demokratik yerel yönetimler için desantralizasyonun sağlanması, özel sektör, STK işbirliği, kadının rolünün güçlendirilmesi gibi önemli konular gündem oluşturmuştur.[205]

HABİTAT II Konferansı Kent Zirvesi'nin yarattığı ivmeyle kent konseyi için asıl adım Türkiye'de 1997'de YG-21'lerin inşası amacıyla Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME) tarafından "Türkiye'de YG-21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi'nin'' uygulamaya koyularak 23 kentin projeye dahil olmasıyla atılmıştır. Hedeflenen temel konular ise ulusal ve bölgesel düzeyde YG-21'in ne olduğuna dair bilgilendirmek, yerel yönetişimin uygulanması ve bunun üzerindeki etkilerinin neler olduğunun anlaşılması, yerel düzeyde farklı kentlerde

[201] Yaman, Küçükşen, a.g.m., s.69.
[202] 5393 Sayılı ''Belediye Kanunu'', md. 76, Kabul Tarihi: 13.7.2005.
[203] Emrealp, *Yerel Gündem 21 El Kitabı*, s.29.
[204] Göymen, a.g.e., s.90.
[205] Cenk Tıkız, ''Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı HABITAT II-Kent Zirvesi IULA Üyelerine Yönelik Bilgi Notu'', *Öneri Dergisi*, C.2, S.10 (1998), s.22-23.

belediyeler, büyükşehir belediyeleri, belediye birlikleri, yerel semt yetkilileri, sivil toplum kuruluşları ve diğer aktörler[206] gibi çeşitli aktörlerin katılımı, işbirliği sağlamak ve tüm bu mekanizmaların uygulamaya dökülmesi olmuştur.[207] Tüm bu gelişmeler yaşanırken, Türkiye'den bazı belediyeler gündemdeki gelişmeleri yakından takip etmeye başlamıştır. Bu bağlamda da Gündem 21'in dünyadaki ülkelere kendi YG-21'lerini kurmalarına yönelik çağrıya Türkiye'den yanıtsız kalamayan ve kendi YG-21 planlarını oluşturmaya yönelik adımları atan ilk kentler Aliağa, Bursa, Antalya, Urla ve Çeşme olmuştur. 1995'te Aliağa, 1996'da Bursa, 1997'de Antalya ve Urla, 1998'de de Çeşme ilk YG-21 eylem planlarını oluşturan belediyeler olmuşlardır.[208] Kendi YG-21'lerini oluşturmuş bazı belediyeler, edindikleri deneyimlerle Türkiye'deki diğer belediyelere örnek teşkil etmiştir. Projenin kapsamına aldığı ve uygulamaya geçirilen bazı etkinlikler olmuştur. Bu etkinlikler Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4:Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi'nin Uygulamaya Geçirilen Etkinlik Türleri

Kaynak: Korel Göymen, *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayınları, 2010, s.205.

[206] Göymen, a.g.e., s.205.
[207] Emrealp, *Yerel Gündem 21 El Kitabı*, s.29.
[208] Göymen, a.g.e., s.203.

Birinci projenin başarıya ulaşmasının ardından ikinci aşama olan "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" isimli proje 2000 yılında başlamıştır. Ekim 1998'de anlaşması yapılmış olan ve 8 Şubat 1999 tarihli T.C. Resmî Gazete 'de yayımlanan bu proje kapsamında ise beş ana hedef koyulmuştur. Bu hedefler ise şöyledir[209]:

1- YG-21 projesine katılan yerel yönetimlerin sayılarında artış sağlamak ve yeni proje ortağı kentlerde katılımcı süreçleri oluşturabilmek,
2- Yeni proje ortağı kentlerde eylem planları hazırlanmasının sağlanması,
3- Halkın bilgilendirilmesine ve uluslararası tanıtıma yönelik kampanyalar düzenlenmesi ve aynı zamanda uygulamaya geçirilebilmesi,
4- YG-21 sürecinin uzun dönemli sürdürülebilir destek görmesinin sağlanması,
5- Marmara Depremi sonrasının yeniden yapılandırılması sürecinde YG-21'in önemli işlevlerinin olması.

İkinci aşama projesi alt projelerle desteklenerek yerel yönetimlerin proje ortağı olarak sayısının artmasıyla proje bazından çıkarılmış, uzun dönemli program adına kavuşturulmuştur. Üçüncü aşamada ise bir dizi proje arka arkaya oluşturulmuştur. İlki UNDP-TTF Programı'nın desteğiyle başlatılan "Türkiye'de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması" başlıklı proje, ülke ölçeğinde ''YG-21 Yönetişim Ağı'nın''ortaya çıkmasını sağlamıştır. İkinci olarak "Şeffaflık için Yerel Ortaklıklar ve İş birliği Ağı Oluşturmada Kadınların ve Gençlerin Rolünün Güçlendirilmesi" adlı proje ile gençler ve kadınlara yönelik yerel karar alma süreçlerine katılım sağlanması ve yerel yönetişimin sağlanması adına tüm yerel yönetişim alanlarına katılımın yolları açılması amacı güdülmüştür. Aşamanın son ve ana proje başlığı "Türkiye YG-21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" ile küresel hedeflerin yerele dökülmesi, merkezi yönetimin desteğini sağlamak ve dünya ölçeğinde örnek oluşturacak uygulamaları yürürlüğe koyabilme amacını taşımıştır.[210] 1997 yılından itibaren Türkiye'de uygulama bulan YG-21 ile başlayan süreçte, ilişkili bulunan tüm kesimleri karar alma ve uygulama süreçlerine katılım sağladığı yeni bir yerel yönetişim

[209]Şenol Adıgüzel, Muharrem Güneş, ''Yerel Gündem 21'den Yerel Eylem 21'e: Yerel Gündem 21 Projesinin Temel Hedefleri Açısından Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Uygulamaları'', *Mülkiye Dergisi*, C.29, S.246, (2005), s.214-215.
[210] Emrealp, *a.g.e.*, s.30.

modelinin gelişimine yol açılarak yerel demokrasinin sağlanmasına yönelik de önemli bir konuya parmak basılmıştır.[211]

1997 yılından itibaren yerel demokrasinin geliştirilmesi projesine dönüşen[212] YG-21'ler 2005 yılı itibariyle kent konseyleri olarak resmiyete dökülmüş olmakla beraber, başlangıçta pilot uygulamalarla başlayan Kent konseyi gerçek kimliğine kendi adı altında yasalara dayalı bir şekilde kavuşmuştur. Kent konseylerine önayak olan kanun ise 03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu olmuştur. Bu bakımdan YG-21 Eylem Planı, küresel kaygılarla ortaya çıkan, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından küresel ortaklığın yerele yansımasını ifade etmektedir.[213]

Türkiye'de ilk kez 1996'dan sonra YG-21'i uygulayan Bursa, İzmir, Adana, Antalya, Edirne, Adapazarı, Diyarbakır, Manisa, Eskişehir, Trabzon, Tekirdağ, Kars, Van ve Afyonkarahisar'dan oluşan kentler ''YG-21, kent meclisi, kent kurultayı, kent senatosu'' gibi isimlerle başlayarak, YG-21'e katılım sağlamayan kentleri de yasal çerçeveyle içine alarak kent konseylerine dönüşmüşlerdir.[214] Tüm bu gelişmelerle birlikte YG-21, Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi ile katılımcılığa ve yönetişim yaklaşımına dayalı sivil toplum örgütleri, meslek odaları ve diğer aktörlerin[215] yerel düzeyde kente dair her türlü sorun ve konularda müzakere edebilmek, karar almak ve uygulamasına geçilebilmek amacıyla tüm paydaşların yapabilir kılınması amacı taşıyarak kent konseyi yasal dayanağa kavuşturulmuştur. Bu sayede Gündem 21 ve onun ürünü olan YG-21, YG-21 Programı'nın ''Kent Konseyi'' adı altında yasal alt yapıya sahip olmasıyla beraber Gündem 21 hedefleri için çok büyük bir adımı başarmış sayılmaktadır. Ayrıca kent konseyi yapılanması, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesi(AYYÖŞ) Madde 3/2'deki yurttaş meclislerine benzetilmiş ve Avrupa tipi öngörülere uygun görülmüştür.[216] Bu noktada BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda kabul edilen Gündem 21 ve Gündem 21'in bir ürünü olan Yerel Gündem 21'in yanında Avrupa Kentsel Şartı'nın kent konseyinin düşünsel arka planını oluşturduğu kabul

[211] Murat Aygen, ''Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği'', *The Journal of Academic Social Science Studies*, S.29 (2014), s.223.
[212] Emrealp, a.g.e., s.20.
[213] Ökmen, a.g.e., s.334.
[214] Özdemir, a.g.m., s.38.
[215] Kestellioğlu, a.g.m., s.128.
[216] Özdemir, a.g.m., s.38.

edilmektedir.[217] Kent Konseyi, tüm bunlardan hareketle, ‘’Gündem 21’’, ‘’HABİTAT II’’, ‘’Avrupa Kentsel Şartı’’, ‘’Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın’’ sürdürülebilirlik, yapabilir kılma ve yaşanılabilirlik ilkelerinin temelinde halkın yönetime katılımı ve denetiminin sağlanacağı mekanizmaların geliştirilmesini ve ortak sorunlara sahip çıkılmasını sağlayıcı adımları atan, yönetişim merkezli katılımcı demokrasiyi özellikle temel alan ve sivil toplumu birinci plana alan oluşum olarak tanımlanmaktadır.[218]

YG-21 bağlantılı esnek yapılara tabii olan ve sivil toplum olarak da ifade edilebilen kent konseyi, Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği gibi yasal düzenlemelerle yasal düzleme sahip olmasıyla birlikte, resmiyet kazandırıldığından dolayı katı kurallara sahip ‘’resmi devlet birimi’’ şekline evrilmiştir. Kent konseyinin yasalarla desteklenmesi, YG-21 programına katılım sağlamayan belediyeler için kent konseyi oluşturmaları yasal bir zorunluluk gerektirdiğinden kurumsallaştırılmaları sağlanmıştır.[219]

Kent konseyinin yerel yönetişim ve Yerel Gündem 21’in ilkelerine yönelik görevleri 08.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kent Konseyi Yönetmeliği’nde’’ 6. Maddede düzenlenmiştir. ‘’ Bu Yönetmelik; 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76’ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.’’(Madde 3). Kent konseyi görevleri ise şöyledir[220]:

‘’ a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

b) **(Değişik:RG-6/6/2009-27250)** Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

[217] Doğan, Kalkışım, a.g.m., s.127.
[218] Ökmen, a.g.e., s.335.
[219]Mustafa Demirci, ‘’Yönetime Halkın Doğrudan Katılımının Sorunları ve Açmazları’’, *Yerel Yönetimler: Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar,* ed. Bekir Parlak, Bursa: Dora Yayınları, 2010, s.151.
[220] ‘’Kent Konseyi Yönetmeliği’’, md.6, *Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006.*

ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.''(Madde 6).

Kent Konseylerinin ortaya çıkarılmasındaki temel amaç, yerel yönetişim ilkelerinde sayıldığı gibi yerel düzeyde katılımın sağlanabilmesi, yerel düzeyde demokrasinin (yerel demokrasi) uygulanması, çok aktörlü yapının sağlanarak birlikte karar alınıp verilmesine dayalı yönetim modelinin kentlerde temel ilkelerden biri olarak kabul edilmesini sağlamaktır. Bu sayede yerel yönetimler, merkezi yönetim, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar arasındaki mesafenin azalmasıyla işbirlikçi birliktelik sağlanacak ve aynı zamanda yerel yönetişimin temel ilke olarak her konuda atılan adımlarda, özellikle de yerel kalkınmada yerel yönetimlerin başarı kazanması sağlanacaktır. Kent konseyleri bu noktada yerel düzeyde ''ortak bir akıl'' yaratmak için çaba vermekte olan bir yapılanmadır. Tüm bunlarla kent konseyleri yerel bazda önemli bir yönetsel görevi de üstlenmişlerdir. Yerel yönetişimin sağlanmasıyla yerel yönetimlerin aktörleri yapabilir kılması ve tarafsız davranması ise katılımın sağlanmasında halkın bilinçlendirilmesi noktasında önem arz etmektedir.[221]

[221] Demir, Yavaş, a.g.m., s.52.

Türkiye'deki Kent Konseyi yapılanmasında temsil ise Kent Konseyi Yönetmeliği'nde Madde 8'de şöyle açıklanmıştır[222]:

'' (Başlığı ile değişik:RG-6/6/2009-27250)

(1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,

b) Belediye başkanı veya temsilcisi,

c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,

ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,

d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,

e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,

f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,

g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.'' (Madde 8)

Yerel yönetişime uygun olarak yereldeki tüm kesimlerin katılımı kent konseyinin yapısına uygun olarak temsil edildiğini göstermektedir. Gündem 21 sürecinin çıktısı olan Yerel Gündem 21'in ilkelerine uygun olarak katılım ilkesi yasalaştırılmıştır. Bu bağlamda yerel demokrasinin sağlanabilmesinde katılımcı mekanizmalar olan kent

[222] ''Kent Konseyi Yönetmeliği'', md.8, *Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006.*

konseylerinin tamı tamına olmasa da müzakereci demokrasinin izlerini taşıdığına ek olarak katılımcı demokrasiye daha uygun mekanizmalar olduğu söylenebilir.[223]

Kent konseylerinin organları ise Kent Konseyi Yönetmeliği Madde 9'da gösterilmiştir[224].

(1) Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Genel Kurul

b) Yürütme Kurulu

c) Meclisler ve çalışma grupları

ç) **(Ek:RG-6/6/2009-27250)** Kent konseyi başkanı (Madde 9)

Kent konseyinde katılıma yönelik dikkat çeken önemli kısım meclisler ve çalışma gruplarının var olmasıdır. Kent konseyinde meclis ve grupların ne ifade ettiği Kent Konseyi Yönetmeliği Madde 4/c'de Meclisler ve çalışma gurupları başlığı altında ''Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetişim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları'' şeklinde açıklanmıştır.[225]

2.3.1. Türkiye'deki Kent Konseyleri Yapılanmasına Yönelik Eleştiriler ve Sorunlar

Kent konseyinin başlangıcını sağlayan YG-21 dünya ve Türkiye uygulamaları küresel, ulusal ve yerel ölçekte başarı sağlasa da uluslararası sermayenin önemli konuları olan özelleştirme, yerelleştirme ve devletin küçültülmesi gibi konuların ortasında kalmaktadır. Bu noktada Kent konseyini de içinde barındıran YG-21 uygulamalarına birtakım eleştiriler getirilmiştir. Bunlar Tablo 4'te gösterilmiştir.[226]:

[223] Lütfi Özcan, Fatma Yurttaş, ''Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasinin Uygulama Alanı Olarak Düşünülebilir Mi?'', *Yerel Yönetimler: Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar,* ed. Bekir Parlak, Bursa: Dora Yayınları, 2010, s.163.
[224] ''Kent Konseyi Yönetmeliği'', md.9, *Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006.*
[225] ''Kent Konseyi Yönetmeliği'', md.4, *Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006.*
[226] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.119-124.

Tablo 4: Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler

Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler	
Ulus-Devlete Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	Merkezden uzak olduğu, daha demokratik, katılımcı olduğu gerekçesi ileri sürülerek merkezi yapının yerine önerilen bir araç olarak eleştirilmektedir.
Yerel Demokrasiye Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	Çoklu karar verme aşamasında kamunun temsili demokrasiyle siyaset yapma ve karar verme sürecinin karmaşık hale gelmesi eleştirilmektedir.
Emeğe Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	YG-21 örgütlenme yapısında kamu-özel sektör ve STK iş birliğinde emeğin dışarıda bırakılması eleştirilmektedir.
Siyasal Katılıma Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	Siyasetin dışında çözüm üreten oluşumda siyasetin yapılmayacağı eleştirilmektedir.
Kente Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	Çeşitli kesimlerin gerçek ihtiyaçlarına cevaplar verilemeyeceği konusu eleştirilmektedir.
Seçilmişlere Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	Sermayenin seçilmişleri belirli bir merkezde tutması, YG-21 uygulamalarının elit kesime yönelik bir hareket olması eleştirilmektedir.
Sivil Toplum Kuruluşlarına Bir Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	YG-21 uygulamalarının, gelişme yolunda olan STK'ları denetim altına aldığı ileri sürülerek eleştirilmektedir.
Çevre ve Kentsel Hareketlere Bir Karşı Saldırı Aracı Olarak Yerel Gündem 21	YG-21 uygulamalarının kent seviyesindeki çevre hareketlerinin uluslararası nitelik taşıyan çevre hareketleriyle bütünleşmemesi için uygun alan yaratması eleştirilmektedir.

Kaynak: Muharrem Güneş, Eylem Beyazıt, *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine ''Ulusal'' Kentlerden ''Küresel'' Köylere*, 2.b., Ankara: Detay Yayıncılık, 2012, s.119-124.

Bunların yanında Türkiye'de yönetişim modelinin katılım konusu ve sivil toplum kuruluşları açısından yaşanan yetersizliklerden dolayı sınırlı düzeyde uygulama bulması konusu ayrı olarak yer kaplamaktadır. Bunun nedenini ise Türkiye'deki politik ve yönetsel kültür oluşturmaktadır. Aynı zamanda yöneten yönetilen ilişkisindeki aradaki mesafenin artması ve halkın karşısında yer alan devleti kutsayan anlayış, yönetişim modelinin üzerine inşa edilse de işe yaramayacaktır.[227]

[227] Ökmen, a.g.e., s.331.

Kent konseyleri yapılanması, katılımın demokratik olarak sağlandığı önemli yapılar olsa da beklenen faydayı sağlamasının önünde bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların çoğu, halk katılımıyla alakalı olmakla beraber, şu şekildedir[228]:

- *Katılımın belirsiz olması:* Halk katılımına dayalı danışma olarak anılan katılım türüne denk düştüğü için sembolik katılım olarak anılmaktadır.
- *Yönetici elitin katılım konusunda bulunan isteksizliği:* Kent konseyi bağlamında katılımın siyasal boyutunun dışlanmasını ifade etmektedir. Kent konseyi oluşturulduktan sonra yönetici elit tarafından işleyiş takip edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla yönetici elitin katılımı önemlidir.
- *Katılımda tüm bireyler ve çıkarların temsili:* Katılımcıların toplumda belirli bir çevre ve etkiye sahip kimseler olmasını ifade etmektedir. Tarafsızca toplumdaki kadın, çocuk, engelli ve gençler dışında her kesim(dışlanmışlar, ötekileştirilenler) dahil edilmelidir.
- *İdeal demokratik insanın mevcudiyeti:* Kent konseyine eğitim seviyesi yüksek, demokrasi için çaba harcayacak insanlara ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir.
- *Halkın isteksizliği*: Kent konseyinin yerel halktan katılım konusunda beklenilen katılımı görmediğini ifade etmektedir.
- *Katılımın yapacağı etkinin belirlenmesi:* Kent konseyinin danışma dışında bağlayıcı karar alınmasında katılımın gündem oluşturacak etkiye sahip katılımının gerekliliğini ifade etmektedir.
- *Katılımın hizmet verimliliğine etkisi:* Katılımın hizmet kalitesi üzerinde yapacağı etki ifade edilmektedir.
- *Katılımın toplumsal çatışmalara etkisi:* Kent konseyinin mevcut dengeler üzerinde etki göstermesinin beklenmemesini ifade etmektedir.

Aynı zamanda Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin sadece belediye meclisinin gündemine alınması ve bağlayıcılık teşkil etmemesi ve buna ek olarak belediye meclisinin bu görüşlerin gündeme alınmaması durumunda herhangi bir yaptırımın olmaması da ayrı bir eleştiri konusunu oluşturmaktadır.[229]

[228] Demirci, a.g.e., s.152-153.
[229] Özcan, Yurttaş, a.g.m., s.168.

2.4.TÜRKİYE'DE KENT KONSEYLERİ VE KENT KONSEYİ KADIN MECLİSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Kadın meclislerinin temeli, 21. Yüzyılda sürdürülebilir kalkınmayı gündemi yapan küresel eylem planı Gündem 21'e dayanmaktadır. Gündem 21'in bağlantısı olan YG-21'in çıktılarından biri olarak kent konseyi ile beraber ortak bir geçmişe dayanmaktadır.[230] YG-21'in temel yaklaşımlarından en önemlilerinden biri de, kentteki örgütlü veya bu zamana kadar temsili yapılmayan gençler, yaşlılar, engelliler ve kadınlar gibi örgütsüz kesimleri içine alan katılımcı bir yapıyla bu kesimleri YG-21'in çatısı altında toplamaktır.[231] Bu bağlamda Gündem 21 ile tüm ülkelerin yerel yönetimlerinin karar alma, planlama ve uygulama zincirinde kadınlar ve gençlerin katılımını etkin bir şekilde sağlayacak programların uygulanıp geliştirilmesi amaçlanmıştır. Gündem 21'in içeriğinde 24. Bölüm doğrudan kadınlara, 25. Bölüm de gençlere ayrılmıştır. Buna ek olarak diğer taraftan da yerel yönetimler için kadın ve gençler adına görev alanı yaratılmıştır.[232]

Türkiye'de YG-21 uygulamalarının başlamasında etkili olan BM HABİTAT II Konferansı'nda ''sürdürülebilirliğe yönelik endişelerin yanında kadın, çocuk ve gençlerin güvenli ve sağlıklı bir yaşamının sağlanması ve özel ihtiyaçlarının karşılanması için gösterilmesi gereken çabanın yoğun olması gerektiği'' ifade edilirken, yine kadın başta olmak üzere çocuk ve gençlerin altı çizilmektedir.[233] Tüm bu katılım argümanları yetkilendirme ve demokratik becerileri sağlayarak toplumda belli gruplar olan, bilhassa kadınlar başta olmak üzere, genç ve yaşlıların özgürleşmesine katkıda bulunarak halk katılımının kazandıracağı asıl değerin sağlanması açısından Gündem 21'de formüle edilmektedir.[234]

---

[230] Funda Şahin, ''Kadınların Siyasal Katılımları Çerçevesinde Kadın Meclislerinin Yerel Siyasetteki Etkinlikleri ve Üye Profilleri'' (Uzmanlık Tezi), Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü,2011, s.33.

[231] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.98.

[232] Emrealp, *Yerel Gündem 21 El Kitabı,* s.20.

[233] UN, ''Report of The United Nations Conference on Human Settlements (HABITAT II)'', İstanbul,1996, p.8.
https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/editordosya/file/dokumanlar/Habitat_II_report___English.pdf (11.06.2024)

[234] Frans Coenen, ''Local Agenda 21: 'Meaningfuland Effective' Participation?'', *Public Participation and Better Environmental Decisions,* ed. Frans Coenen, Springer,2009, p.168.

Başta Türkiye'de YG-21 uygulamalarında, birçok farklı kentte yerel ortaklar arasında kadına yönelik ayrı çalışma grupları ve farklı platformların gerekli olup olmayacağı tartışma konusu olsa da kentlerin önemli çoğunluğunda kadınların kent konseyinde ve çalışma gruplarında yer almasının gerekli olduğu kanaatine varılmıştır. Bu noktada kadınların gönüllü olarak çalışmalarda ve katılımcı platformlarda etkin rol oynamasının da önemli bir etkisi olmuştur. Bunların üzerine çalışmaların ilerlemesi, uluslararası alanda küresel eylem planı ve anlaşmaların kadınlara yönelik hükümleri üzerine kadınlara yönelik karar alma süreçlerinde etkili olan, kentsel yaşamın her alanına etki edecek ve etkin rol oynamalarını sağlayacak bir yapılanma olarak YG-21'e ortak olan kentlerde kadın platformları oluşturularak Kadın meclislerine giden süreç başlatılmıştır. Süreç içerisinde Kadın Platformları, kadınların çok fazla etkin olamadıkları Çalışma Grubu gibi yapılanmalardan kentte tüm kadınlara ayrım yapmaksızın ulaşmayı amaç edinen ''Kadın Meclislerine'' dönüşüm sağlamıştır.[235]

08.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kent Konseyi Yönetmeliği'' ile Kadın Meclisleri de yasal zeminde Kent Konseyi'nin bünyesinde bir temele oturtulmuştur.[236]

YG-21'i başarıyla uygulayan ve Türkiye'de kendi YG-21'ini yapılan çağrının hemen ardından oluşturan ilk kentlerden biri olarak Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Mart 2020-Aralık 2022 Faaliyet Raporu'nda Kadın Meclisi şu şekilde tanımlanmıştır[237]:

''*Kadın Meclisi, katılımcılık, sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik, kentsel hakların geliştirilmesi, hoşgörü ve uzlaşma ilkeleri ışığında; düşüncelerini açıkça söyleyebilme, çözüm üretebilme, karar alabilme ve uygulayabilme mekanizmaları geliştirmeyi sağlayan ve kendi sorunlarına sahip çıkmalarını özendiren demokratik bir platformdur.*''

Nilüfer Kent Konseyi ise Kadın Meclisi Tüzüğü'nde İkinci Bölüm Madde 5'te Kadın Meclisini:

''*Kadın Meclisi; katılımcılık, sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik, kent yönetiminde ve karar alma süreçlerinde daha aktif olma, düşüncelerini dile getirme, çözüm üretebilme,*

[235] Emrealp, a.g.m., s.83.
[236] ''Kent Konseyi Yönetmeliği'',*Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006.*
[237] Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi, ''Faaliyet Raporu'', Mart 2020/Aralık 2022, s.5.

hoşgörü ve uzlaşma ilkeleri çerçevesinde karar alabilme, ve uygulayabilme mekanizmaları geliştirmeyi sağlayan, katılımcı yapının güçlendirilmesini hedefleyen demokratik bir yapıdır. Kadın Meclisi; kent içinde yaşayan cinsiyet kimliği ile ilgili beyanı esas alınarak tüm kadınların, din, dil, ırk, kültür, sınıf, eğitim ve düşünce farkı gözetmeksizin temsil edilmesini, özgür ve doğrudan katılımını sağlar.'' şeklinde açıklamıştır.[238]

Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi Yönergesi Madde 1'de Kadın Meclisi'ne şu şekilde bir tanımlama yapılmıştır[239]:

''*Kadın Meclisi, yönetişim anlayışı içinde din, dil, ırk, kültür, sınıf, eğitim ve düşünce farkı gözetmeksizin kent içinde yaşayan tüm kadınların kent yönetiminde ve karar alma süreçlerinde daha aktif rol almalarını, demokratik katılımın ve katılımcı yapının güçlendirilmesini hedefleyen Yalova Kent Konseyi çatısı altında gönüllülük esasına dayalı olarak kurulmuş bir yapıdır.*''

Türkiye'de Kent Konseyi'nde kadınların katılımı sadece yerel meclislerde bulunan sınırlı sayıda üyeler ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile sağlandığından dolayı Kadın Meclislerinin sınırlı kadın katılımı sorununa açıklık ve çözüm getirerek kentte kadınların ortak sorunlarına yönelik gündem yaratılarak önemli çözümler bulunmasında işlev göreceği düşünülmüştür. Kadın Meclisleri, kadınların karar alma süreçlerine katılmasıyla ve kadınların kentin yönetsel çatısı altında etkin olmasının sağlanmasıyla kadınları yapabilir kılmayı hedeflemektedir. Ayrıca Kadın Meclislerinin, kentte örgütlü veya örgütsüz kadınları bir araya getirerek, kadınların arasında ortak bir iletişim ağının kurulmasının yanında, kadınlara ait dayanışma ruhlu ortak bir kadın hareketi oluşturulmasını da amaçladığı ifade edilebilir.[240]

Tüm bunlarla beraber kadın meclisinin hedeflemekte olduğu konular, kadınların kentte kendi bakış açılarına sahip, bilinçli vatandaşlar olduğu düşüncesiyle kadınların ihtiyaçları, sorunlarını yerel yönetimlerin çözüm masasına taşınması ve bağlayıcı,

[238] Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi Tüzüğü, 2.Bölüm Madde 5.
[239] Yalova Kent Konseyi Kadın Meclisi Çalışma Yönergesi, Madde 1.
[240]Erhan Örselli, Erdal Bayrakçı, Selçuk Kahraman, ''Yerel Yönetişim ve Kadın Meclisleri: Karatay Kadın Meclisi Örneği'', *Turkish Studies*, C.11, S.2 (2016), s.991.

yeterli çözüm sağlanması ve kadınların kentte söz sahibi olması sağlanarak aslında siyasete, yönetim sürecine katılımının sağlanmasını kapsamaktadır.[241]

Kadınların toplumsal hayattaki varlığına yönelik dışlayıcı, aile içi şiddet gibi konulara yönelik durumların birlik olarak engellenmesi, kent ve kent sorunlarında birlik olarak sorunlara yönelik çözüm üretilmesi, kadına yönelik bakış açısıyla karar alınması, kadınların kente dair sorumluluklarının bilinciyle hareket etmesi, kadınların sorun, talep ve önerilerine yönelik projeler oluşturulması, projelerin hayata geçirilebilmesi için sorumluluk alıp katılım sağlamak, yerelde sosyal sorumluluk projelerine yönelik kadınlar olarak gönüllülük, birlik çerçevesinde sorumluluk üstlenilmesi ve yerel hizmetlerde koordineli olarak etkinlik sağlamak şeklinde hedefleri bulunmaktadır. Bu hedefleri kadın meclisi, kent konseyi çizgisini aşmadan, kentteki tüm örgütlü-örgütsüz kadın ve kadın kuruluşlarını içeren paydaşlarla ‘’ortak çatı’’ oluşturarak gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda kadın meclisi, tek başına olmaktan ziyade kent konseyinde sürdürülebilir bir kent yönetimini sağlamak için merkezi yönetim, yerel yönetim ve STK’ların oluşturduğu yerel yönetişim tablosunda kadınların temsilini sağlayarak kadınların kent yönetimine adaletli, eşit ve ortak bir düzlemde katılımını sağlamaktadır. Bu noktada Kadın Meclisi, yerel yönetimlerin gerek yerel demokrasiye, gerekse siyasetle alakalı eğitici öğretici işlevini görerek yerel siyasette aday olabilecek ve seçilebilecek kadınları yapabilir kılmayı da hedeflemektedir.[242]

Türkiye çapında Kent Konseyi Kadın Meclisleri birçok farklı uygulamaya imza atmıştır. Bu çalışmalardan bazıları; 2011 yılı itibarıyla Giresun, Bursa/Nilüfer, Ordu ve Şanlıurfa’daki Kadın Meclisleri temsilcilerinin katıldığı “Yerel Eşitlik Eylem Planları Hazırlama Sürecinde Kadın Meclisi ve Yerel Yönetim İlişkisi” konulu Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) İyi Yönetişim Programı ile Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği’nin birlikte yürüttüğü “Kadın Meclisleri Birbirini Eğitiyor” isimli proje, bir diğeri 40 il ve ilçeden Kadın Meclisi temsilcilerinin katıldığı ‘’yönetişim, katılımcı demokrasi’’ gibi önemli konuların ele alındığı 15-16 Mart 2014 tarihli “Kent Konseyleri Kadın Meclisleri Söke Buluşması’’ ve bu organizasyonun

[241] Şahin, a.g.e., s.40.
[242] Emrealp, a.g.m., s.84.

devamı olan 8-9 Kasım 2014 tarihli Türkiye'den 55 Kadın Meclisi ve 131 temsilcinin katıldığı ''Kent Konseyleri Kadın Meclisleri Datça Buluşması'dır''.[243]

2021'de Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi ve Bursa Kent Konseyi Sıfır Atık Çalışma Grubu Koordinatörlüğü'nde Çevre ve Şehircilik ve İklim değişikliği İl Müdürlüğü, Bursa Büyükşehir, Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer ve İnegöl Belediyeleri'nin de dahil olduğu Sıfır Atık Projesi ile sıfır atık Yönetmeliği'ne uygunluk sağlanması için toplantılar düzenlenmiştir. Bir başka çalışmada ise 2022 yılında Uludağ Elektrik iş birliği ile ''Kadın Kooperatiflerimiz ile Enerji Verimliliği Konuşuyoruz'' adlı etkinlikle kadınlara enerji verimliliği konusunda bilgi verilmiştir. [244]

Kent konseyi kadın meclisleri, dayanışma esasında kentte hem sesini duyurma amacı taşımakta, hem de kentin sorunlarıyla yakından ilgilenerek, beraberinde kentteki diğer kesimler için sosyal sorumluluk üstlenerek kente dair farkındalık yaratmaya çalışmaktadır. Özellikle kadınların bir araya gelerek dayanışma birliği içinde demokratik ve katılımcı bir platform etrafında tüm kurumsal ve bireysel üyeleriyle beraber bir kadın hareketi şeklindeki örgütlenmesi kadın meclisinin potansiyel gücünü oluşturmaktadır.[245]

[243] Örselli, vd., a.g.m., s.992.
[244] Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi, ''Faaliyet Raporu'', Mart 2020/Aralık 2022, s.10-14.
[245] Emrealp, a.g.m., s.86.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYLERİ'NDE KADIN MECLİSLERİNİN ROLÜ VE ETKİNLİĞİ

3.1. ARAŞTIRMA ALANI BURSA KENTİNE YÖNELİK GENEL BİR BAKIŞ

Bursa, geçmişten günümüze tarihin üzerine sindiği, onlarca tarihi olaya tanıklık etmiş, Türk kültürünün izlerine rastlanabilecek, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk başkenti olma konumuna sahip bir şehirdir. Bunların yanında Bursa, Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan ve sosyo-ekonomik açıdan ülkenin en gelişmiş illerinden biridir. 2023 TÜİK verilerine göre, mevcut nüfusu 3.214.571 olmakla beraber 1.605.941'i (%49,96) erkek nüfusu, 1.608.630'u (%50,04) ise kadın nüfusu oluşturmaktadır.[246] Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan 2017 yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na (SEGE) göre, Bursa 81 il arasında 6. sırada yer almıştır.[247] Bu durum, ilin ekonomik ve sosyal göstergeler açısından üst sıralarda olduğunu göstermektedir. 2022 yılında ise İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (İlçe SEGE-2022), Türkiye'deki 973 ilçenin gelişmişlik düzeylerini analiz etmiştir. Bu araştırmada, Bursa'nın Nilüfer ilçesi 8. sırada, Osmangazi ilçesi ise 32. sırada yer alarak en gelişmiş ilçeler arasında gösterilmiştir.[248]

Bursa'da toplam okuryazarlık nüfusu 2.979.345 iken; bunun 1.484.884'ünü erkekler, 1.494.461'ini kadınlar oluşturmaktadır. Tablo 5'te Bursa'nın 2023 yılı eğitim durumu gösterilmiştir.

[246] TÜİK, https://cip.tuik.gov.tr/, (04.11.2024).
[247] BEBKA, ''İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE'', 2017,s.38.https://www.bebka.org.tr/admin/datas/sayfas/89/sege-2017_1581687211.pdf, (04.11.2024).
[248] https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/2022-ilce-sege.pdf (04.11.2024).

Tablo 5: 2023 Yılı Bursa Eğitim Durumu(6+yaş) Tablosu

Eğitim Durumu	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek Oranı	Kadın Oranı
OKUMA YAZMA BİLMEYEN	53.923	9.596	44.327	0.7	3
OKUMA YAZMA BİLEN FAKAT BİR OKUL BİTİRMEYEN	243.772	110.044	133.728	7.5	9
İLKOKUL	642.159	262.176	379.983	17.8	25.7
ORTAOKUL VEYA DENGİ MESLEK OKULU	517.746	275.477	242.269	18.7	16.4
İLKÖĞRETİM	210.798	113.577	97.221	7.7	6.6
LİSE VEYA DENGİ MESLEK OKULU	733.495	419.021	314.474	28.5	21.3
YÜKSEKOKUL VEYA FAKÜLTE	489.247	249.715	239.532	17	16.2
YÜKSEK LİSANS VE ÜZERİ	56.561	29.895	26.666	2	1.8
BİLİNMEYEN	31.644	15.383	16.261	0	0
TOPLAM	2.979.345	1.484.884	1.494.461	0	0

Kaynak: TÜİK, Bursa Eğitim Durumu(6+yaş), 2023.

Tabloya göre kadınların okuma yazma bilmeyen oranı (%3), erkeklere (%0,7) göre oldukça yüksektir. Bu durum, özellikle daha yaşlı nesilde kadınların eğitime erişiminde yaşanan geçmişteki sorunları işaret ediyor olabilir. İlkokul mezunu kadınların oranı %25,7 ile erkeklerden (%17,8) daha yüksektir. Bu, kadınların özellikle temel eğitimde daha yoğun bir şekilde temsil edildiğini ancak bu eğitimin ötesine geçmekte zorlanmış olabileceğini gösterebilir. Kadınlar arasında yükseköğretim mezunlarının oranı (%16,2), erkeklere (%17) yakın bir seviyededir. Bu durum, kadınların yükseköğretime erişiminde ilerleme kaydedildiğini göstermektedir fakat bu oran hala düşük olup, bu konuda daha fazla iyileştirme gerekmektedir. Okuma yazma bilen ancak bir okul bitirmemiş kadınların oranı (%9), erkeklerden (%7,5) yüksektir. Bu, kadınların formal eğitime

erişimlerinin erkeklere göre daha sınırlı kalabildiğini göstermektedir. Toplam eğitimli nüfusta kadınlar ve erkekler neredeyse eşittir. Bu, kadınların eğitimde geçmişe oranla daha fazla fırsat yakaladığını ve eğitimdeki cinsiyet eşitliğinin geliştiğini göstermektedir. Ancak, özellikle üst eğitim seviyelerinde kadınların hala erkeklerden geri kaldığı görülmektedir. Sonuç olarak kadınların eğitime katılımı Bursa'da geçmişe göre artmış olmakla birlikte, eğitim seviyesinin yükselmesiyle kadınların oranında düşüş olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle yükseköğretim ve lisansüstü seviyelerinde kadınların eğitime erişiminin artırılması için politika ve projeler geliştirilebilir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfusunun azaltılması için de hedefe yönelik çalışmalar önem arz etmektedir.

Bursa'daki 2023 yılı İŞKUR verilerine göre Bursa'da 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 570.915 kişi olarak belirlenmiştir. Cinsiyet olarak ise 394.704 çalışan erkeklerden, 176.210 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.[249] 2023 yılı SGK Ekim ayı verilerine göre ise Bursa'daki sigortalı sayısı 756.020 iken; bu sigortalıların 482.124'ü erkek sigortalı, 273.896'sı ise kadın sigortalıdır.[250]

Aynı zamanda 2023 yılında gerçekleştirilen 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri sonucunda, Bursa ilinden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) seçilen 20 milletvekilinden 3'ü kadındır. Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Cumhuriyet Halk Partisi'nden; Emine Yavuz Gözgeç ve Emel Gözükara Durmaz ise Adalet ve Kalkınma Partisi'nden Bursa milletvekilleri olarak seçilmiştir.[251] Güncel olarak Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve 17 ilçe belediye başkanının tamamı erkektir. Tarihsel olarak Nimet Şükran Yemişçioğlu 1973-1976 yılları arasında Karacabey Belediye Başkanı olarak görev yapmıştır. Yemişçioğlu, Bursa'nın ilk ve tek kadın belediye başkanı olma unvanına sahiptir.[252] Bu durum, Bursa'da kadınların yerel yönetimlerde temsilinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Kadınların belediye başkanlığı pozisyonlarında daha fazla yer alması, toplumsal cinsiyet eşitliği ve demokratik temsil açısından önem taşımaktadır.

[249] Türkiye İş Kurumu, ''İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2023 Yılı Sonuç Raporu'', 2024, s.1. https://media.iskur.gov.tr/88098/bursa.pdf (04.11.2024).
[250] Türkiye İş Kurumu, ''İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2023 Yılı Sonuç Raporu'', 2024, s.5. https://media.iskur.gov.tr/88098/bursa.pdf (04.11.2024).
[251] TBMM, ''28. Dönem Milletvekilleri Listesi'', 2023. https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/liste#bursa-16 (04.11.2024).
[252] https://tr.wikipedia.org/wiki/Bursa%27da_1973_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri (04.11.2024).

3.2. BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ

3.2.1. Bursa Kent Konseyi

Bursa, Türkiye'de YG-21 sürecinde YG-21 planlamasını ilk başlatan şehirlerden olmasıyla beraber Bursa YG-21, doğrudan kent konseyi bünyesinde yer almadan, Belediye'nin ağırlıklı olduğu ve destekleyici rol oynadığı birimler tarafından organizasyonu sağlayan modeli kullanmıştır. Bursa, Türkiye'de kent konseyine giden süreci başlatan kentlerin en başında gelerek, YG-21 uygulamalarındaki başarılarıyla hem Türkiye'de hem de dünyada takdirle izlenmiş, takip edilmiş ve uygulamaları örnek alınmıştır.[253]

Bursa YG-21'den Bursa Kent Konseyi'ne şu aşamalar izlenmiştir[254]:

- Bursa'da YG-21 sürecinde ilk adım, yerel düzeyde katılımcı demokrasinin uygulanması ve kent sorunlarını katılımcı ve demokratik bir çatı altında tartışarak çözüme kavuşturmak amacıyla Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin önayak olmasıyla 1 Kasım 1994'te Bursa'da Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi(SEDAM) oluşturulmaya başlayarak atılmıştır. 1 Aralık 1994'te Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi oluşturulmuştur. Bu konseyin üye sayısı 104 olmakla birlikte, konseyi demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluş temsilcileri oluşturmuştur.[255]
- Kasım 1995'te Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin, Roma ''Akdeniz YG-21'' toplantısına katılımının ardından Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi'ne(ICLEI) üyeliği ile toplantı sonlanmıştır. 1 Aralık 1995'te ise Bursa YG-21 Genel Sekreterliği kurulmuştur.
- 1996'da 600 kişiden oluşan YG-21 ''Halk Forumu'' ile Bursa halkına YG-21 anlatılmış ve gönüllü çalışma grupları oluşturmak için harekete geçilmiştir. Ardından 20 Mart 1996 tarihinde Bursa Büyükşehir Belediyesi Aalborg Şartı'nı imzalamış ve böylece insan hayatının sürdürülebilirliği için, sürdürülebilir yaşam biçimi için, kentte önemli yaşam biçimi değişiklikleriyle sürdürülebilir kent olabilmek adına uygunluk sağlanılması için sürdürülebilir

[253] Emrealp, a.g.m., s.51.
[254] Bursa Kent Konseyi, ''Bursa'da Yerel Gündem 21 Süreci'', 2021. https://www.bursakentkonseyi.org.tr/tr/bursa-yerel-gundem-21-sureci-3020/ (12.05.2024).
[255] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.103.

yerel topluluklar olacaklarını kabul etmiştir. Bunların hemen 2 Temmuz 1996'da Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi'nde önemli bir kararla Bursa YG-21 Şube Müdürlüğü oluşturulmuştur.[256] Eylül 1996'da ise Bursa'da Heykel'de insanlar arasında dayanışmayı, hemşehrilik bilincini yaşatmak adına YG-21 Hemşehri Evi açılmıştır.

- 1 Eylül 1997'de "Türkiye'de YG-21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi'nin 1. Aşaması gerçekleştirilmiştir.
- 1998 yılına gelindiğinde ise kent ölçeğinde etkili katılımı sağlamak ve karar alma süreçlerini geliştirmek adına uygulamaya geçirilmiş olan Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi, yapıları güçlendirilerek Kent Konseyi'ne dönüşmüştür.[257]
- 2000 yılında Alacahırka Kadın ve Aile Eğitim Merkezi ve Gençlik Kültür ve Eğitim Merkezi açılmıştır.
- 2003 yılında Kadın Çalışma Grubu, Bursa Kadın Meclisi'ne dönüşmüştür.
- 1 Ekim 2009'a gelindiğinde ise Kent Konseylerinin yasal düzleme kavuşmasının ardından YG-21 Genel Sekreterliği'nin çalışmaları Bursa Kent Konseyi bünyesine taşınmıştır.

Bursa YG-21 Örgüt yapısı Tablo 6'da gösterilmiştir.

[256] Güneş, Beyazıt, a.g.e., s.103.
[257] Güneş, Beyazıt, a.e., s.104.

Tablo 6: Bursa YG-21 Örgütlenme Yapısı

ORGANİZASYON ŞEMASI BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BURSA YEREL GÜNDEM 21 GENEL SEKRETERLİĞİ						
Mahalle Hizmet Odaları	Kent Konseyi	Çalışma Grupları	Çocuk Konseyi	Gençlik Konseyi	Projeler	Kadın Meclisi
1.Alacahırka 2.Piremir 3.Zafer 4.Vatan 5.Çekirge 6.İhsaniye 7.Siteler 8.Hocataşkın	1.Tarihi Kültürel miras 2.Eğitim 3.Arazi Kullanımı ve Su Kaynakları 4.Engelliler Platformu 5.Sanatçılar 6.Emekliler Platformu 7.Arama Kurtarma Ekipleri 8. Uludağ Çalışma Grubu 9.Erguvan çalışma Grubu		Çalışma Grupları: 1.İletişim 2.Ulusal ve uluslararası ilişkiler 3.Eğitim 4.Kültür Sanat 5.Sağlık ve Spor 6.Çevre	Çalışma Grupları: 1.İletişim 2.Ulusal ve uluslararası ilişkiler 3.Eğitim 4.Kültür Sanat 5.Sağlık ve Spor 6.Çevre	1.Aile Afete Hazırlık 2.Cumalıkızık Koruma ve Yaşatma 3.Suç işleyen Çocukların Rehabilitasyonu 4.Sokak Sütçülerinin Rehabilitasyonu 5.Etlerin sağlıklı Tüketilmesi 6. Uygulamalı Çevre Eğitimi	Çalışma Grupları 1.Şiddet 2.İstihdam 3.Hukuk 4.Eğitim 5.Kadın kutlama Günleri 6.Kadının Siyasi Yaşamı 7.Çevre 8.Afet 9.Tarih ve Kültür 10.Engelliler 11.Kültür ve Sanat

Kaynak: Muharrem Güneş, Eylem Beyazıt, *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine ''Ulusal'' Kentlerden ''Küresel'' Köylere*, 2.b., Ankara: Detay Yayıncılık, 2012, s.104.

Bursa Kent Konseyi olarak organizasyon şeması Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5: Bursa Kent Konseyi Organizasyon Yapısı

Kaynak: Zerrin Karakuzulu, ‘’Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği’’, 2015, s.405.

Bursa, YG-21 uygulamalarından Bursa Kent Konseyi olma sürecinde organizasyon olarak çok değişim yaşamamış, sadece var olanların adı değişmiştir. Meclisler ve çalışma grupları YG-21 Genel Sekreterliği’nden Bursa Kent Konseyi’ne geçmiştir. Aynı zamanda yeni örgütlenmede ofisler öne çıkmaktadır.

3.2.2. Nilüfer Kent Konseyi

Nilüfer Kent Konseyi, YG-21 uygulamalarına, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer aktörler öncülüğünde, sorun ve önceliklerini belirleyerek, kentin sürdürülebilirliği için şeffaflık, katılım, toplumsal ortaklıklara dayalı çok aktörlü yapı ve çalışma uyumuyla çevrili bir yaklaşımla uygulamaya geçmiştir. 2009 yılı itibariyle 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine yönelik, YG-21 süreçlerinin kent konseyleri olarak değişmesiyle Nilüfer Kent Konseyi 24.10.2009 tarihinde yapılan 1.Genel Kurul Toplantısı ile kurulmuştur.[258]

Nilüfer Kent Konseyi, Bursa Kent Konseyi’nden farklı olarak, YG-21 Genel Sekreterliği’nin Kent Konseyi dışında yapılandığı ve en önemlisi de Nilüfer Belediyesi’nin YG-21 sürecinin işleyişine müdahale etmeden, destekleyici yaklaşımla süreçte rol oynadığı başarılı örnek uygulamalar arasında yer almaktadır. Kısacası Nilüfer, ilgili belediyenin süreci yönlendirmediği, karışmadığı bir kent konseyi olarak YG-21 sürecini sürdürmüştür. İlgili belediyenin süreçte etkileyici, tek söz sahibi olması başarılı bulunmamıştır. Bu bakımdan Nilüfer Belediyesi yönlendirmesinde olmadığı için Nilüfer kenti YG-21 uygulamasında başarılı bulunmuştur.[259]

[258] Nilüfer Belediyesi, ‘’Nilüfer Kent Konseyi’’, 2020. https://www.nilufer.bel.tr/kategoriler/tesisler/spor-tesisleri/nilufer-kent-konseyi?/niluferbelediyesi-245-nilufer_kent_konseyi (16.06.2024).
[259] Emrealp, a.g.m., s.52.

Şekil 6:Nilüfer Kent Konseyi

Kaynak:https://www.nilufer.bel.tr/kategoriler/tesisler/spor-tesisleri/nilufer-kent konseyi?/niluferbelediyesi-245-nilufer_kent_konseyi (16.06.2024)

Bursa ve Nilüfer Kent Konseyi YG-21 örgüt yapıları birbirine benzese de önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bursa Büyükşehir olarak çeşitli çalışma grubu ve meclisi barındırırken, Nilüfer belirli, daha az kapsamlı çalışma grubu, meclis ve konseye sahip olmuştur. Bunlar aşağıdaki tabloda daha net anlaşılabilecektir:

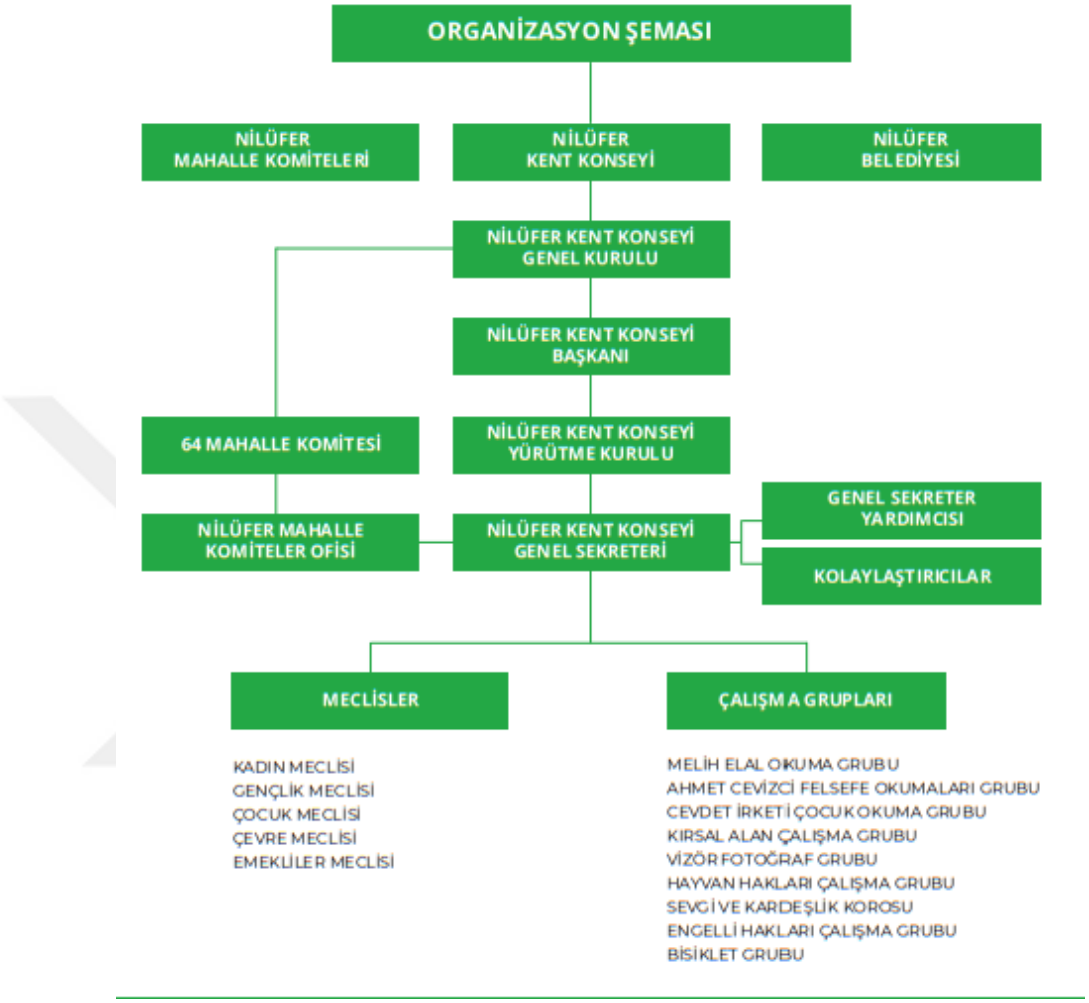
Tablo 7: Bursa YG-21 ve Nilüfer YG-21 Örgüt Yapısı

YG-21 Uygulama Yeri	Çalışma Grupları	En Üst Karar Verici Organı	Örgütlenme Yapıları
Bursa	-Çalışma Grupları (Tarihi Kültürel Miras, Eğitim,Arazi Kullanımı ve Su Kaynakları, Emekliler Platformu, Sanatçılar,Arama Kurtarma Ekipleri, Uludağ Çalışma Grubu, Erguvan Çalışma Grubu) -Çocuk Konseyi(İletişim, Ulusal ve Uluslararası İlişkiler, Eğitim, Kültür-Sanat, Sağlık, Spor, Çevre) -Kadın Meclisi (Şiddet, İstihdam, Hukuk, Eğitim, Kadın Kutlama Günleri, Kadının Siyasi Yaşamı, Çevre, Afet, Tarih ve Kültür, Engelliler, Kültür ve Sanat)	Büyükşehir Belediyesi	Dikey
Nilüfer	-İmar Planlama Grubu -Mahalle Meclisi -Çevre Grubu -Eğitim Grubu -Sağlık Grubu -Gençlik Grubu -Çocuk Grubu -Kadın Meclisi -Engelliler Grubu -Turizm Grubu -Afet Organizasyon Grubu -Emekliler Meclisi -Kültür ve Sanat Grubu -Tüketici Hakları Grubu	Nilüfer Belediye Başkanlığı	

Kaynak: Güneş ve Beyazıt, *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine ''Ulusal'' Kentlerden ''Küresel'' Köylere*, s.84-89.

Nilüfer Kent Konseyi örgüt yapısı Şekil 7'de gösterilmiştir.

Şekil 7: Nilüfer Kent Konseyi Organizasyon Şeması

Kaynak: Nilüfer Kent Konseyi, ''2019-2021 Çalışma Raporu'', s.3.

3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

İnsanların, gelecek nesillere bırakacağı miras, sürdürülebilirliğin küresel, ulusal ve yerel düzeyde sağlanabilmesinde yatmaktadır. Bunu sağlamanın yolu ise yönetim modellerinden geçmektedir. Bu bağlamda yönetişim, üzerine yoğunlaşılan bir konudur. Küresel düzeydeki sorunların çözümü için görünürde küçük bir birim olan ancak aslında küresel sorunların çözümü için başlanması gereken en önemli mikro düzeyde, yerel düzeyde, değişiklikler yapılması gerekmektedir. Küresel bağlamda problemlerin

çözülmesi için değişim yerelden başlamak durumundadır. Yönetimi de içinde barındıran yönetişim yaklaşımı, şeffaflık, hukukun üstünlüğü, katılımcılığı, hesap verebilirliği, eşitlikçilik gibi ilkeleri küresel, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde uygulayarak problemlere yönelik çözümleri bulmayı hedeflemektedir. Bu ilkelerin sağlandığı ‘’iyi yönetişim’’, tüm düzeyler için ulaşılması istenen bir hedeftir. Küresel düzeyde problemlerin çözümü için yerel ölçekte değişiklikler yapılması şarttır. ‘’Yerel yönetişim’’ yerel ölçekte katılımcılığın, eşitliğin, şeffaflığın, hukukun üstünlüğü, hesap verebilirlik ve yerel demokrasinin sağlanmasına bağlıdır. Bu noktada yerel aktörlere büyük ölçüde rol düşmektedir. Kentte, küresel yönetişim ile 21. Yüzyılın gündemini ifade eden Gündem 21 sayesinde uygulamaya geçen kent konseyleri bu çatıyı oluşturabilecek yapılardır. Yönetişimin sağlanması farklı aktörlerin gerekliliği açısından önem taşımaktadır. Yönetişim, çok köklü bir kavram olmadığı için bu konuda yeni araştırmalar ve uygulamalar yapılmaktadır.

Yukarıda değinildiği üzere yönetişim, çok aktörlü bir yapıya tekabül etmektedir. Yeni bir yaklaşım ve model olarak değerlendirilebilecek yönetişim, anlaşılmak için çok fazla uygulamayı hayata geçirmiştir. Yerel düzeyde bu yaklaşım kent konseyleri çatısı altında ilerletilmeye çalışılmaktadır ve bu noktada yerelde çok aktörlü katılım önemli bir konumda yer almaktadır. Özellikle katılım oranı düşük olan kadınların yerelde sesini duyurabileceği, kendilerini geliştirme imkânı bulabilecekleri bir mekanizmadır. Bu noktada çalışmanın amacı, Türkiye özelinde Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisleri bağlamında kadının rolünün ve kadınlarla ilgili konuların kent konseyi çatısı altında alınan kararlarda kendi iç dinamiklerinde etkin ve aktif olup olmadığını araştırmaktır. Bu noktada kent konseyi kadın meclislerinin yerel yönetişim, katılım boyutunda kent konseyinin iç dinamiğinde kadınlarla ilgili alınan kararlar bağlamında ele alarak katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

3.4.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada bir nitel araştırma yöntemi olarak doküman analizi, içerik analizi ve tematik analiz seçilmiştir. Bursa Kent Konseyi ile Nilüfer Kent Konseyi’nde alınan kararların betimsel ve tematik analizi yoluyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Kent konseyi karar alama sürecinde kadınlarla ilgili gündem konularının alınan kararlara ne ölçüde yansıdığı,

- Kent konseyi kararlarında kadınlarla ilgili kararların ne kadar paya sahip olduğu,

- Kadınlarla ilgili kararların içeriği/niteliği,

- Kadınlarla ilgili kararların sayısında yıllara göre bir değişiklik olup olmadığı.

Araştırma kapsamında seçilen iki kent konseyinin belirli yıllara ait karar tutanağı dokümanları tematik analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. Ulaşılan verilerin öncelikle yıl, karar sayısı, kararın konusu gibi değişkenler üzerinden betimsel istatistikleri çıkarılmıştır. Daha sonra kadınlara ilişkin kararlar için tematik analiz yapılmıştır. Tematik analizde kararlar öncellikle detaylı şekilde okunarak kodlanmış, daha sonra bu kodlardan tema ve kategorilere ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında Bursa Kent Konseyi ile Nilüfer Kent Konseyi'nin kendi iç yönetsel süreçlerinde kadın meclislerinin ne ölçüde etkili olduğu, kadınlarla ilgili gündemlerinin kent konseyinde alınan kararlarda ne ölçüde yer bulduğu, kent konseylerinin kadınlarla ilgili konulardaki farkındalığı, organizasyon yapıları içinde kadın meclislerinin yeri gibi konularda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda çalışmada, Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyine ait toplantı ve karar tutanakları dokümanlarının analizinden elde edilen veriler aynı zamanda ilgili Konseylerin faaliyet raporu ve çalışma programlarından sağlanan verilerle de desteklenmeye çalışılmıştır.

3.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmada Bursa Kent Konseyi'nin 2019-2023 yılları arasındaki kararlarına, Nilüfer Kent Konseyi'nin ise 2019-2020 yılları arasındaki kararlarına ulaşılabilmiştir. Ulaşılan karar tutanaklarında 2020-2021 yıllarının pandemi dönemi ve kısıtlamalarına denk gelmesinden dolayı konsey çalışmaları yapılamamış veya kısıtlı süre için yapılmış olduğundan bu dönem için karar sayıları sınırlı kalmıştır.

3.6.YEREL YÖNETİŞİM ÇERÇEVESİNDE BURSA KENT KONSEYİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ'NİN ETKİNLİĞİ: KARAR TUTANAKLARI VE FAALİYET RAPORLARINA DAYALI BİR ANALİZ

3.6.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Bursa ve Nilüfer Kent Konseylerinde alınan kararlarda kadın meclislerinin ne ölçüde etkili ve aktif olduğunun belirlenmesidir. Bu noktada kadın meclislerin gündemin belirlenmesi, karar alma, politika geliştirme ve uygulama aşamalarındaki rolleri belirlenmeye çalışılacaktır. Bu değerlendirme kent konseylerinin kendi iç organizasyonel yapıları açısından yönetişim pratiklerine ve kadının siyasete aktif katılımına ne ölçüde imkân tanığının belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Çalışmanın aynı zamanda kent konseylerinin kentteki kadın sorunlarının çözümüne katkı sağlama noktasındaki rollerinin belirlenmesine de katkı sağlaması beklenmektedir.

3.6.2. Veri Toplama Tekniği

Veri, gerçek dünyada bilinmeyen, işlenmemiş olarak var olan ancak işlenmeyi bekleyen bilginin parçalar halindeki taşıyıcısı şeklinde tanımlanmaktadır.[260] Nitel araştırmalarda verilerin toplanması teknikleri gözlem, odak grup görüşmesi, görüşme, ses-görüntü ve doküman inceleme yöntemleri, saha notları şeklindedir.[261] Bunların arasında doküman incelemesi, kendi başına bir araştırma metodu olmasının yanında bilimsel yönüyle amaçlanan kavram hakkındaki bilgi içermekte olan yazılı materyallerin analiz edilmesidir. Bu noktada her türlü yazılı belge (kitap, gazete, dergi, mektup) ve hatta film, resim gibi araç gereçler kullanılabilmektedir.[262]

Tematik analiz ise nitel veri üzerinden temalar oluşturarak bu örüntülere anlam yükleme ve raporlama süreçlerinden oluşan nitel veri analiz yöntemlerinden biridir. Belirli adımları olduğundan ve kolayca takip edilebilmesinden dolayı çok tercih edilen bir analiz yöntemidir.[263]

---

[260] Uwe Flick, ''Mapping the Field'', The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis, ed. Uwe Flick, 2013,p.3.
[261]Ali Baltacı, ''Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?'', *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.5, S.2 (2019), s.369.
[262] Ahmet Karadaban, Celal Kaplan, vd., ''Nitel Araştırma Yöntemlerinden Doküman İncelenmesi'', *Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, C.9, S.67 (2023), s.2666-2667.
[263] Gökhan Hınız, Aysun Yavuz, ''Yansıtıcı Tematik Analiz: Bir Doktora Tez Çalışması Örneği'', *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, C.19, S.2 (2023), s.389.

Bu kapsamda araştırmanın amacına yönelik olarak Bursa Kent Konseyi'nin 2019-2023, Nilüfer Kent Konseyi'nin 2019-2020 yıllarındaki karar tutanaklarına ve Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi 2020-2022 faaliyet raporları, Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 yıllarındaki kent konseyi çalışma raporlarına ulaşılmış ve ulaşılan dokümana yönelik betimsel ve tematik istatistiklere dayandırılarak analizi yapılmıştır.

3.6.3. Dokümanın Özelliği

Ulaşılan dokümanlar, Bursa Kent Konseyi'nin 2019-2023 yıllarında, Nilüfer Kent Konseyi'nin (toplantı tutanakları da dahil) 2019-2020 yıllarında Yürütme Kurulu'nda alınan kararların kaydedildiği karar defterinin içerisinden alınmıştır. Diğer dokümanlar ise Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi 2020-2022 faaliyet raporu, Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 yıllarındaki konsey çalışma raporlarından oluşmaktadır.

3.6.4.Verilerin Analizi

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve nitel araştırma yöntemi tekniği olan tematik analiz ve betimsel analizden yararlanılmıştır. Aynı zamanda çalışma betimsel ve tematik istatistiklerle desteklenmiştir.

Tablo 8: Bursa Kent Konseyi'nde Yıllara Göre Alınan Kararlar

Kararların Konulara Göre Dağılımı/Karar Kategorileri	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Toplam Karar Sayısı	**36**	**5**	**15**	**37**	**25**
Kadınlarla İlgili Kararlar	3	0	0	4	0
Çocuklarla İlgili Kararlar	1	0	0	2	0
Gençlerle İlgili Kararlar	2	0	0	0	0
Kurumsal Üyelik Kararları	9	1	2	5	0
Konsey İçi ve Konsey Dışı Toplantılarla İlgili Kararlar	4	0	7	17	13
Konsey İçi İşleyiş Hakkında Kararlar	11	1	6	5	8
Toplumsal Etkinliklere Katılım Kararları	2	0	0	0	0
Ziyaret ve Görüşme Kararları	1	1	0	0	0
Konsey İçi Gruplaşma ve Grup Çalışması Kararları	2	2	0	3	0
Etkinliklere Yapılan Destek Kararları	1	0	0	0	0
Toplumsal Sorunlara Yönelik Kararlar	0	0	0	0	1
Etkinlik ve Proje Kararları	0	0	0	1	3

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, 2019 yılında toplam 36 karar alınmışken, 2020 yılında bu sayı 5'e kadar düşmüştür. Bu keskin azalma, pandemi gibi dış etkenlerin Bursa Kent Konseyi'nin karar alma süreçlerini kısıtladığını düşündürmektedir.

2021'de 15 karar ile kısmi bir toparlanma yaşanmış olduğu; 2022 yılında 37 karar ile en yüksek seviyeye ulaşılmış olduğu görülmektedir. 2023'te karar sayısı tekrar düşerek 25 olmuştur. Bu dalgalı seyir, Bursa Kent Konseyi etkinliklerinin çevresel koşullardan nasıl etkilendiğini ve pandemi sonrası toparlanma sürecinde değişiklik gösterdiğini yansıtmaktadır. Kadınlarla ilgili kararlar, 2019 yılında 3 iken 2020, 2021 ve 2023 yıllarında kadınlarla ilgili hiç karar alınmamıştır. Ancak 2022'de bu sayı 4'e yükselmiştir. Kadınlarla ilgili konuların bazı yıllarda tamamen gündem dışı kalması, konseyin kadın odaklı çalışmalarda istikrarlı bir çizgi izleyemediğini gösterebilir. 2022 yılında yeniden gündeme alınması, kadın odaklı farkındalığın belirli yıllarda artış yaşandığını göstermektedir. Çocuklarla ilgili kararlar 2019'da 1, 2022'de ise 2 karar olarak görülmektedir. Ancak 2020, 2021 ve 2023 yıllarında bu konuda karar alınmamıştır. Çocuklarla ilgili kararların sadece belirli yıllarda yer alması, bu alanda sürekliliğin sağlanmadığını işaret etmektedir. 2022'de çocuklarla ilgili kararların yeniden gündeme gelmesi, bu yıl çocuklara yönelik projelerin önem kazandığını göstermektedir. Gençlerle ilgili kararlar sadece 2019'da 2 karar olarak alınmış, diğer yıllarda gençlerle ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. Bu durum, gençlerle ilgili çalışmaların oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Bursa Kent Konseyi'nin gençlere yönelik uzun vadeli bir odaklanmaya sahip olmadığı veya gençlerin konsey gündeminde sürekli bir yer bulamadığı düşünülebilir.

Kurumsal üyelik kararları, 2019'da 9 iken, 2020'de 1'e düşmüş, 2021'de 2, 2022'de ise 5 kararla yeniden artış göstermiştir. 2023'te ise hiç kurumsal üyelik kararı alınmamıştır. Bu dalgalanma, Bursa Kent Konseyi'nin bazı yıllarda iş birliklerini güçlendirme çabasına girdiğini gösterirken, diğer yıllarda bu alana daha az odaklandığını yansıtmaktadır. Özellikle 2022 yılında artış gösteren kurumsal üyelik kararları, bu yıl iş birliği projelerinin önem kazandığını gösterebilir. Toplantılarla ilgili kararlar, 2019'da 4, 2021'de 7, 2022'de 17 ve 2023'te 13 karar olarak artış göstermiştir. Bu kararlar, konseyin iç ve dış toplantılarının yıllara göre değiştiğini yansıtmaktadır. 2022 yılı, toplantılarla ilgili en yüksek sayıda karar alınan yıl olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, 2022'de konsey faaliyetlerinin oldukça yoğunlaştığını göstermektedir.

Konsey iç işleyiş kararları 2019'da 11, 2020'de 1, 2021'de 6, 2022'de 5 ve 2023'te 8 karar olarak dağılım göstermiştir. Konsey iç işleyişle ilgili kararların sayısında, pandeminin etkisiyle 2020 yılında ciddi bir düşüş gözlenmektedir. Ancak sonraki

yıllarda toparlanma ve artış görülmektedir. Toplumsal Etkinliklere Katılım Kararları olarak 2019'da 2 karar alınmış, sonraki yıllarda bu kategoride karar alınmamıştır. Etkinlik ve Proje Kararları olarak 2022 ve 2023 yıllarında 1 ve 3 karar ile yer alırken, diğer yıllarda bu konuda karar alınmamıştır. Toplumsal Sorunlara Yönelik Kararlar olarak ise sadece 2023 yılında 1 karar alınarak toplumsal sorunlarla ilgili çalışmalar gündeme alınmıştır.

Tablo 9: Nilüfer Kent Konseyi'nde Yıllara Göre Alınan Kararlar

Kararların Konulara Göre Dağılımı/Karar Kategorileri	**2019**	**2020**
Toplam Karar Sayısı	**114**	**40**
Kadınlarla İlgili Kararlar	9	6
Çocuklarla İlgili Kararlar	5	2
Gençlerle İlgili Kararlar	7	0
Grup Kurma Talepleriyle İlgili Kararlar	1	0
Konsey İçi Gruplaşma ve Grup Çalışması Kararları	4	1
Şikayet Dilekçelerinin Değerlendirilmesi Kararları	2	0
Topluluk Çalışmalarına Destek Kararları	7	2
Konsey İçi ve Konsey Dışı Toplantılarla İlgili Kararlar	15	2
Belediye Ziyareti ve Görüşme Kararları	1	1
Toplumsal Etkinliklere Katılım Kararları	6	1
Konsey İç İşleyişi Hakkında Kararlar	35	13
Etkinliklere Yapılan Destek Kararları	13	1
Toplumsal Sorunlara Yönelik Kararlar	3	3
Kuruluşlara Katılım Kararı	1	0
Eğitim Kararı	3	0
Etkinlik ve Proje Kararı	1	4
Kurumsal Üyelik Kaydı Kararı	1	0
Emekliler ile İlgili Kararlar	0	2
Konseye Ait Sosyal Medya ile İlgili Kararlar	0	2

Tablo 9'da görüldüğü üzere öncelikle Nilüfer Kent Konseyi, 2019 yılı itibarıyla toplam 114 karar almışken, 2020 yılında bu sayı 40'a düşmüştür. Bu düşüş, Nilüfer Kent Konseyi'nin çalışma alanlarında bir daralma veya faaliyetlerinde sınırlama yaşandığını göstermektedir. 2020 yılında yaşanan pandeminin bu daralmada etkisi olduğu söylenebilir. Kadınlarla ilgili kararlar, 2019'da 9 iken, 2020'de 6'ya düşmüştür. Bu, kadın odaklı çalışmaların sayısında azalma yaşandığını göstermektedir fakat kadınlarla ilgili kararlar toplam kararların yine de önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Çocuklarla ilgili kararlarda, 2019'da 5, 2020'de ise 2 kararın alınması çocuklara yönelik

çalışmaların da azaldığını göstermektedir. Gençlerle ilgili alınan kararlar ise 2019'da 7 iken, 2020'de hiç karar alınmamıştır. Bu durum, yine pandemi sebebiyle gençlere yönelik projelerin azaldığını gösterebilir. Emekliler ile ilgili kararlara bakıldığında, bu tür bir karar 2019'da alınmazken, 2020'de 2 karar alınmıştır. Bu artışın, toplumda yeni bir ihtiyaç olarak emekliler meclisinin konseye taşıdığı emeklilerin ihtiyaçlarından kaynaklandığı söylenebilir.

2019 yılında "Konsey İçi ve Konsey Dışı Toplantılarla İlgili Karar" sayısı 15 iken, 2020'de bu sayı 2'ye düşmüştür. Ayrıca, "Konsey İç İşleyişi Hakkında Kararlar" 2019'da 35 iken, 2020'de 13'e düşmüştür. Bu önemli düşüş, yine gündemdeki pandemi gibi sınırlayıcı etmenlerden dolayı toplantı sıklığının azalmasına veya dijital ortamda daha az karar alınmasına bağlı olduğu ifade edilebilir.

Topluluk çalışmalarına destek kararlarında 2019 yılında 7 olan karar sayısı, 2020'de 2'ye düşmüştür. Bu düşüş, topluluk çalışmalarında sınırlama yaşandığını veya destek projelerinin daha az uygulandığını gösterebilir. Etkinliklere yapılan destek 2019'da 13 iken, 2020'de 1'e düşmüştür. Benzer şekilde, toplumsal etkinliklere katılım 2019'da 6 iken, 2020'de 1'e düşmüştür. Bu tür etkinliklerin azalması, pandeminin sosyal projelere olan etkisini yansıtmaktadır. Aynı zamanda 2020'de sosyal medya ile ilgili kararların alınması, pandemi nedeniyle Nilüfer Kent Konseyi'nin artan dijitalleşmeye ayak uydurarak faaliyetlerini dijital ortamdan devam ettirerek çalışmalarını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda Nilüfer Kent Konseyi'nin, iletişimde dijital platformlara ağırlık verdiğini ve topluluk çalışmalarında dijital stratejiler geliştirdiğini düşündürmektedir.

3.7.ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.7.1. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi ile İlgili Alınan Kararların İstatistikleri

Tablo 10: Bursa Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Kararların İstatistikleri

Yıl	Toplam Karar Sayısı	Kadınlarla İlgili Kararların Sayısı	Kadınlarla İlgili Karar Yüzdesi (%)
2019	36	3	8.33%
2020	5	0	0%
2021	15	0	0%
2022	37	4	10.81%
2023	25	0	0%
TOPLAM	118	7	5.93%

Bursa Kent Konseyi'nde 2020, 2021 ve 2023'te kadınlarla ilgili karar alınmadığı görülmektedir. Bu yıllarda kadınlarla ilgili kadın meclisinin aldığı kararlar artış gösterebilecekken, pandemi döneminin yaşanması sebebiyle kadınlarla ilgili kararların daha az gündemde olduğu ve asıl gündem farklılaştığından dolayı bu konulardaki karar üretiminin aksadığı söylenebilir. 2023 yılı da kadınlarla ilgili kararların alınmadığı bir yıl olmasının yanında, bu yılda kadınlarla ilgili kararların olmamasının sebebi olarak siyasi gündemdeki değişimler ve toplumsal değişimler (deprem gerçeğinin yaşanması) konusunda öncelikli gündemler, kadınlarla ilgili konuların arka plana itildiğini gösterebilir.

Bursa Kent Konseyi'nde 2019'da toplam kararlar içinde kadınlarla ilgili alınan kararların %8.33 olması ve 2022 yılında da %10.81 olması, her iki yılda da kadınlarla alakalı kararların oran olarak düşük seviyelerde kaldığı, fakat 2022 yılında bu oranın 2019 yılına kıyasla bir miktar artmış olduğu ifade edilebilir. Bu yıllarda kadınların siyasal ve toplumsal alandaki yerini güçlendirmek için daha fazla adım atılmadığı görülmektedir. Bu noktada kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği konularının ya da kadınların ihtiyaçlarının hala öncelikli olarak öne çıkarılan konular olmadığını ortaya çıkarabilir. 2022 yılındaki kararlardaki küçük artış, kadın hakları, ihtiyaçları konusuna

dair biraz daha fazla çaba ve ilgi gösterildiğini ancak köklü bir değişiklik olmadığını gösterebilir.

Tablo 11: Nilüfer Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Kararların İstatistikleri

Yıl	Toplam Karar Sayısı	Kadınlarla İlgili Karar Sayısı	Kadınlarla İlgili Karar Yüzdesi (%)
2019	114	9	7.89%
2020	40	6	15%
TOPLAM	154	15	9.74%

Tablo 11'de Nilüfer Kent Konseyi'nin 2019 ve 2020 yıllarında aldıkları kararlardaki kadınlarla ilgili kararların oranı gösterilmektedir. Bu tabloya göre, 2019'da 114 karar alınırken, 2020'de 40'a düşmüştür. Bu azalış, konseyin ve meclislerinin çalışma ve faaliyetlerinde genel bir azalışı ifade etmektedir. Pandeminin bu döneme denk gelmesi, faaliyet ve çalışmalarda olan azalmanın sebebi olarak söylenebilir. 2019'da kadınlarla ilgili alınan kararların toplam kararlardaki payı % 7.89 iken, 2020'de bu oran %15'e yükselmiştir. Bu artış, kadınlara dair konu ve ihtiyaçlara olan farkındalığın ve önceliğin arttığını gösterebilir. Kadınlarla ilgili konularda 2020 yılında alınan kararlarda olan artış, Kadın Meclisi'nin etkinliğinin arttığı veya bu dönemde kadınlarla ilgili konuların, ihtiyaçların artmış olabileceğini gösterebilir. Verilere göre değerlendirmek gerekirse Nilüfer Kent Konseyi'nin bu yıllara göre farklı öncelikler belirlediği, kadın konu ve ihtiyaçlarına bakıldığında 2020 yılında kadın meclisi ve konsey olarak bu konulara daha fazla odaklanıldığı söylenebilir.

2019 yılında Bursa Kent Konseyi'nde kadınlarla ilgili kararlar %8.33 iken, Nilüfer Kent Konseyi'nde %7.89; 2020 yılında Bursa Kent Konseyi'nde karar alınmazken, Nilüfer Kent Konseyi'nde %15 oranındadır. Bu noktada karar oranı yüksek olan yıllarda kadın meclislerinin daha aktif bir rol oynadığı ifade edilebilir.

3.7.1.1. Zaman İçinde Etkinlik Değişimi

Bursa Kent Konseyi'nin kadınlarla ilgili karar alma oranı 2019'dan 2020'ye düşüş gösterirken, Nilüfer Kent Konseyi'nde tam tersine 2019'dan 2020'ye artış göstermiştir. Bu çerçevede Bursa Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nin etkinliğinde bir azalış veya

alınan kararlarda gündemin kadınlarla ilgili konular olmadığı veya gündemde alınan kararlarda bu konulara odaklanılmadığı eğiliminden bahsedilebilir. Buna karşılık elde edilen verilerin istatistiğine dayalı olarak Nilüfer Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nin kadınlarla ilgili konuları daha çok gündeme alarak, bu konudaki etkinliğini arttırdığı ifade edilebilir. Aynı zamanda Nilüfer Kent Konseyi'nin kadınlarla ilgili daha fazla karar alması, Nilüfer Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nin kadınlarla ilgili sorunlara, ihtiyaçlara ve her türlü konuya, bu yıllarda Bursa Kent Konseyi'ne göre daha fazla eğildiği, bu konularda daha fazla aktif olduğunu, önceliklendirdiğini gösterebilir.

3.7.1.2. Kadın Meclisi'nin Etkinliği Üzerinde Etkili Olan Faktörler

- **Politik ve Sosyal Faktörler:** Belirli yıllarda kadınlarla ilgili konularda alınan kararların artışı ve azalışı çevresel veya politik olan konularla ilişkilendirilebilir. Örnek olarak 2020 yılında pandeminin yaşanması, 2023 yılında doğal afet olan depremin yaşanması ve kadın haklarına yönelik farkındalık kampanyalarının artması verilebilir.
- **Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nde Değişiklikler:** Belirli bir süre sonunda Kent Konseyi ve Kadın Meclisi içinde yaşanan değişiklikler, üye değişimleri de kadınlarla ilgili alınan kararlarda dalgalanmaların bir sebebi olarak sayılabilir.

3.7.2. Kadınlarla İlgili Alınan Kararların Nitelikleri

3.7.2.1. Nilüfer Kent Konseyi'nin Kararları

Aşağıda kadınlarla ilgili kararlar kodlanmıştır.

Tablo 12: Nilüfer Kent Konseyi'nin Kadınlara Yönelik Kararlarının İçeriği

Karar	Kod	Tema ve Alt Tema (Kadının Güçlendirilmesi)
Kadın Meclisi Forum Çıktısının Strateji Geliştirme Müdürlüğü ile Paylaşılması	İş birliği	Kadının Güçlendirilmesi-Siyaset/Yönetişim
Mahalle Komiteleri Çalıştayına Kadın Derneği Temsilcisinin Katılımı	Katılım	Kadının Güçlendirilmesi-Siyaset/Yönetişim
Dünya Kız Çocukları Günü Etkinliği	Farkındalık	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
8 Mart Dünya Kadınlar Günü		Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal

Programı Hakkında Bilgi Verilmesi	Farkındalık	Cinsiyet Eşitliği
İstanbul Sözleşmesi Hakkında Afiş Atölyesi Yapılması	Farkındalık	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi	Farkındalık	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Kız Kardeşlik Köprüsü Projesi	Dayanışma	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Kadın Meclisi ve Diğer Gruplara Verilen İklim Adaleti Eğitimi	Eğitim	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Bilinç
Kadın Meclisi El İşi Atölyeleri	Beceri Geliştirme	Kadının Güçlendirilmesi-Ekonomik Özgürlük
El İşi-Gönüllü Sanat Atölyeleri İçin Eğitmenlerle Toplantı	Beceri Geliştirme	Kadının Güçlendirilmesi-Ekonomik Özgürlük

Tablo 12'ye göre kadınlarla ilgili kararlar niteliğine göre kodlanmıştır. Kodlar aracılığıyla, Kadın Meclisi'nin aldığı kararların hangi amaçlara yönelik olduğu daha belirgin hale gelmektedir. Bu kodlamalar, kadınlara ilişkin kararlarda özellikle siyasal katılım, toplumsal cinsiyet eşitliği, ekonomik hayatta aktif rol alma ve toplumsal bilincin artırılması gibi alanlarda etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, "temsil" ve " katılım" gibi kodlar, kadınların yerel yönetim ve topluluk süreçlerinde aktif roller üstlenmesi gerektiğinin altını çizerken; "farkındalık" ve "eğitim" kodları, toplumda cinsiyet eşitliği ve bilinç yükseltme çabalarına verilen önemi göstermektedir. Aynı zamanda " dayanışma" gibi kodlar, kadınların yalnızca bireysel değil, kolektif hareket etmelerinin de desteklendiğini, böylece dayanışma ağlarının oluştuğunu yansıtmaktadır. Tabloda Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin, kadınların güçlenmesi adına attıkları adımlar farklı boyutlarıyla gösterilmektedir.

- **Temsil ve Katılım:** Kadınların yönetişim ve yerel yönetim süreçlerinde yer almasını sağlayan kararlar, kadınların toplumsal yapıdaki yerlerini güçlendirmekte ve onların kamusal alanda ve kamusal süreçlerde daha aktif olmalarını teşvik etmektedir.

- **Farkındalık ve Eğitim:** Toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık yaratmaya yönelik kararlar, toplumun kadın hakları konusunda bilinçlenmesini sağlamakta ve kadınların kendi haklarının farkına varmalarına yardımcı olmaktadır.

- **Dayanışma ve Çevre Bilinci:** Kadınlar arasında dayanışma ve çevre bilincini artıran projeler, kadınların birbirlerine destek olarak toplumsal sorunlara daha etkin çözümler üretmelerini sağlamaktadır.
- **Ekonomik Olarak Güçlenme:** Ekonomik hayata katılımı destekleyen beceri geliştirme faaliyetleri, kadınların ekonomik bağımsızlığını kazanmalarına olanak tanımaktadır. Bu tür kararlar, kadınların kamusal alana daha aktif katılımlarını destekleyen önemli bir faktördür. Kadınların ekonomik olarak bağımsız ve güçlü olmaları, toplumsal yapıda daha görünür hale gelmelerini sağlamaktadır. Ekonomik güçlenme, sadece bireysel gelir elde etmeleri anlamına gelmemekle beraber; aynı zamanda kadınların karar alma süreçlerine katılımını, kamusal alanlarda daha fazla yer alabilmelerini ve toplumsal rollerini genişletmelerini desteklemektedir.

Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin Yürütme Kurulu'nda kabul edilen kararlarının nitelikleri ihtiyaçlar temasına göre Tablo 13'te değerlendirilmiştir.

Tablo 13: Nilüfer Kent Konseyi Kadınlara Yönelik Alınan Kararların Niteliği

Tema (İhtiyaç)	Alt-tema	Karar
Stratejik İhtiyaç	Kamusal Katılımın Arttırılması	Kadın Meclisi Forum Çıktısının Strateji Geliştirme Müdürlüğü ile Paylaşılması
		Mahalle Komiteleri Çalıştayına Kadın Derneği Temsilcisinin Katılımı
	Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi	Dünya Kız Çocukları Günü Etkinliği
		8 Mart Dünya Kadınlar Günü Programı Hakkında Bilgi Verilmesi
		İstanbul Sözleşmesi Hakkında Afiş Atölyesi Yapılması
		Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi
	Dayanışma ve Farkındalık	Kız Kardeşlik Köprüsü Projesi
Pratik İhtiyaç	Toplumsal Bilinç	Kadın Meclisi ve Diğer Gruplara Verilen İklim Adaleti Eğitimi
	Ekonomik Güçlenme ve Sosyal Destek	Kadın Meclisi El İşi Atölyeleri
		El İşi-Gönüllü Sanat Atölyeleri İçin Eğitmenlerle Toplantı

Tablo 13'te de görüldüğü üzere, Nilüfer Kent Konseyi'nde 2019-2020 yıllarında kadınlarla ilgili alınan kararlarda kadınlara yönelik stratejik ihtiyaçlara yönelik kararların daha fazla olduğu, pratik ihtiyaçlara yönelik kararların ise daha az olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Nilüfer Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nin, kadınların kamusal alana katılımlarına, toplumda bilinçlendirilme, dayanışmaya ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik kararlara imza atarak kadınlara yönelik uzun vadede etkili olabilecek kararları odağına almış olduğu söylenebilir. Pratik ihtiyaçlar kısmında ise kadınların kendi emeğine dayalı olarak kendilerini geliştirme fırsatı sağlanarak, kendi ekonomik bağımsızlıklarını sağlayabilmesi hedefi güdülmektedir.

- **Pratik ve Stratejik İhtiyaçlar:** Ulaşılan kararlar hem stratejik hem de pratik ihtiyaçlara göre uzun vadeli hedefler oluşturmaya odaklanıldığını göstermektedir. Bununla beraber pratik ihtiyaçlar, ihtiyaçlara kısa vadeli çözüm sağlarken; stratejik ihtiyaçların ise kadınların toplumsal ve kamusal alandaki bulundukları konumu güçlendirmeye yönelik uzun vadeli değişimlere bir katkı sağladığı ifade edilebilir. Bu bağlamda Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin kısa vadeli sorunlara da çözümsüz kalmadığı fakat daha geniş bir çerçevede kadınlar konusunda toplumsal dönüşümü desteklediği görülmektedir. Stratejik ihtiyaçlara yönelik kararların ağırlıkta bulunması, kadınların kamusal alanda bulunması, kamusal alana katılımını arttıracak uzun vadeli hedeflere ulaşmak istediğini işaret etmektedir.

- **Yoğunlaşılan Alt-temalar:** Kararların çoğu Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi ve pratik ihtiyaçlarda Ekonomik Güçlenme ve Sosyal Destek alt-temaları altında toplanmıştır. Bu bağlamda alınan kararların bu alt-temalarda olması, kadın meclisinin cinsiyet eşitliğini teşvik etme ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarını destekleme konusundaki hedeflerindeki kararlılığını gösterebilir.

- **Kamusal Katılımın Arttırılması:** Kadın meclisinin, kadınların yerel yönetimlerde ve kamusal alanlarda daha fazla temsil edilmeleri için çalıştay düzenlemesi, kadın derneği temsilcisinin çalıştayda yer alması veya forum çıktılarının belediyenin ilgili müdürlükleri ile paylaşılması, bu tür bir katılımı teşvik eden kararlar olarak söylenebilir. Bu konudaki kararlar, kadınların

kamusal karar alma süreçlerine katılımı ve görünürlüğünü arttırmaya yönelik stratejik bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu noktada Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin, kadınların sadece bireysel değil toplumsal düzeyde de söz sahibi olmalarını hedeflediği söylenebilir.

- **Dayanışma ve Bilinç Yükseltme:** Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi, Kız Kardeşlik Köprüsü Projesi gibi dayanışma odaklı projelerle kadınlar arasında güçlü bir bağ kurmayı ve toplumsal dayanışmayı artırmayı hedeflemektedir. Bunların yanında iklim adaleti eğitimi gibi programlarla, kadınların çevresel konularda da bilinçlenmesi amaçlanmaktadır. Bu tür dayanışma ve bilinç yükseltme faaliyetleri ile kadın meclisinin toplumsal farkındalığı artırmaya ve kadınlar arasında dayanışmayı güçlendirmeye verdiği önemi ortaya koymaktadır. Dayanışmanın ve bilinçlenmenin arttırılması ise kadınların hak taleplerinde birlikte hareket etmelerini ve toplumsal düzeyde daha güçlü bir etkiye sahip olmalarını da sağlamaktadır.
- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Farkındalık Etkinliklerinin Etkisi:** İstanbul Sözleşmesi hakkında afiş atölyeleri, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gibi etkinlikler, kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında farkındalık yaratma hedefi taşımaktadır. Bu etkinlikler, kadın meclisinin toplumda cinsiyet eşitliğini güçlendirme hedefini desteklemektedir. Bu tür eğitim ve etkinlikler hem toplumsal farkındalık oluşturarak hem kadınlar arasında dayanışmayı arttırarak hem de kadınların hakları konusunda daha bilinçli bireyler olmalarını sağlayarak önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çerçevede Nilüfer Kent Konseyi ve Kadın Meclisi'nin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kadınların güçlenmesini sağlamaya yönelik kapsamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

3.7.2.2. Bursa Kent Konseyi'nin Kararları

Tablo 14'te kadınlarla ilgili kararlar kodlanmıştır.

Tablo 14: Bursa Kent Konseyi'nin Kararlarının Kodlanması

Karar	Kod	Tema-Alt tema (Kadının Güçlendirilmesi)
Zeyniler Çalıkuşu Kadınlar Tarımsal Kalkınma Kooperatifinden Gelen Kurumsal Üyelik Taleplerinin Kabul Edilmesi	İş birliği	Kadının Güçlendirilmesi- Siyaset/Yönetişim
Kadın ve Aile Eğitim Derneği Kurumsal Üyelik Talebinin Kabul Edilmesi	İş birliği	Kadının Güçlendirilmesi- Siyaset/Yönetişim
Femin-Art Uluslararası Kadın Sanatçılar Derneği Bursa Şubesi'nin Kurumsal Üyelik Talebinin Kabul Edilmesi	İş birliği	Kadının Güçlendirilmesi- Siyaset/Yönetişim
Kadın Meclisi Meclis Seçimleri Kararı	Katılım	Kadının Güçlendirilmesi-Siyaset/Yönetişim
Kadın Meclisi'nden İnovasyon Eğitimi	Eğitim	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Bilinç
8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği	Farkındalık	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Kadınlara Afet ve İlk Yardım Eğitimi	Eğitim	Kadının Güçlendirilmesi-Toplumsal Bilinç

Tablo 14'e göre kararlar, ilgili kodlarla birleştirilmiştir. İş birliği kodlu kararlara bakıldığında, kadınların ekonomik veya sosyal iş birliklerine katılmasını desteklemektedir. Özellikle kooperatifler ve dernekler aracılığıyla, kadınların kolektif yapılar içinde yer alması ve güçlenmesi teşvik edilmiştir. Bu tür iş birlikleri, kadınların ekonomik hayata katılımlarını sağlarken, aynı zamanda onların dayanışma ağlarını genişletmekte ve toplumsal yapıda daha sağlam bir yer edinmelerine olanak tanımaktadır.

Katılım kodlu karar, kadınların Kadın Meclisi'nde doğrudan karar alma süreçlerine katılımını sağlamakla beraber, kadınların yerel yönetişimde temsilini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Kadın Meclisi'nin seçim süreci, kadınların kendi yapılarında söz sahibi olmalarına olanak tanımaktadır. Bu kararla beraber kadınların sadece temsil edilmekle kalmayıp, temsil edilen yapının yöneticileri arasında da yer almaları desteklenmektedir. Bu tür katılım kararları, kadınların toplumsal yapının daha yüksek düzeylerinde sorumluluk almasını sağlamaya yönelik yolu açmaktadır.

Eğitim kodlu kararlar, kadınların becerilerini geliştirmelerine ve hayati, pratik bilgilere sahip olmalarına katkı sağlamaktadır. İnovasyon eğitimi, kadınların ekonomik üretkenlik ve yaratıcı beceriler kazanmasını teşvik ederken, afet ve ilk yardım eğitimi,

onların güvenlik ve sağlık alanlarında bilinçlenmelerini amaçlamaktadır. Bu kararlar ile, kadınların daha donanımlı ve bilgi sahibi olmalarını sağlayarak toplumsal ve ekonomik katılım kapasitelerini arttırmak hedeflenmektedir.

Farkındalık kodlu karar ise 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği olarak toplumda kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlendirme amacını taşımaktadır. Bu karar, kadınların haklarının tanınması ve korunması için önemli bir adımı göstermektedir. Farkındalık kodlu karar, toplumu eğitmek, cinsiyet eşitliğini güçlendirmek ve kadınların haklarına dair farkındalığı artırmak için alınmıştır. Bu etkinlikler, kadınların toplumdaki görünürlüğünü artırarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılığı güçlendirmektedir.

- **İş Birliği Kodlu Kararlar: Toplumsal İş Birliğinin ve Ekonomik Güçlenmenin Desteklenmesi:** "İş birliği" kodu altında yer alan kararlar, kadınların çeşitli sosyal ve ekonomik yapılar içinde iş birliği ve dayanışma ağları oluşturmalarını teşvik etmektedir. Kooperatif üyeliği gibi girişimler, kadınların ekonomik anlamda güçlenmelerine katkı sağlayarak onları yalnızca bireysel değil, toplumsal bağlamda da desteklemektedir. Bu tür organizasyonel yapılar, kadınların kolektif eylem gücünü artırmakta ve onların toplumsal yapıda daha güçlü bir konum elde etmelerine olanak tanımaktadır.

- **Katılım Kodlu Karar: Kadınların Kamusal Alanda Temsilinin Artırılması:** Kadınların kendi yönetim yapılarında temsil edilmelerini sağlayan bu karar, kadınların yerel yönetim ve kamusal alandaki temsilini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. "Katılım" koduyla tanımlanan bu tür kararlar, kadınların karar alma süreçlerinde aktif rol almalarını ve toplumsal yapının çeşitli katmanlarında söz sahibi olmalarını teşvik etmektedir. Kadınların doğrudan temsil edildiği bu yapı, cinsiyet eşitliğine duyarlılığı artırarak hem toplumsal karar alma süreçlerinin daha kapsayıcı bir hale gelmesine, hem de yönetişim süreçlerine kadının katılımı ve karar alımını teşvik ederek katkıda bulunmaktadır.

- **Eğitim Kodlu Kararlar: Bireysel ve Toplumsal Bilinçlenme Sürecinin Desteklenmesi:** Kadınların güvenlik, sağlık ve teknoloji gibi yenilikçi düşünce konularında bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayan eğitim programları, onların toplumsal yapıdaki yerlerini daha sağlam hale getirmektedir. Afet ve ilk yardım

eğitimi gibi güvenlik konularını ele alan kararlar, kadınların yaşam koşullarına duyarlı yaklaşımlar geliştirmelerini desteklemektedir. Aynı zamanda inovasyon eğitimi, kadınların iş gücü piyasasında daha aktif olabilmeleri için stratejik bir beceri kazandırmaktadır. "Kadın-Eğitim" kodu, kadınların bireysel ve toplumsal rollerini daha bilinçli bir şekilde yerine getirmelerini destekleyen kararları kapsamaktadır.

- **Farkındalık Kodlu Karar: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Teşvik Edilmesi:** Kadın haklarının tanıtımı ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi için gerçekleştirilen etkinlikler, toplumda kadın hakları konusunda farkındalık oluşturmaktadır. Bu tür kararlar, kadınların kamusal alanda görünürlüğünü arttırırken, kadın haklarına yönelik toplumsal bilinci de güçlendirmektedir. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gibi özel günlerin anılması, bu günlerde bir farkındalık yaratılması toplumsal yapı içinde kadın haklarının önemini vurgulamakta ve toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini yaygınlaştırmaktadır.

Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin Yürütme Kurulu'nda kabul edilen kararlarının nitelikleri ihtiyaçlara göre Tablo 15'te değerlendirilmiştir.

Tablo 15: Bursa Kent Konseyi Kadınlara Yönelik Alınan Kararların Niteliği

Tema	Alt-tema	Karar
Stratejik İhtiyaç	İşbirliği	Zeyniler Çalıkuşu Kadınlar Tarımsal Kalkınma Kooperatifinden Gelen Kurumsal Üyelik Taleplerinin Kabul Edilmesi
		Kadın ve Aile Eğitim Derneği Kurumsal Üyelik Talebinin Kabul Edilmesi
		Femin-Art Uluslararası Kadın Sanatçılar Derneği Bursa Şubesi'nin Kurumsal Üyelik Talebinin Kabul Edilmesi
	Demokratik Katılım ve Temsil	Kadın Meclisi Meclis Seçimleri Kararı
	Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi	8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği
Pratik İhtiyaç	Eğitim	Kadın Meclisi'nden İnovasyon Eğitimi
	Eğitim	Kadınlara Afet ve İlk Yardım Eğitimi

- **Kurumsal İş Birlikleri ve Üyelik**: Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi, alınan kararlarda stratejik ihtiyaçlarda öne çıkmaktadır. Özellikle Kadın dernekleri, kooperatifler ve diğer kurumsal üyeliklerle yapılan iş birlikleri, üyelik kabulüyle

kadınların kamusal alanda temsili için güçlü bir zemin oluşturmaya çalışmaktadır.

- **Demokratik Katılım ve Temsil**: Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin kendi içindeki seçimleri, kadınların kendi meclislerinde aktif bir şekilde yer almasını ve yönetime katılmalarını sağlamaktadır. Bu noktada alınan kararlar kadınların kamusal temsil gücünü artıran ve karar alma mekanizmalarına dahil eden adımlar olarak değerlendirilebilir.

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi**: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliği gibi etkinlikler kadın hakları konusunda toplumsal farkındalığı artırarak cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu yönde etki yaratmaktadır. Bu tür etkinlikler, kadınların toplumsal rolüne dair bilinçlendirme sağlamasının yanında toplumun cinsiyet eşitliği konusunda eğitilmesine katkıda bulunmaktadır.

- **Eğitim ve Kapasite Geliştirme**: İnovasyon eğitimi vb. kararlar, kadınların iş gücü piyasasında yenilikçi ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirerek rekabet güçlerini arttırmaktadır. Bu türdeki eğitimler, kadınların sosyal ve ekonomik alanlarda kendilerini geliştirmeleri için stratejik bir ihtiyaç olarak değerlendirilebilir. Kadınlara yönelik afet ve ilk yardım eğitimleri, kadınların acil durumlarda hayatta kalma becerilerini geliştirmektedir. Bu tür eğitimler, kadınların kriz anlarında bilinçli ve hazırlıklı olmalarını sağlayarak pratik bir destek sağlamaktadır. Bu durumda bu karar, kadınların bilinçlendirilmesini de sağlamaktadır.

Elde edilen bulgularla, Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi kararları, kadınların toplumsal rollerini güçlendirme, ekonomik ve sanatsal alanda etkinliklerini artırma, sağlık ve güvenlik gibi pratik ihtiyaçlarını karşılama yönünde kapsamlı bir yaklaşım sergilemektedir. Stratejik ihtiyaçlara odaklanılarak kadınların uzun vadede daha güçlü ve eşit bir konuma gelmeleri hedeflenirken, pratik ihtiyaçlar kısa vadeli ve doğrudan destek sunarak yaşam koşullarını iyileştirmektedir. Bu kararlar, kadınların kamusal alanda, toplumda daha güçlü, güvenli ve temsil edilen bireyler olmalarına katkıda bulunmaktadır.

Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi, daha çok farkındalık ve dayanışma arttırma odaklı bir strateji izlerken, Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi kadınların yerel yönetimlerde ve kamusal alanlarda görünür olmalarını sağlayacak destekleyici kararlar almıştır. Her iki kent konseyi ve kadın meclisi de kadınların toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarını destekleyen tamamlayıcı bir rol üstlenmiştir ancak odaklandığı kararlar noktasında farklı odak noktalarıyla işlev görmüştür. Nilüfer Kent Konseyi farkındalığı artırarak uzun vadeli değişimi hedeflerken; Bursa Kent Konseyi kadınların temsil gücünü ve demokratik katılımını destekleyen doğrudan iş birlikleriyle güçlendirici bir katkı sağlamıştır.

3.7.3. Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Faaliyet Raporu ve Nilüfer Kent Konseyi Çalışma Raporlarının Değerlendirilmesi

3.7.3.1. Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi 2020-2022 Faaliyet Raporu

Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin faaliyet raporuna göre Tablo 16'da örnek faaliyetler temalar halinde gösterilmiştir.

Tablo 16: Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Faaliyetleri

Kategori	Toplam Faaliyet Sayısı	Yüzde (%)	Faaliyetler
Eğitim ve Bilinçlendirme	7	19.4	Kolon Kanseri Bilgilendirme Semineri Duygusal Farkındalık Semineri KADES Uygulamasının Yaygınlaştırılması Etkinliği Çocukluk Çağında Beslenme Bilgilendirme Medyada Kadına Şiddet Dili Paneli Afet ve İlk Yardım Eğitimi Kitap Tahlili Etkinliği
Kültür ve Sanat	8	22.2	2.El Sanatları Sergisi Bursa Şehir Korosu Konseri Zeytinburnu Dostluk Konseri Ulu Şehrin Ulu Kadınları Sokak Sergisi Kadın Gözüyle Kadim Şehir Bursa Projesi Huzurevi Konseri Kültür Haftası Şenlikleri El Sanatları Eğitimi
Çevre ve Sürdürülebilirlik	4	11.1	Sıfır Atık Projesi Atık Pil Projesi Hayvanları Koruma Günü Etkinliği Enerji Verimliliği Etkinliği
Kadın Hakları ve	6	16.6	Türk Medeni Kanunu Paneli

Dayanışma			8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri Kadına Şiddet Farkındalık Etkinliği Pandemide Kadın Olmak Üzerine Söyleşi Pandemi Günlerini Üreterek Değerlendiriyoruz Projesi Anneler Günü Körfez Turu
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	2	5.5	Hastanede Palyatif Bakım Günü Etkinliği Hemşirelerle Tokat Tahta Baskı Çalışması
Çocuk ve Aile	4	11.1	Çocuklara Masal Etkinliği Kadın Meclisi Çocuk Başkanını Arıyor Etkinliği Çocuklara Kitap Sevgisi Söyleşisi 23 Nisan Kadın Meclisi Çocuk Başkanını Arıyor Etkinliği
Diğer	5	13.8	Yürütme Kurulu Değerlendirme Toplantısı Oylat Gezisi Bursa Valisini Ziyaret İl Eylem Planı Toplantısı Turizm Haftası Etkinliği

Tablo 16'ya göre Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin faaliyetleri tematik olarak farklı kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Faaliyetlerin dağılımı, kadın meclisinin çeşitlilik arz eden bir yapı içinde çalıştığını ve toplumun farklı ihtiyaçlarına yanıt verdiğini göstermektedir. Kültür ve Sanat (%22,2) ile Eğitim ve Bilinçlendirme (%19,4) en yüksek oranlara sahip olup, kadın meclisinin hem sosyal katılımı teşvik ettiğini hem de bireysel farkındalığı artırmaya yönelik önemli adımlar attığını ortaya koymaktadır.

Kadın Hakları ve Dayanışma (%16,6) teması, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden etkinliklerin ağırlığını gösterirken, Çevre ve Sürdürülebilirlik (%11,1) gibi temalar kadın meclisinin çevresel sorumluluk alanındaki katkılarını yansıtmaktadır. Ayrıca, Çocuk ve Aile (%11,1) teması, kadınların aile içi rolünü desteklerken, çocuk odaklı etkinliklerle toplumsal dayanışmayı pekiştirdiğini göstermektedir.

Bununla birlikte, Sağlık ve Sosyal Hizmetler (%5,5) daha düşük bir oranla temsil edilmiştir; ancak bu durum, sağlıkla ilgili spesifik ihtiyaçların daha sınırlı bir kapsamda ele alındığını gösterebilir. Diğer (%13,8) kategorisi ise genel yönetişim süreçlerine ve konseyin işleyişine yönelik faaliyetlerin mevcudiyetini vurgulamaktadır.

Bu dağılım, Kadın Meclisinin toplumsal sorunlara duyarlılık gösterdiğini, bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik çeşitli alanlarda çalışmalar yaptığını ve yerel yönetim süreçlerine aktif katkıda bulunduğunu kanıtlamaktadır.

3.7.3.2. Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 Çalışma Raporu

Nilüfer Kent Konseyi 2019-2021 yılları arasındaki çalışma raporu değerlendirilerek bazı verilere ulaşılmıştır. Tüm yıllar toplamı 284 olup, Tablo 17'de yapılan çalışmaları tematik istatistikleri gösterilmiştir.

Tablo 17: Tüm Yılların Toplam Faaliyet Sayısı ve Oranları

Kategori	Toplam Faaliyet Sayısı	Yüzdelik Oranı (%)
Çevre ve Doğa Koruma	47	16.55
Kadınlarla İlgili Faaliyetler	55	19.37
Gençlik Çalışmaları	32	11.27
Çocuklarla İlgili Çalışmalar	28	9.86
Sosyal Yardım ve Dayanışma	30	10.56
Eğitim ve Kültür	57	20.07
Toplumsal Eşitlik ve Haklar	35	12.32

Tablo 17'ye göre Nilüfer Kent Konseyi'nin faaliyetleri, toplumun farklı kesimlerine yönelik kapsamlı bir hizmet sunumunu ortaya koymaktadır. Toplam faaliyetlerin %20.07'sini oluşturan eğitim ve kültür çalışmaları, bireylerin sosyokültürel gelişimini destekleyen etkinlikleri ile öne çıkmaktadır. Kadınlarla ilgili faaliyetler, %19.37 oranında bir paya sahip olup toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik önemli girişimleri içermektedir. Çevre ve doğa koruma çalışmaları ise %16.55 oranıyla sürdürülebilirlik ve çevresel farkındalığı artırmayı hedeflemektedir. Toplumsal eşitlik ve haklar kategorisi, %12.32 oranıyla dezavantajlı grupların toplumsal katılımını artırmayı amaçlayan projelerle dikkat çekmektedir. Gençlik ve çocuk çalışmaları, toplamda %21.13 oranında bir dağılıma sahiptir ve bu alanlar geleceğe yapılan yatırımlar olarak değerlendirilebilir. Sosyal yardım ve dayanışma faaliyetleri ise %10.56 oranında temsil edilmekte ve özellikle kriz dönemlerinde toplumun temel ihtiyaçlarına yanıt veren bir alan olarak öne çıkmaktadır. Faaliyetlerin bu dağılımı, konseye duyulan toplumsal ihtiyacı ve konseye bağlı birimlerin geniş bir toplumsal katılımı teşvik etme kapasitesini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, çocuklar ve gençlere yönelik çalışmaların payının artırılması, geleceğe yönelik daha etkili bir stratejik yönelimi mümkün kılabilir.

Tablo 18:Yıllık Faaliyet Tablosu

Faaliyet Kategorisi	2019	2020	2021
Çevre ve Doğa Koruma	20 (21.05%)	15 (16.67%)	22 (22.22%)
Kadınlarla İlgili Faaliyetler	18 (18.95%)	20 (22.22%)	17 (17.17%)
Gençlik Çalışmaları	15 (15.79%)	14 (15.56%)	16 (16.16%)
Çocuklarla İlgili Çalışmalar	12 (12.63%)	10 (11.11%)	11 (11.11%)
Sosyal Yardım ve Dayanışma	10 (10.53%)	12 (13.33%)	15 (15.15%)
Eğitim ve Kültür	20 (21.05%)	14 (15.56%)	23 (23.23%)
Toplumsal Eşitlik ve Haklar	15 (15.79%)	15 (16.67%)	18 (18.18%)
Toplam Faaliyet Sayısı	95	90	99

Tablo 18'e göre; 2019'da toplam faaliyetlerin %21.05'ini oluşturan çevre çalışmaları, 2020 yılında %16.67'ye gerilemiştir. Bu düşüş, pandemi etkisiyle çevre odaklı saha çalışmalarının kısıtlanmasından kaynaklanmış olabilir. 2021'de %22.22'ye çıkarak önceki yıllara kıyasla en yüksek oranına ulaşmıştır. Bu artış, çevre bilinci çalışmalarına olan ilginin artması ve sahada yeniden aktif olunmasıyla ilişkilendirilebilir.

Kadınlarla ilgili çalışmalar 2020 yılında %22.22 ile büyük bir orana ulaşmıştır. Kadına yönelik şiddetle mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları ve kadın istihdamını destekleyen projeler bu yükselişi açıklamaktadır. 2021 yılında bu oran %17.17'ye düşse de faaliyet sayısı 2019'a göre daha yüksektir. Bu oranlar Nilüfer Kent Konseyi içinde kadınlarla ilgili çalışmalara önem verildiğini ve Kadın Meclisi'nin kadınlarla ilgili çalışmalarda konsey içinde aktif olarak çalışmalar yaptığını göstermektedir.

Gençlik çalışmaları, 2019 yılında toplam faaliyetlerin %15.79'unu oluştururken, 2020 yılında %15.56'ya düşmüştür. 2021'de ise %16.16 ile yeniden toparlanmıştır. Toplam faaliyetler arasında payının diğer kategorilere göre düşük kalması, bu alanda daha fazla girişime ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir.

Çocuk çalışmaları, 2019'da %12.63 ile önemli bir orana sahiptir. 2020'de bu oran %11.11'e gerilemiş, 2021'de ise sabit kalmıştır. Çocuk temalı projelerin yıllık değişiminde istikrar olmasına rağmen, bu kategorinin daha geniş çaplı projelerle desteklenmesi gereklidir.

Sosyal yardım ve dayanışma faaliyetleri, 2019'da %10.53 ile pandemi öncesi dönemde sınırlı bir yer tutmuştur. 2020 yılında bu oran %13.33'e yükselmiştir. 2021'de ise %15.15 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu artış, pandeminin getirdiği sosyal zorluklara karşı duyarlılık ve dayanışma ihtiyacının bir yansıması olarak ifade edilebilir.

Eğitim ve kültür çalışmaları, her yıl en yüksek faaliyet oranlarından birini temsil etmektedir. 2019'da %21.05 olan bu oran, 2020'de %15.56'ya düşmüş ancak 2021'de %23.23 ile zirveye çıkmıştır. Bu kategori, konseyin uzun vadeli toplumsal gelişim hedefleri açısından kritik öneme sahiptir.

2019 ve 2020 yıllarında %15.79 ve %16.67 ile benzer oranlarda yer alan '' Toplumsal Eşitlik ve Haklar'' kategorisi, 2021'de %18.18'e yükselmiştir. Bu yükseliş, dezavantajlı grupların haklarına yönelik projelerin kapsamının genişletildiğini ve çeşitlendirildiğini göstermektedir.

Genel olarak 2020 yılı pandemi etkisi, faaliyet sayılarında genel bir düşüşe ve saha çalışması gerektiren kategorilerde (Çevre ve Gençlik Çalışmaları gibi) azalmaya yol açmıştır. 2021 yılında, özellikle Eğitim ve Kültür ile Çevre faaliyetlerinde belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu artış, pandemi sonrası dönemde toplumsal ihtiyaçlara verilen yanıtın güçlendiğini göstermektedir. Eğitim ve Kültür ile Kadınlarla İlgili Faaliyetler, her üç yılda da konseyin öncelikli odak noktaları olarak öne çıkmıştır. Gençlik ve çocuk temalı çalışmalar ise diğer kategorilere kıyasla daha düşük oranlarda kalmıştır.

Tablo 19:Nilüfer Kent Konseyi Faaliyetleri Tablosu

Kategori	Alt-tema	Faaliyetler
Çevre ve Doğa Koruma	Atık Yönetimi Kampanyaları	Geri dönüşüm bilgilendirme seminerleri, evsel atık toplama etkinlikleri, sıfır atık farkındalık çalışmaları
	Ağaçlandırma Projeleri	Fidan dikim kampanyaları, yerel park ağaçlandırmaları, okul bahçelerine ağaç dikimi
Kadınlarla İlgili Faaliyetler	Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele	Şiddete karşı farkındalık çalışmaları, İstanbul Sözleşmesi destek kampanyaları
	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimleri	Eşitlik temalı seminerler, kadın liderliği çalıştayları, iş yaşamında eşitlik farkındalık eğitimleri
Gençlik Çalışmaları	Gençlik Festivalleri	Gençlik şenlikleri, açık hava konserleri, genç girişimcilik günleri

	Yaratıcı Yazma Atölyeleri	Hikâye yazma etkinlikleri, şiir atölyeleri, yaratıcı ifade çalışmaları
Çocuklarla İlgili Çalışmalar	Yaratıcı Çocuk Eğitimleri	Çocuklara yönelik STEM etkinlikleri, doğa temalı sanat çalışmaları
	Çocuklara Yönelik Sanat Atölyeleri	Resim yapma atölyeleri, seramik çalışmaları, tiyatro etkinlikleri
Sosyal Yardım ve Dayanışma	Pandemi Yardımları	İhtiyaç sahiplerine maske ve dezenfektan dağıtımı, gıda paket yardımları
	Kırtasiye ve Gıda Yardımları	Eğitim destek projeleri, ailelere kırtasiye yardım kampanyaları
Eğitim ve Kültür	Sanat ve Kültür Etkinlikleri	Resim sergileri, halk oyunları gösterileri, edebiyat günleri
	Okuma Grupları	Kitap okuma ve tartışma etkinlikleri, yazarlarla söyleşi programları
Toplumsal Eşitlik ve Haklar	Engelli Hakları Farkındalık	Engelli bireylerin istihdamı hakkında paneller, erişilebilirlik temalı seminerler
	Göçmen Hakları Çalışmaları	Göçmen topluluklara yönelik sosyal entegrasyon projeleri, dil öğrenim atölyeleri

Tablo 19'da belirtildiği üzere tematik kategoriler ve alt temalarla birlikte somut faaliyet örneklerini içermektedir. Faaliyetler, temaların somut çıktılarının anlaşılmasını kolaylaştırmak için detaylandırılmıştır. Bu tabloya göre, Nilüfer Kent Konseyi'nin faaliyetleri, toplumsal ihtiyaçlara yönelik kapsamlı bir yaklaşım sergilemekte ve geniş bir yelpazede toplumsal fayda sağlamayı hedeflemektedir. Tematik ve alt tematik düzeyde yapılan bu çalışmalar, konseyin toplumsal kapsayıcılık, çevresel sürdürülebilirlik, kültürel gelişim ve sosyal dayanışma alanlarındaki hassasiyetlerini ortaya koymaktadır.

Çevre ve Doğa Koruma kategorisinde, atık yönetimi kampanyaları ve ağaçlandırma projeleri dikkat çekmektedir. Bu faaliyetler, çevre bilincini arttırmak ve ekolojik sürdürülebilirliğe katkıda bulunmak amacıyla ortaya çıkarılmıştır. Geri dönüşüm farkındalık seminerleri ve ağaç dikim etkinlikleri, yerel halkın aktif katılımını teşvik eden uygulamalar arasında yer almaktadır.

Kadınlarla İlgili Faaliyetler, toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeyi ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi öncelikli bir alan olarak ele almaktadır. İstanbul Sözleşmesi'ni destekleme kampanyaları ve toplumsal farkındalık seminerleri, bu kategorinin etkili örnekleri olarak öne çıkmaktadır. Kadınların ekonomik, sosyal ve kültürel güçlenmesine

yönelik bu tür faaliyetler, konseyin toplumsal eşitlik hedeflerine verdiği önemi göstermektedir.

Gençlik ve Çocuk Çalışmaları, genç bireylerin ve çocukların yaratıcılığını, eğitsel gelişimini ve sosyal katılımını teşvik etmeye odaklanmaktadır. Gençlik festivalleri ve yaratıcı yazma atölyeleri, gençlerin sosyal etkileşimini artırmayı hedeflerken; çocuklara yönelik sanat atölyeleri çocukların yaratıcı ve analitik düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ancak bu kategorilerin toplam faaliyet içindeki payının diğer temalara göre daha sınırlı olduğu gözlemlenmiştir.

Sosyal Yardım ve Dayanışma kategorisinde, pandemi sürecinde gerçekleştirilen yardım çalışmaları öne çıkmaktadır. İhtiyaç sahiplerine yönelik maske, dezenfektan ve temel gıda yardımları, toplumsal dayanışma ruhunu güçlendiren etkinliklerdir. Ayrıca, eğitim destek kampanyaları ve kırtasiye yardımları, eğitimde fırsat eşitliğini destekleyici bir rol üstlenmiştir.

Eğitim ve Kültür kategorisi, konseye katılımı artırmaya yönelik en önemli alanlardan biridir. Sanat ve kültür etkinlikleri ile okuma grupları, bireylerin sosyokültürel gelişimini desteklerken, toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren bir platform sunmaktadır.

Toplumsal Eşitlik ve Haklar kategorisi, engelli bireylerin haklarına yönelik farkındalık çalışmaları ve göçmenlerin sosyal entegrasyonuna yönelik projelerle çeşitliliği desteklemektedir. Bu çalışmalar, toplumsal kapsayıcılık ve eşitlik hedeflerine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Genel olarak Nilüfer Kent Konseyi'nin faaliyetleri, tematik açıdan dengeli bir dağılıma sahiptir ve yerel düzeyde sosyal, kültürel ve çevresel hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte, gençlik ve çocuk çalışmaları gibi bazı kategorilerde daha geniş kapsamlı projelere ihtiyaç olduğu görülmektedir. Kadın ve çevre odaklı faaliyetlerin öncelikli bir yer tutması, konseyin toplumsal dönüşüm ve sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Tüm bu verilerin devamında, Nilüfer Kent Konseyi'nde kadınlarla ilgili faaliyetler ile Kadın Meclisi'nin etkinliğinin öğrenilmesi açısından Tablo 20'de kadınlarla ilgili faaliyetler yıllara göre istatistik olarak gösterilmiştir.

Tablo 20: Kadınlarla İlgili Faaliyetlerin Yıllara Göre Toplam Faaliyetlere Oranı

Yıl	Kadınlarla İlgili Faaliyetler	Toplam Faaliyet Sayısı	Oran (%)
2019	18	95	18.95%
2020	20	90	22.22%
2021	17	99	17.17%
Toplam	**55**	**284**	**19.36%**

Tablo 20'de Nilüfer Kent Konseyi'nin kadınlarla ilgili faaliyetleri, yıllar içinde toplam faaliyetler arasında belirgin bir ağırlık taşımaktadır. 2019 yılı kadınlarla ilgili faaliyetlerin toplam faaliyetler içindeki oranı %18.95 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, konseyin kadınlara yönelik çalışmalarda istikrarlı bir başlangıç yaptığını göstermektedir. 2020 yılı, pandemi koşullarına rağmen kadınlarla ilgili faaliyetlerin arttığı bir dönem olmuştur. Faaliyet oranı %22.22'ye yükselerek kadınlara yönelik çalışmaların konseyin öncelikleri arasında yer aldığını göstermiştir. Bu artış, pandemi sürecinde kadınların yaşadığı zorluklara karşı farkındalık oluşturma çabasıyla ilişkilendirilebilir. 2021 yılı, toplam faaliyet sayısındaki artışa rağmen, kadınlarla ilgili faaliyetlerin oranında bir düşüş yaşanmıştır (%17.17). Bu düşüş, diğer temalara verilen ağırlıkla açıklanabilir.

Genel olarak kadınlarla ilgili faaliyetlerin toplam faaliyetlere oranı, konseyin toplumsal cinsiyet eşitliğine olan bağlılığını açıkça göstermektedir. Gelecek dönemlerde, kadın odaklı projelerin daha geniş çaplı planlanması ve etkinliğinin arttırılmasıyla bu alandaki katkılar güçlendirilebilir.

Tablo 21: Kadınlarla İlgili Faaliyetler -Yıllara Göre Dağılım

Kategori	2019	2020	2021
Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele	5	6	4
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimleri	4	5	4
Kadın İstihdamını Destekleme	3	4	4
Kadın Liderliği Çalışmaları	3	3	3
Farkındalık Kampanyaları	3	2	2

Tablo 21'de kadınlarla ilgili faaliyetleri temalara ayırarak her yıl için faaliyet sayısını göstermektedir. Tabloya göre Nilüfer Kent Konseyi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesine yönelik çalışmalarında istikrarlı bir çaba sergilediğini göstermektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele, şiddet farkındalık seminerleri ve hukuki destek faaliyetleriyle öne çıkmış, özellikle 2020 yılında bu alanda artış gözlenmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri hem seminerler hem de çalıştaylarla her yıl düzenli bir şekilde gerçekleştirilmiş ve kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Kadın istihdamını destekleme projeleri ise özellikle girişimcilik eğitimleri ve istihdam odaklı projelerle kadınların ekonomik bağımsızlığını teşvik etmiştir. Bununla birlikte, kadın kooperatiflerini destekleme gibi potansiyel alanlarda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Kadın liderliği çalışmaları, liderlik seminerleri ve rol model programları ile genç kadınlara ilham kaynağı olurken, bu faaliyetlerin sınırlı sayıda kalması gelecekte arttırılması gereken bir alan olarak dikkat çekmektedir. Farkındalık kampanyaları, kadın sağlığı ve toplumsal eşitlik temalarında toplumun geniş kesimlerine ulaşmayı hedeflemiş ancak faaliyet sayısı açısından diğer temalara kıyasla daha düşük düzeyde kalmıştır. Genel olarak, pandemi döneminde birçok temada artış gözlenmiş ve kadınlarla ilgili çalışmalara duyulan ihtiyacın altı çizilmiştir. Ancak 2021 yılında bazı kategorilerde azalma olması, belirli temaların daha güçlü bir şekilde desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu veriler, kadın hakları ve eşitlik konularının toplumun değişen ihtiyaçlarına göre şekillendiğini ve kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel güçlenmesine yönelik uzun vadeli bir strateji oluşturulmasının önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 22:Nilüfer Kent Konseyi Kadınlarla İlgili Faaliyetler

Kategori	Tema	Faaliyet
Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele	Şiddet Farkındalık Seminerleri	Yerel yönetimlerle düzenlenen farkındalık seminerleri, "Kadına Şiddet Hayır" kampanyası, tiyatro gösterimleri
	Hukuki Destek ve Danışmanlık	Şiddet mağdurlarına ücretsiz hukuki destek, barolarla ortak danışma hatları, birebir destek çalışmaları
	Psikolojik Destek Programları	Kadın sığınma evlerindeki bireylere terapi desteği, kriz merkezlerinde grup çalışmaları
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimleri	Eğitim Seminerleri	Toplumda cinsiyet eşitliğini teşvik eden interaktif eğitimler, okullarda bilinçlendirme çalışmaları
	Çalıştaylar	Kadınların güçlenmesi temalı çalıştaylar, gençlere yönelik kariyer planlama seminerleri
Kadın İstihdamını Destekleme	İstihdam Projeleri	Yerel işletmelerle iş birliği, kadın istihdamını artırmaya yönelik proje yönetimi eğitimleri
	Girişimcilik Eğitimleri	Finansal okuryazarlık eğitimleri, iş planı hazırlama atölyeleri
	Kadın Kooperatifleri Destekleme	Kooperatif kurma rehberliği, ürün pazarlama eğitimleri, yerel üretimin artırılmasına yönelik çalışmalar
	Kırsal Kadın Destek Projeleri	Tarımsal üretim desteği projeleri, kırsal bölgelerde kadınlara yönelik gelir artırma çalışmaları
Kadın Liderliği Çalışmaları	Kadın Liderlik Seminerleri	Lider kadınlarla söyleşiler, başarı hikayeleri paylaşımları
	Rol Model Programları	Lise ve üniversite öğrencilerine yönelik başarılı kadın rol modelleriyle etkinlikler
Farkındalık Kampanyaları	Toplumda Eşitlik Kampanyaları	"Eşitlik Herkes İçindir" kampanyası, mahalle stantları, sosyal medya afiş çalışmaları
	Kadın Sağlığı Bilinçlendirme	Meme kanseri farkındalık yürüyüşleri, üreme sağlığı üzerine sağlık seminerleri

Tablo 22'de Nilüfer Kent Konseyi'nin kadınlarla ilgili faaliyetlerinin tematik çeşitliliğini ve bu faaliyetlerin toplumsal fayda sağlama potansiyelini ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele, farkındalık seminerleri, hukuki destek ve psikolojik destek programlarıyla kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Şiddet farkındalığını artırmaya yönelik etkinlikler, toplumun geniş bir kesimine ulaşmayı hedeflerken, hukuki ve psikolojik destek hizmetleri, bireysel ihtiyaçlara yanıt verme kapasitesini göstermektedir. Bu tema, kadınların temel haklarına erişimini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri, eğitim seminerleri ve çalıştaylarla kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda güçlenmesine odaklanmıştır. Bu faaliyetler, özellikle genç kadınlara yönelik kariyer planlama ve liderlik temalı çalıştaylarla desteklenmiştir.

Kadın istihdamını destekleme, girişimcilik eğitimleri, istihdam projeleri ve kadın kooperatifleri destekleme faaliyetleri ile kadınların ekonomik bağımsızlığını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Girişimcilik odaklı eğitimler, kadınlara finansal okuryazarlık kazandırırken, istihdam projeleri yerel ekonomiyi güçlendirmeye yönelik somut adımlar içermektedir. Kadın kooperatiflerine verilen destek, kırsal kadınların ekonomik hayata katılımını artırma potansiyeli taşımaktadır ve bu tür projelerin genişletilmesi toplumsal faydayı arttıracaktır.

Kadın liderliği çalışmaları, liderlik seminerleri ve rol model programları aracılığıyla kadınların liderlik pozisyonlarında güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Lider kadınlarla söyleşi ve başarı hikayelerinin paylaşımı, özellikle genç kadınlar için ilham verici bir etkisi olan faaliyetler arasında yer almaktadır. Ancak bu kategoride faaliyet sayısının sınırlı kalması, kadın liderliği çalışmalarının daha fazla gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Farkındalık kampanyaları, toplumsal eşitlik ve kadın sağlığı gibi kritik alanlarda farkındalık yaratmayı hedeflemiştir. Özellikle, "Eşitlik Herkes İçindir" kampanyası ve meme kanseri farkındalık yürüyüşleri gibi etkinlikler, toplumun geniş bir kesimine ulaşma çabasını yansıtmaktadır. Bununla birlikte, bu temanın yıllık faaliyet yoğunluğunun düşük kalması, daha geniş kapsamlı kampanyalara olan ihtiyacı göstermektedir.

Genel olarak tablodaki veriler, kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda güçlenmesine yönelik çeşitlendirilmiş bir çerçeve sunmaktadır. Ancak belirli temalarda faaliyetlerin sınırlı sayıda kalması, bazı alanlarda daha stratejik bir odaklanma gerektiğini göstermektedir. Kadınların güçlenmesine yönelik çalışmaların etki alanını genişletmek için daha bütüncül ve kapsayıcı projelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda, mevcut faaliyetlerin hem sayısal hem de niteliksel olarak artırılması, konseyin toplumsal eşitlik hedeflerine daha güçlü bir katkı sağlayacaktır.

SONUÇ

Kent konseyleri, yerel yönetimlerin demokratikleşme sürecinde önemli rol oynayan, bu süreci güçlendiren, katılımcılığı destekleyen, farklı toplumsal grupların yerel yönetim süreçlerine dahil olmasını sağlayan önemli yapılar arasında yer almaktadır. Demokratik bir yönetişim yaklaşımı çerçevesinde oluşturulmuş ve yönetişimin uygulanışında aracı yapılar olan kent konseyleri, vatandaşların yerel düzeydeki karar alma süreçlerine doğrudan katılımını sağlamakta ve böylece toplumsal taleplerin yerel yönetim politikalarına yansımasına olanak tanımaktadır. Kadın meclisleri ise, kent konseyleri bünyesinde oluşturulmuş olan, kadınların yerel yönetim süreçlerine aktif olarak katılımını sağlayan ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeyi amaçlayan yapılar olarak öne çıkmaktadır. Bu meclisler, kadınların ekonomik, sosyal ve siyasal alandaki ihtiyaçlarını gündeme taşıyan bir platform sunmaktadır. Kadın meclisleri, kadınların yerel düzeyde alınan kararların bir parçası olmasını teşvik ederken, aynı zamanda kadınların kamusal alanda daha görünür hale gelmesini ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin yerelde güçlenmesini sağlamaktadır.

Bu kapsamda çalışma, kadın meclislerinin kent konseyleri içindeki aktiflik düzeyini, temsillerini ve toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarına yönelik katkılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, kadınların yerel yönetim süreçlerine katılımının yönetişim, sürdürülebilir kent yönetimi ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramları çerçevesinde toplumsal bir değişime nasıl katkıda bulunduğunu göstermeyi hedeflemiştir. Kadının yerel siyasetteki rolünü feminist bir perspektiften ele alan bu araştırma, kadınların kamusal alanlardaki temsilini ve demokratik süreçlerdeki katılımını artırmayı amaçlayan kadın meclislerinin önemini ortaya koymaktadır.

Kadınların yerel yönetimde yer alması, yönetişim ilkeleri doğrultusunda demokratik katılımı güçlendirmekte ve kent konseylerinin sürdürülebilir bir kent yönetimi için daha kapsayıcı bir yapıya sahip olmasını sağlamaktadır. Kadınların pratik ihtiyaçları, özellikle güvenlik, barınma, sağlık hizmetlerine erişim gibi alanlarda somutlaşmakta olup, bu ihtiyaçların karşılanması kadınların yerel yönetimle daha yakın bir bağ kurmalarına katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda kadın meclislerinin, kadınların kent içinde daha rahat ve güvenli bir yaşam sürmelerini sağladığı görülmektedir. Diğer yandan stratejik ihtiyaçlar, kadınların yerel düzeyde temsilini arttırarak toplumsal

cinsiyet eşitliğine ulaşmayı hedeflemektedir. Nilüfer Kent Konseyi örneğinde, kadın temsiline yönelik karar oranının 2019'dan 2020'ye artış göstermesi, kadınların kamusal alanda görünürlüğünü arttırma hedefinin sürdüğünü göstermektedir.

Bu çalışma, toplumsal cinsiyet teorisi çerçevesinde kadın meclislerinin kent konseyleri içindeki rolünü vurgulayarak literatüre katkıda bulunmaktadır. Kadınların, kent konseylerinde aktif bir şekilde yer alarak kent yönetimine katılım sağlaması, onların toplum içinde daha güçlü bir konum edinmelerine katkıda bulunmaktadır. Kent konseyleri içindeki kadın meclislerinin çalışmaları, kadınların yalnızca bireysel ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı dönüştürmeye yönelik stratejik taleplerini de ele almaktadır. Kadın meclislerinin yıllara göre artan veya azalan karar alma oranları, bu meclislerin kadınların pratik ve stratejik ihtiyaçlarına karşı farklı düzeylerde yanıt verdiğini göstermektedir. Bu, kent konseylerinin kadınlar için daha kapsayıcı bir yapıya sahip olmasına katkı sağlamaktadır.

Kadın meclislerinin yerel yönetim süreçlerine katılımı, sürdürülebilir kent yönetimi hedefleri doğrultusunda kent konseylerini daha demokratik ve kapsayıcı yapılar haline getirmektedir. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi kadın meclislerinin aldığı kararlar, gerçekleştirdiği faaliyetler kadınların toplum içinde daha güçlü bir konuma gelmesine, toplumsal cinsiyet eşitliği doğrultusunda yerel yönetim süreçlerine katılmasına ve kent yönetiminin demokratik bir zeminde gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Çalışmanın bulguları, kadın meclislerinin, kadınların yerel yönetim ve karar alma süreçlerine doğrudan katılımını sağladığını ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin gelişmesi için sürdürülebilir bir zemin oluşturduğunu göstermektedir. Aynı zamanda kadın meclislerinin kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine önemli bir katkı sunduğunu ve kadınların yerel siyasetteki temsilinin artırılmasına olanak tanıdığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, kadın meclislerinin kent konseyleri içinde temsili ve aktifliği, demokratik bir yerel yönetim sağlama adına kritik bir öneme sahiptir. Çalışma, yerel yönetim süreçlerine kadınların katılımının güçlendirilmesi gerektiğine işaret ederek, gelecekte bu alanda yapılacak araştırmalar için zemin hazırlamaktadır. Özellikle kadın meclislerinin karar alma süreçlerindeki temsilinin artırılması, sürdürülebilir bir yerel demokrasi ve kapsayıcı bir kent yönetimi için büyük önem taşımaktadır.

Kadın meclislerinin temsili, kadınların yerel yönetim süreçlerinde karar alma mekanizmalarındaki varlığını göstermektedir. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi'nin yıllara göre kadınlarla ilgili aldığı kararların oranına bakıldığında, kadın meclislerinin temsili hakkında bazı farklılıklar gözlemlenmiştir. Örneğin, Nilüfer Kent Konseyi verilerinde 2019 yılı itibarıyla toplamda 114 karar alınmış ve bu kararların 9'u doğrudan kadınlarla ilgili olmuştur. Nilüfer Kent Konseyi'nin bu veriyle, kadın meclisinin konsey içinde kadınlara dair konuları belirli bir ağırlıkla gündeme aldığını göstermektedir ancak aynı yıl içinde kadınlarla ilgili alınan karar oranı toplam karar sayısına kıyasla nispeten düşük kalmıştır. Bu durum, Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin kent konseyinin genel işleyişine katılımda belirli bir ağırlık taşımasına rağmen, kadın temsilini daha da güçlendirmek için ek desteklere ihtiyaç duyabileceğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda Bursa Kent Konseyi'nin kadınlarla ilgili kararlarının oranı 2019'da %8.33 iken, 2020,2021 ve 2023'te karar alınmayıp, 2022'de alınan kararlarda %10.81 oranında bir artış yaşanmıştır. Bursa Kent Konseyi kadın meclisi faaliyet raporunda kadın meclisinin gerçekleştirdiği faaliyetler kadınların toplumsal yaşamda güçlenmesi, haklarının korunması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması konularında önemli katkılar sunduğunu göstermektedir; ancak faaliyetlerin etkisinin arttırılması için kırsal bölgelerdeki kadınlara yönelik çalışmaların genişletilmesi ve sürekliliğin sağlanması gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Bursa Kent Konseyi kadın meclisi faaliyet raporundaki faaliyetler, kadın meclisinin çok yönlü ve etkin bir yapıya sahip olduğunu ve meclisin yalnızca kadınların ihtiyaçlarına değil, aynı zamanda toplumsal gelişime katkıda bulunan çeşitli alanlarda da aktif rol aldığını göstermektedir.

Nilüfer Kent Konseyi verilerine bakıldığında, kadınlara yönelik karar oranının 2019'dan 2020'ye artış göstermesi, Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin kadın temsilini güçlendirme ve toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini daha aktif bir şekilde destekleme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Örneğin, 2019'da Nilüfer Kent Konseyi'nde kadınlarla ilgili toplam 9 karar alınmışken, 2020 yılında kadınlarla ilgili 6 karar alınmıştır. Toplam kararlara göre alınan kararlarda oransal artış yaşanmıştır. Bu artış, Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin kent konseyindeki kadın temsilini artırmaya yönelik daha güçlü bir irade sergilediğini ve kadın meclisinin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine daha fazla katkı sunduğunu göstermektedir.

Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisi toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen kararlarda daha fazla inisiyatif almıştır. Özellikle 2020 yılında kadınlara yönelik alınan karar sayısındaki artış, Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin kent konseyindeki etkinliğini artırmakla kalmamış, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik daha geniş bir çerçeve sunmuştur. Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin, kadınların kamusal alanda daha fazla görünürlük kazanması ve temsil edilmesi gibi stratejik hedeflere yönelik kararlara ağırlık vermesi, kadınların toplumsal yapıda daha güçlü bir pozisyona gelmesi için daha fazla çaba gösterdiğini göstermektedir. Nilüfer Kent Konseyi çalışma raporuna göre ise, toplam faaliyetler arasında kadınlarla ilgili faaliyetlerin oranı oldukça yüksek olup, bu oran yıllara göre %18 ile %22 arasında değişmektedir. Kadın sağlığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ise en yoğun işlenen temalar arasında yer almaktadır.

Her iki kadın meclisinin de kent konseyleri içinde kadınların temsilini artırma, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunma ve kadınların pratik ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirme yönünde çaba sarf ettiğini göstermektedir ancak Nilüfer Kent Konseyi kadın meclisinin kadın temsilini artırma, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etme ve stratejik ihtiyaçlara yönelik kararlar alma konusunda Bursa Kent Konseyi'ne göre daha etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Bu karşılaştırma, Nilüfer Kent Konseyi ve Bursa Kent Konseyi kadın meclislerinin toplumsal cinsiyet eşitliği yolunda önemli katkılar sunduğunu ve kent konseyleri içindeki kadın temsilini desteklediğini ortaya koymaktadır ancak kadınların stratejik ihtiyaçlarının karşılanması noktasında meclisler arası farklılıkların giderilmesi ve her iki konseyde de toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerinin daha etkili bir şekilde desteklenmesi için ek stratejik önlemler alınması gerektiği sonucuna varılabilir.

Nilüfer Kent Konseyi ve Bursa Kent Konseyi içinde kadın meclislerinin ağırlığı, temsili ve aktifliği, kadınların yerel yönetim süreçlerinde görünürlüğünü ve etkinliğini artıran temel unsurlardır. Her iki konseyde de kadın meclisleri, kent konseylerinin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine yönelik katkı sunmalarını sağlamaktadır. Kadın meclislerinin temsil oranları, kadınların yerel yönetimdeki varlığını güçlendirirken; alınan kararlar, kadın meclislerinin aktifliğini göstermektedir. Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi verilerine bakıldığında, kadın meclislerinin yıllara göre değişen ancak genel anlamda etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Bu etkinlik, alınan kararlar

bağlamında kadınların gündelik yaşama dair pratik ihtiyaçlarının karşılanmasından toplumsal cinsiyet eşitliği gibi stratejik hedeflere yönelik çalışmalarına kadar uzanmaktadır.

Kadın meclislerinin aktifliği ise, yıllara göre alınan kadınlarla ilgili kararların oranı ve kapsamıyla kendini göstermektedir. Örneğin, Nilüfer Kent Konseyi'nin kadınlara yönelik karar oranının 2019'dan 2020'ye kadar artış göstermesi, kadın temsilinin ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik duyarlılığın yükseldiğini işaret etmektedir. Bu kararlar, kadınların kamusal alanda temsilini artırma, yasal haklarını güvence altına alma ve toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etme gibi stratejik hedefleri barındırmaktadır.

Sonuç olarak, Nilüfer Kent Konseyi ve Bursa Kent Konseyi içindeki kadın meclisleri, kent konseylerinin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine ulaşmasında kritik bir yere sahiptir. Kadın meclislerinin karar alma süreçlerindeki temsili ve aktifliği, demokratik katılımın güçlenmesine katkı sağlamakta ve kadınların yerel yönetimde görünürlüğünü arttırmaktadır. Bu bağlamda, kadın meclislerinin kent konseyleri içindeki varlığı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için sürdürülebilir bir zemini desteklemekte ve toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir yönetişim anlayışına katkıda bulunmaktadır. Kadın meclislerinin yerel yönetim süreçlerine katkıda bulunarak kadınların toplumsal yapıda daha güçlü bir konum elde etmelerini sağladığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği doğrultusunda ilerlemeyi desteklediği görülmektedir. Bu çalışma, kadın meclislerinin kent konseyleri içinde temsili ve aktifliği sürdürülebilir bir toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama adına kritik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Kadınların kamusal alanda güçlenmesini destekleyen kadın meclisleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşma yolunda kent konseylerinin yapılarını güçlendiren önemli bir unsur olarak değerlendirilmelidir.

Her bilimsel çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi yalnızca Bursa Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi verileri üzerinden analiz yapılmasını kapsamasıdır. Bu konuda Türkiye genelinde farklı örnekler göz önüne alınarak yapılan daha geniş kapsamlı çalışmalar kadın meclislerinin yerel yönetimdeki rolüne, kent konseyi içindeki aktifliğine dair daha kapsamlı sonuçlar sunabilir.

Yerel yönetimlere bazı önerilerde bulunmak gerekirse; kadın meclislerinin karar alımı süreçlerine daha aktif katılımını sağlamak adına, kadın meclisiyle bağlantısını, iş birliğini arttırmalı ve kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği projelerine daha fazla kaynak ayırmalıdır. Kent konseylerinde kadın meclislerinin temsilini arttırmak için kadınların karar alma mekanizmasına daha fazla dahil edilmesi sağlanmalıdır. Kadın meclisleri, kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığını arttırmak için daha fazla eğitim ve bilinçlendirme programı düzenlemeli ve kent konseyi içinde alınan kararların uygulanması için etkin bir biçimde izleme ve değerlendirme mekanizmaları kurmalıdır. Yerel düzeydeki sorunları tespit etmek amacıyla ve çözüm önerileri geliştirmek için kadınlar arasında dayanışma ağları kurulmalıdır. Bu alanda çalışacak araştırmacılara gelecek çalışmalar için şu önerilerde bulunulabilir; Türkiye genelindeki diğer kent konseyleri ve kadın meclisleri üzerine daha geniş çaplı çalışmalar yapılarak, kadın meclislerinin etkinliği ve temsili üzerine ulusal düzeyde genel bir çerçeve oluşturulabilir. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kadın meclislerinin uluslararası iyi uygulamalarla kıyaslandığı karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Şenol, Muharrem GÜNEŞ, ‘’Yerel Gündem 21'den Yerel Eylem 21'e: Yerel Gündem 21 Projesinin Temel Hedefleri Açısından Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Uygulamaları’’, *Mülkiye Dergisi,* C.29, S.246, 2005, ss.209-226.

AKKAŞ, İbrahim, ‘’Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı’’, *Ekev Akademi Dergisi,* ICOAEF Özel Sayı 2019, ss.97-118.

AKTAŞ, Gül, ‘’Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak’’, *Edebiyat Fakültesi Dergisi,* C.30, S.1,2013, ss.53-72.

ALOZIE, O. Nicholas, Lynne L. MANGANARO, ‘’Women’s Council Representation: Measurement Implications for Public Policy’’, *Measurement Implications for Public Policy. Political Research Quarterly,* vol.46, no.2,1993, pp.383-398.

ARAUJO, Joaquim Filipe Ferraz Esteves, Francisca TEJEDO-ROMERO, ‘’Women’s Political Representation And Transparency In Local Governance’’, *Local Government Studies,* vol.42, no.6,2016, pp.1-22.

AVCİL, Ceren, ‘’Kesişimsellik: Feminizmde Kapsam Genişlemesine Doğru’’, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,* C.12, S.4,2020, ss.1290-1312.

AYDIN, Nurşen, ‘’Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji’’, *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi,* C.2, S.2 2018, ss.60-71.

AYGEN, Murat, ‘’Kent Konseylerinin Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Örneği’’, *The Journal of Academic Social Science Studies,* S.29,2014, ss.217-236.

BALTACI, Ali, ‘’Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?’’, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.5, S.2,2019, ss.368-388.

BAYRAKTAR, Gökhan, ‘’İkinci Dalga Feminist Hareketin Feminizmin Gelişimindeki Dönüştürücü Rolü’’, *Advances in Women’s Studies,* C.5, S.2, 2023, ss.49-56.

BAYRAMOĞLU, Sonay*, Yönetişim Zihniyeti: Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü,* İstanbul: İletişim Yayınları,2005.

BIÇKI, Doğan, M. Zahid SOBACI, ‘’Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak’’, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C.9, S.2, 2011, ss.215-234.

BOVAIRD, Tony, Elke LÖFFLER,‘’Moving from Excellence Models of Local Service Delivery to Benchmarking “Good Local Governance’’’’, *International Review of Administrative Sciences,* vol.68, no.1,2002, pp.9-24.

BUCKINGHAM-HATFIELD, Susan, ‘’Gendering Agenda 21: Women’s Involvement in Setting the Environmental Agenda’’, *Journal of Environmental Policy & Planning*, vol.1, no.2,1999, pp.121-132.

BURSA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ, ‘’Faaliyet Raporu’’, Mart 2020/Aralık 2022.

BUTLER, Judith, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, NewYork: Routledge, 1990.

BUZ, Sema, ‘’Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması’’, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, C.20, S.1,2009, ss.53-65.

CEPIKU, Denita, ‘’Unraveling the Concept of Public Governance: A Literature Review of Different Traditions’’, *Conceptualizing and Researching Governance in Public and Non-Profit Organizations Studies in Public and Non-profit Governance*, vol.1,2015, pp.3-32.

COCK, Jacklyn, ‘’The World Women's Congress for a Healthy Planet’’, *Agenda, Rural Politics*, no.12,1992, pp.63-66.

COENEN, H. J. M. Frans, *Public Participation and Better Environmental Decisions(The Promise and Limits of Participatory Processes for the Quality of Environmentally Related Decision-making),* ed. Frans Coenen, Springer,2009.

COLEBATCH, Hal Kempley, ‘’Making Sense of Governance’’, *Policy And Society*, vol.33, no.4,2014, pp.307-316.

COLLINS, H. Patricia, *Black Feminist Thought:Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*, Routledge, 1991.

ÇAKIR, Serpil, ‘’Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi’’, *Modern Siyasal İdeolojiler*, ed. Birsen Örs, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016, ss.412-475.

ÇELİK, Vasfiye, Fikret ÇELİK, Sefa USTA, ‘’Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi’’, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C.1, S.2,2008, ss.87-104.

ÇETİN, Halis, *Siyaset Bilimi,* 6.b., Ankara: Orion Kitabevi, 2016.

ÇETİNKAYA, Özhan, Rükan Kutlu KORLU, ‘’Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü’’, *Maliye Dergisi,* S.163,2012, ss.95-117.

DELMAR, Rosalind, *What is Feminism?,* New York : Pantheon Books,1986.

DEMİR, Konur Alp, Hikmet YAVAŞ, ‘’Kent Konseyleri İle Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme’’, *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, C.4, S.7,2015, ss.49-62.

DEMİRCİ, Mustafa, ‘’Yönetime Halkın Doğrudan Katılımının Sorunları ve Açmazları’’, *Yerel Yönetimler: Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar,* ed. Bekir Parlak, Bursa: Dora Yayınları, 2010, ss.143-156.

DİAZ-SARACHAGA, Jose Manuel, ‘’Analysis of the Local Agenda 21 in Madrid Compared with Other Global Actions in Sustainable Development’’, *International Journal of Environmental Research Public and Public Health*, vol.16, no.19,2019, pp.1-16.

DOĞAN, Kadir Caner, Hasan Mahmut KALKIŞIM, ‘’Türkiye’de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği’’, *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi,* C.11, S.2,2015, ss.118-136.

DURSUN, Davut, *Siyaset Bilimi*, 7. b., İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2014.

ECEVİT, Yıldız, *Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Faz II Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları,* Ankara: CEİD Yayınları, 2021.

EMREALP, Sadun, ‘’Yerel Gündem 21’’, Konferans Bildirisi, *Öneri Dergisi,* C.2, S.10,1998, ss.27-28.

EMREALP, Sadun, *Yerel Gündem 21 El Kitabı*, İstanbul: IULA-EMME Yayını, 2005.

ERZEN, Meltem Ünal, ‘’Siyasette Cinsiyet Eşitsizliği’’, *Akademik Sosyal Araştırmalar*, S.8,2019, ss.21-32.

FLICK, Uwe, ‘’Mapping the Field’’, *The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis,* ed. Uwe Flick, 2013.

GARCİA-SANCHEZ, Isabel M., Jose-Manuel PRADO-LORENZO, ‘’Determinant Factors in the Degree of Implementation of Local Agenda 21 in the European Union’’, *Sustainable Development,* vol.16, no.1,2007, pp.17-34.

GÖÇMEN, Özgen, ‘’2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti Bursa İli Osmangazi İlçesinin Önemi’’, *Academic Knowledge*, C.4, S.2 2021, ss.267-283.

GÖKÇE, Orhan, Erol TURAN, ‘’Kamu Yönetiminin Dönüşümü ve Dönüşümün Temel Unsurları’’, *The Journal of Social Economic Research,* C.8, S.15,2008, ss.175-200.

GÖKTAŞ, Ömer, ‘’Çocuk Oyuncaklarındaki Toplumsal Cinsiyet Olgusu’’, *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, C.2, S.1,2020, ss.29-34.

GÖKTOLGA, Oğuzhan, Süleyman EKİCİ, ‘’A Local Governance Experience in Turkey: From “Local Agenda 21”s to the City Councils’’, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi,* C.6, S.2,2017, ss.107-128.

GÖKULU, Gökhan, ‘’Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili ve Kota Tartışmaları’’, *International Journal of Social Science*, C.6, S.5,2013, ss.347-370.

GÖYMEN, Korel, *Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayınları, 2010.

GÜNEŞ, Muharrem, Eylem BEYAZIT, *Yerel Gündem 21’den Kent Konseylerine ‘’Ulusal’’ Kentlerden ‘’Küresel’’ Köylere*, 2.b., Ankara: Detay Yayıncılık, 2012.

GÜRHAN, Nazife, ‘’Toplumsal Cinsiyet ve Din’’, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, S.4, 2010, ss.58-80.

HEYWOOD, Andrew, *Küresel Siyaset,* 6.b., Ankara: Felix Kitap, 2019.

HEYWOOD, Andrew, *Siyasetin Temel Kavramları,* 2. b., Ankara: Adres Yayınları, 2015.

HINIZ, Gökhan, Aysun YAVUZ, ‘’Yansıtıcı Tematik Analiz: Bir Doktora Tez Çalışması Örneği’’, *Eğitimde Kuram ve Uygulama,* C.19, S.2,2023, ss.388-408.

İÇLİ, Gönül, ‘’Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Küreselleşme’’, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* S.30,2018, ss.133-143.

KALFA, Ceren, Faruk ATAAY, ‘’Yönetişim: Devlet-Toplum İlişkilerinde Yeni Bir Aşama’’, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17, S.3, 2008, ss.229-240.

KARADABAN, Ahmet, Celal KAPLAN, Ömer ÖZEK, Celil ÇAKSU, Filiz AKÜZÜM, Mustafa AYDIN, ‘’Nitel Araştırma Yöntemlerinden Doküman İncelenmesi’’, *Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, C.9, S.67,2023, ss.2666- 2670.

KAŞIKIRIK, Ayşe, ‘’Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili: İstanbul’un İlçe Belediye Meclisleri Üzerine Bir Araştırma’’, *Karadeniz Teknik Üniversitesi -Stratejik Araştırma Merkezi, Protokol Dergisi,* C.3, S.1,2022, ss.48-55.

KATSAMUNSKA, Polya, ‘’The Concept of Governance and Public Governance Theories’’, *Economic Alternatives*, no.2, 2016, pp.133-141.

KESTELLİOĞLU, Gözde, ‘’Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği’’, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1,2011, ss.121-140.

KOÇAK, Hüseyin, ‘’Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam’’, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.10,2009, ss.133-142.

KOOIMAN, Jan, *Modern Governance: New Government-Society Interactions,* ed. Jan Kooiman, London: SAGE Publication, 1993.

KORKMAZ, Hatun, ‘’Yerel Yönetimlerde Etkinlik ve Demokrasi Sorunsalı’’, *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.2, S.2,2017, ss.453-463.

KÜÇÜK, Hülya, İrem Ece AKPINAR, ‘’Feminist Kuram Çerçevesinde Kent Konseylerinde Kadının Yeri: Esenler Kent Konseyi-Kâğıthane Kent Konseyi Örneği’’, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.7, S.3 ,2018, ss.120-140.

LAFFERTY, M. William, Katarina ECKERBERG, *From the Earth Summit to Local Agenda 21,* NY: Earthscan,1998.

LAMBA, Mustafa, ‘’Yerel Yönetişimde Farkındalık: Antalya İli Örneği’’*, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* C.17, S.1,2012, ss.495-509.

MILLER, William L., Malcolm DICKSON, Gerry STOKER, *Models of Local Governance (Public Opinion and Political Theory in Britain),* New York: PALGRAVE, 2000.

MOLYNEUX, Maxine, '' Mobilisation without emancipation? Women's interests, state and revolution in Nicaragua'', *Critical Social Policy*, C.4, S.10,1984, pp.59-71.

MUNRO, Ealasaid, ''Feminism: A Fourth Wave?'', *Political Insight*, vol.4, no.2,2013, pp.22-25.

NALBANT, Fatma, Tuğrul KORKMAZ, ''Feminist Teori Temelinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Türkiye Bağlamında Değerlendirilmesi'', *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.5, S.2,2019, ss.165-186.

NICHOLSON, Linda, ''Feminism in "Waves": Useful Metaphor or Not?'', *New Politics*, vol.12, no.4,2015, pp.1-7.

NİLÜFER KENT KONSEYİ, ''Çalışma Raporu'', 2019-2021.

ORUÇ, Tülay, Erdal BAYRAKÇI, ''Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler'', *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.7, S.2, 2018, ss.463-480.

ÖKMEN, Mustafa, Bekir PARLAK, *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler: İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat*, 2. b., Bursa: Alfa Aktüel Yayınları, 2010.

ÖKMEN, Mustafa, Bekir PARLAK, *Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2015.

ÖKMEN, Mustafa, Serhat BAŞTAN, Abdullah YILMAZ, *Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi,* Ed. M. Ökmen, A. Yılmaz, Ankara: Gazi Kitabevi, 2004, ss.23-80.

ÖKMEN, Mustafa, *Yerel ve Kentsel Politikalar Küresel Bölgesel ve Yerel Perspektifler (Küresel, Bölgesel ve Yerel Perspektifler)*, Bursa: Sayda Yayıncılık, 2021.

ÖNDER, Özgür, ''Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım'', *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, C.9, S.18, 2013, ss.311-326.

ÖNER, Şerif, ''Globalleşme Sürecinde Yerellik: Demokratik ve Katılımcı Yerel Yönetimin Kurumsallaştırılması'', *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler*, ed. Bekir Parlak, Hüseyin Özgür İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım, 2002, ss.121-135.

ÖRSELLİ, Erhan, Erdal BAYRAKÇI, Selçuk KAHRAMAN, ‘’Yerel Yönetişim ve Kadın Meclisleri: Karatay Kadın Meclisi Örneği’’, *Turkish Studies,* C.11, S.2 2016, ss.985-999.

ÖZCAN, Lütfi, Fatma YURTTAŞ, ‘’Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasinin Uygulama Alanı Olarak Düşünülebilir Mi?’’, *Yerel Yönetimler: Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar,* ed. Bekir Parlak, Bursa: Dora Yayınları, 2010, ss.157-172.

ÖZÇELİK, Tacettin Gökhan, ‘’Yerel Demokraside Temsil ve Katılım’’, *International Journal of Social Inquiry*, C.14, S.2, 2021, ss.715-739.

ÖZDEMİR, Ali Tamer, ‘’Mahalli idarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri’’, *Sayıştay Dergisi,* S.83,2011, ss.31-56.

ÖZDEMİR, Hacı, Duygu AYDEMİR, ‘’Dördüncü Dalga Feminizm Üzerine’’, *International Social Sciences Studies Journal*, C.5, S.32,2019, ss.1706-1711.

ÖZDEN, Kemal, ‘’Yerel Yönetimler ve Demokrasi’’, *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar*, ed. Kemal Özden, 2. b., Ankara: Seçkin Yayıncılık,2014, ss.9-39.

ÖZGÖKÇELER, Serhat, Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: “Yerel Yönetişim” (Bursa Kent Konseyi Örneği), *“İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,* C.16, S.1, 2014, ss.67-82.

ÖZSALMANLI, Ayşe Yıldız, ‘’Yerel Yönetimlerde Modernleşme Çabalarının Değerlendirilmesi’’, *Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar*, Ed. Bekir Parlak, Bursa: Dora Yayınları, 2010, ss.239-259.

PETERS, B. Guy, John PIERRE, ‘’Governance Without Government? Rethinking Public Administration’’, *Oxford University Press, Journal of Public Administration Research and Theory*, vol.8, no.2, 1998, pp.223-243.

PHILLIPS, Anne, *Demokrasinin Cinsiyeti*, 4. b., İstanbul: Metis Yayınları, 2021.

QUAID, Allison,‘’The Sustainability Inventory: A Tool To Assist US Municipalities Advance Towards Sustainability’’, *Local Environment*, vol.7, no.4,2002, pp.447-452.

RHODES R.A.W., “The New Governance: Governing Without Government”, *Political Studies*, no.44, 1996, pp.652-667.

SANCAR, Serpil, ‘’Türkiye’de Kadınların Siyasal Kararlara Eşit Katılımı’’, *Toplum ve Demokrasi*, C.2, S.4, 2008, ss.173-184.

SARIİPEK, Doğa Başar, Mustafa ÇÖPOĞLU, *Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika*, İstanbul: Der Yayınevi, 2020.

SEVEN, Nur, ‘’Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları’’, *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S.2,2019, ss.134-149.

SİVEREKLİ, Esra, ‘’Yerelleşme ve Yerel Demokrasi’’, *Türk İdare Dergisi*, S.431,2001, ss.121-133.

SOBACI, M. Zahid, ‘’Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler’’, *Yönetim Bilimleri Dergisi,* C.5, S.1,2007, ss.220-234.

SONGUR, Funda, ‘’Şehir Tarihi ve Turizm: Bursa Örneği’’, *U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.10, S.1,2017, ss.99-124.

SPRINGER, Kimberly, ‘’Third Wave Black Feminism?’’, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol.27, no.4,2002, pp.1059-1082.

SRİVASTAVA, Kalpana, Suprakash CHAUDHURY, Pookala Shivaram BHAT, Samiksha SAHU, ‘’Misogyny, feminism, and sexual harassment’’, *Industrial Psychiatry Journal*, vol.26, no.2,2017, pp.111-114.

STOKER, Gerry,‘’Governance As Theory: Five Proposition’’, *International Social Science Journal*, vol.68, no.227-228, 2018, pp.15-24.

ŞAHİN, Funda, ‘’Kadınların Siyasal Katılımları Çerçevesinde Kadın Meclislerinin Yerel Siyasetteki Etkinlikleri ve Üye Profilleri’’ (Uzmanlık Tezi), Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü,2011.

ŞAHİN, Yusuf, *Kentleşme Politikası*, 6.b., Bursa: Ekin Yayınevi,2017.

TAŞ, Gün, ‘’Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri’’, *Akademik Hassasiyetler*, C.3, S.5, 2016, ss.163-175.

TEMİZ, Hasan Ejder, ‘’Sosyal Politika Bağlamında Küresel Yönetişim’’, *Toplum ve Demokrasi*, C.6, S.13- 14, 2012, ss.201-217.

TIKIZ, Cenk, ‘’Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı HABITAT II-Kent Zirvesi IULA Üyelerine Yönelik Bilgi Notu’’, *Öneri Dergisi*, C.2, S.10,1998, ss.21-23.

TOK, Nafiz, ‘’Siyasal İdeolojiler’’, *Siyaset Bilimi*, ed. Halis Çetin, 6.b., Ankara: Orion Kitabevi,2016, ss.169-255.

TOPRAK, Zerrin, Asuman ALTAY, ‘’Global Yönetim’’, *Yeni Türkiye Dergisi*, Siyaset Özel Sayısı, S.9, 1996, ss.1-58.

TOPRAK, Zerrin, *Yerel Yönetimler*, 6. b., İstanbul: Nobel Yayıncılık, 2006.

TOPRAK K. Zerrin, ‘’Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler’’, *Türk İdare Dergisi*, S.426,1999, ss.1-11.

TUFAN EMİNİ, Filiz, Emine SANCAK, ‘’Yerel Yönetişim ve Halkla İlişkiler: Yerel Yönetimlerin Tanıma ve Tanıtma Yöntemleri Üzerine Bir Derleme’’, *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.2, S.1,2018, ss,79-90.

ÜSTÜN, Kutay, Abdullah SÜREN, ‘’Feminism, Historical Origins Of Feminism And Basic Concepts’’, *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*, C.2022, S.2,2022, ss.151-169.

VAN ASSCHE, Kristof, Vladislav VALENTINOV, Gert VERSCHRAEGEN, "Adaptive Governance: Learning From What Organizations Do And Managing The Role They Play", *Kybernetes*, vol.51, no.5, 2022, pp.1738-1758.

VATANDAŞ, Celalettin, ‘’Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı’’, *Sosyoloji Konferansları*, S.35, 2011, ss.29-56.

YAMAN, Murat, Murat KÜÇÜKŞEN, ‘’Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü ve İşlevselliği: Bursa ve Yalova Kent Konseyi Örneği’’, *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.1,2018, ss.64-85.

YAVUZ, V. Alpagut, ‘’Sürdürülebilirlik Kavramı ve İşletmeler Açısından Sürdürülebilir Üretim Stratejileri’’, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.7, S.14,2010, ss.63-86.

YAYLI, Hasan, Gülçin EROĞLU, ‘’Yerel Katılım Bağlamında Türkiye’de Kadın Temsili’’, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, C.3, Özel Sayı 1, 2015, ss.504-524.

İnternet Kaynakları

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı,
https://www.aile.gov.tr/media/2532/nurgulaksoy.pdf (14.11.2024).

BEBKA, ‘’İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE’’,2017, s.38.

https://www.bebka.org.tr/admin/datas/sayfas/89/sege-2017_1581687211.pdf, (04.11.2024).

BM, *Çevre ve Kalkınma Konferansı,* ‘’Rio Yeryüzü Zirvesi’’, Habitat Derneği, 1992.

https://20yil.habitatdernegi.org/rio-yeryuzu-zirvesi.html/(20.05.2024).

BİTİK, Özge, *Sürdürülebilirlik Kavramına Kısa Bir Giriş*, 2018.

https://www.yesilist.com/sur101-surdurulebilirlik-kavramina-kisa-bir-giris/ (22.05.2024).

Bursa Kent Konseyi, ‘’Bursa’da Yerel Gündem 21 Süreci’’, 2021.

https://www.bursakentkonseyi.org.tr/tr/bursa-yerel-gundem-21-sureci-3020/ (12.05.2024).

Bursa Kent Konseyi, ‘’Kent Konseyleri El Kitabı’’, 2014, s.40.

https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/kent-konseyleri-el-kitabi.pdf (14.06.2024).

Commission on Global Governance, "Our Global Neighborhood Report", *Oxford University Press,*1995.

https://archive.org/details/ourglobalneighbo00comm_0/page/n11/mode/2up (30.05.2024).

Council of Europe, ‘’Feminism and Women’s Rights Movements’’,2002. https://www.coe.int/en/web/gender-matters/feminism-and-women-s-rights-movements(03.06.2024)

DUGGAN, Kevin C., ‘’A Key Ingredient for Success: An Effective City Council/City Manager Relationship’’, *International City/County Management Association*, 2018, ss.1-12.

https://www.ca-ilg.org/sites/main/files/file-attachments/a_key_ingredient_for_success__an_effective_city_council_city_manager_relationship.pdf?1498671576(24.05.2024).

GINANO, Salwa, ‘’Sex and Gender, Strategic Gender Needs, Gender Mainstreaming”, *Universitas Muhammadiyah Yogyakarta*, 2022.

https://www.researchgate.net/publication/361863789_Sex_and_Gender_Strategic_Gender_Needs_and_Gender_mainstreaming (14.11.2024).

https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/2022-ilce-sege.pdf (04.11.2024).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Bursa%27da_1973_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri (04.11.2024).

IPCC, *Development, Sustainability and Equity*, Havana: Proceedings of The Second IPCC Expert Meeting on Des 2000, s.11.

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/des-2nd-ipcc-expert-meeting.pdf(23.05.2024).

KARAKUZULU, Zerrin, ''Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği'', 2015, ss.397-406.

https://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_43.pdf (24.05.2024).

Library of Congress, https://www.loc.gov/item/15011328/ (25.05.2024).

Nilüfer Belediyesi, ''Nilüfer Kent Konseyi'', 2020.

https://www.nilufer.bel.tr/kategoriler/tesisler/spor-tesisleri/nilufer-kent-konseyi?/niluferbelediyesi-245-nilufer_kent_konseyi (16.06.2024).

OECD, ''Participatory Development and Good Governance'', *Development Co-operation Guidelines Series*,1995,ss.5-30 https://www.oecd.org/dac/accountable-effective-institutions/31857685.pdf (01.05.2024).

TBMM, ''28. Dönem Milletvekilleri Listesi'', 2023. https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/liste#bursa-16 (04.11.2024).

TÜİK, https://cip.tuik.gov.tr/, (04.11.2024)

Türkiye İş Kurumu, ''İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2023 Yılı Sonuç Raporu'', 2024.

https://media.iskur.gov.tr/88098/bursa.pdf (04.11.2024).

UN, ''Report of The United Nations Conference on Human Settlements (HABITAT II)'', İstanbul,1996.

https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/editordosya/file/dokumanlar/Habitat_II_report___English.pdf (11.06.2024)

UN, *Report of the World Commission on Environment and Development,* ''Our Common Future'', Oxford University Press, 1991.

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf(22.05.2024)

UNDP, ‘’Governance for Sustainable Development’’, *Integrating Governance in the Post-2015 Development Framework*,2014.

https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/Discussion-Paper--Governance-for-Sustainable-Development.pdf (30.05.2024).

UNDP, ‘’Governance and Development’’, 2012.

https://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Think%20Pieces/7_governance.pdf (28.04.2024)

UNDP,‘’Human Development Report’’,1997. https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1997encompletenostats.pdf(30.05.2024)

United Nations, *Sustainable Development United Nations Conference on Environment & Development,* ‘’Agenda 21’’, Local Authorities' Initiatives Insupport of Agenda 21, Brazil,1992.

https://archive.org/details/agenda21_202202/page/n283/mode/2up?view=theater(21.05.2024).

Vienna Declaration and Programme of Action, Adopted by the World Conference on Human Rights in Vienna on 25 June 1993. https://web.archive.org/web/20190921190612/https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Vienna.aspx (05.06.2024).

WEDO, ‘’History of the Women’s Movement and Sustainable Development’’, 2018.

https://womensmajorgroup.org/wp-content/uploads/2018/01/History-of-the-Women%E2%80%99s-Movement-and-Sustainable-Development.pdf(28.05.2024).

Women in Local Government: Comparative Analysis, https://www.ucl.ac.uk/dpu-projects/drivers_urb_change/urb_society/pdf_gender/UNESCAP_Drage_Women_Local_Government_Asia_Pacific.pdf (21.05.2024)

World Bank, ‘’Sub-Saharan Africa From Crisis to Sustainable Growth’’, *A Long-Term Perspective Study*,1989.

https://documents1.worldbank.org/curated/en/498241468742846138/pdf/multi0page.pdf (30.04.2024)

ZÜLFİKAR, Haluk, ‘’Veri/Data’’, *Tübitak Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları*,2020.

https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/veri_data# (17.06.2024).

EKLER

EK 1. BURSA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ VE NİLÜFER KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ HABER GÖRSELLERİ

Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi Etkinlik Görseli 1

NİLÜFER KENT KONSEYİ

Çalışma Raporu
Mart, 2021

Kız Kardeşlik Köprüsü kuruldu

Pandemi sürecinde artan ekonomik kriz ile şiddetin mağduru olan kadınlarla dayanışmak için uzun zamandır yaptığımız çalışmaları hayata geçirdik. Kadın dayanışma ağı fikriyle ortaya çıkan 'Kız Kardeşlik Köprüsü'Projesi'nin basın lansmanını gerçekleştirdik. Proje tanıtım sunumunu Nilüfer Kent Konseyi Başkanı Neslihan Binbaş, Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı Sibel Özer ve Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı Nergiz Döner yaptı.
Nilüfer Kent Konseyi Başkanı Neslihan Binbaş yaptığı konuşmada;

1-Üretici kadınlarla dayanışma
2-Kadın hakları mücadelesi ve dayanışma
3-Kadın istihdamı
4-Eğitim, iş birliği ve danışma
5-İletişim, duyuru, sosyal medya, internet sitesi

Öte yandan Nilüfer Belediyesi Meclis toplantısına katılarak Kız Kardeşlik Köprüsü Proje tanıtım sunumunu gerçekleştirdik. Nilüfer Kent Konseyi Başkanımız Neslihan Binbaş projemizi meclis üyelerine anlattı.

``Dilimiz, inancımız, etnik kökenimiz ne olursa olsun aynı açılardan, baskılardan nasibini alan kadınlar olarak bir arada duruyoruz. Çünkü biliyoruz ki güçlüyüz, omuz omuza dayanışma ile emeğimizi büyütebiliriz. Kız kardeşlik köprüsünü birlikte inşa edip, o köprüden el ele birlikte geçebiliriz. Dayanışmanın bulaşıcı gücüne inancımız tam. Çünkü biliyoruz ki; o bir çiçek gibi filizlenir ve büyür`` dedi. Binbaş, Nilüfer`de kadın mücadelesi ve dayanışmasına ilişkin adımlardan da bahsederek yol haritasını açıkladı:

Nilüfer Kent Konseyi Çalışma Raporu Mart 2021.

Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Haber Görseli 2

Kadın gözüyle kadim şehir Bursa

Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından düzenlenen "Kadın Gözüyle Kadim Şehir Bursa" proje yarışması tanıtım toplantısı Gölpark Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirildi.

Bursa Kent Konseyi bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Kadın Meclisi, Bursalı kadınların şehrin sorunlarına sahip çıkmaları ve karar alma süreçlerine katılmaları amacıyla "Kadın Gözüyle Kadim Şehir Bursa" başlıklı proje yarışması düzenledi. Gölpark Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirilen proje yarışmasının tanıtım toplantısına, Bursa Kent Konseyi Başkanı Şevket Orhan ve Kadın Meclisi Başkanı Mihrimah Kocabıyık ile kadın meclisi üyeleri katıldı. Bursa Kent Konseyi Başkanı Şevket Orhan, Kadın Meclisi üyelerine teşekkür etti. Kadın Meclisi'nin yine farklı bir proje ile toplumun karşısına çıktığını ifade eden Orhan, "Kadın Meclisimiz çalışmalarını gönüllülük esası çerçevesinde gerçekleştiriyor. Bursamız tüm hemşerilerimiz için yaşama ortamı olan çok güzel bir şehir, çok kıymetli ve kadim bir şehir. Hava kirliği, su kirliği gibi nedenlerle son dönemlerde şehrimizi sıkıntıya soktuk. Gönüllü kuruluşlar Bursamıza sahip çıkacak. Böylece gelecek nesillere güzel bir şehir bırakmış olacağız. Bursa sadece bizlerin değil gelecek nesillerin de güzel ortamlarda yaşayacağı bir şehir olmalı. Bunun için taşın altına elimizi koyduk. Olumsuzlukları ne kadar aza indirebilirsek, dünya şartlarına ne kadar uygun hale getirebilirsek, o kadar başarılı oluruz. Her birimiz bu gayede mücadele ediyor, gayret gösteriyoruz" dedi. Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı Mihrimah Kocabıyık ise, "Amacımız, kadınlarımızın üretim, ticaret, siyaset ve kültür sanat gibi pek çok alanda daha aktif rol alabilmesinin sağlanması, projeler üretilebilmesi ve yapılan projelerin hayata geçirilmesidir. Bir kadına ulaşmak demek topluma ulaşmak demektir. Kadın, toplumun en etkili, yönlendirici, birleştirici ve koruyucu unsurudur. Bu bilinç ile eğitimden sağlığa, kültür sanattan hukuka, el becerilerinden iş ve meslek edindirmeye kadar çeşitli konularda birçok etkinlik gerçekleştiriyor, binlerce kadına ulaşıyoruz. Bu bağlamda "Kadın Gözüyle Kadim Şehir Bursa" proje yarışmasını hayata geçiriyoruz.

Yarışmayı Bursalı kadınların şehrin sorunlarına sahip çıkmaları, karar alma süreçlerine ve şehir yaşamının her alanına katılımlarını sağlamak amacıyla hazırladık. Fikir yarışmamız kurumsal ve bireysel herkese açık" diye konuştu. "Kadın Gözüyle Kadim Şehir Bursa" proje yarışmasına, www.bursakentkonseyi.org.tr adresinde yer alan formu doldurularak, 20 Ağustos 2022 tarihine kadar başvuru yapılabiliyor.

(Editör: Büşra Çakır)

Bursa Kent Konseyi Kadın Meclisi Faaliyet Raporu, Mart 2020-Aralık 2022